

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамы

Қаржылық есептілік

*2021 жылғы,
тәуелсіз аудитордың аудиторлық есебімен бірге*

Мазмұны

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІК

Қаржылық жағдай туралы есеп	2
Пайда мен зиян туралы есеп	3
Жиынтық кіріс туралы есеп	4
Меншікті капиталдағы өзгерістер туралы есеп.....	5
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп.....	6

ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІККЕ ЕСКЕРТПЕЛЕР

1. Қызмет сипаттамасы.....	7
2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі	7
3. Есеп саясатының негізгі ережелері.....	8
3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы).....	9
4. Елеулі есептік пайымдаулар мен бағалаулар.....	20
5. Салыстырмалы көрсеткіштерді қайта жіктеу және қайта қарау	20
6. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары	22
7. Кредиттік ұйымдардағы қаражат	23
8. Клиенттерге берілген кредиттер.....	23
9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	28
10. Қаржылық жалдауға арналған мүлік	33
11. Қосылған құнға салық және өтелуге жататын басқа да салықтар	33
12. Берілген аванстар.....	33
13. Акционер алдындағы берешек.....	33
14. Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	34
15. Шығарылған борышқорлық қағаздар	35
16. Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек.....	35
17. Салық салу.....	36
18. Алынған аванстар	38
19. Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер.....	38
20. Басқа да міндеттемелер.....	38
21. Капитал.....	38
22. Шарттық және шартты міндеттемелер.....	39
23. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар	40
24. Басқа да кірістер.....	40
25. Персоналға арналған шығыстар және басқа да операциялық шығыстар.....	41
26. Тәуекелдерді басқару.....	41
27. Өділ құнды бағалау	53
28. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерінің талдауы	55
29. Байланысты тараптармен операциялар	58
30. Қаржы қызметіне жататын міндеттемелердегі өзгерістер	59
31. Капиталдың жеткіліктілігі.....	60
32. Сегменттік есептілік	60
33. Есепті күннен кейінгі оқиғалар.....	61

«КПМГ Аудит» жауапкершілігі
шектелген серіктестік
Қазақстан, А25D6Т5, Алматы,
Достық д-лы, 180,
Тел.: +7 (727) 298-08-98

Товарищество с ограниченной
ответственностью «КПМГ Аудит»
Казахстан, А25D6Т5, Алматы,
пр. Достык, 180,
E-mail: company@kpmg.kz

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі

АО «ҚазАгроҚаржы» АҚ директорларының кеңесіне

Пікір

Біз 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша пайдалар немесе залалдар және өзге жиынтық кірістер, ақша қаражаттарының қозғалысы мен меншікті капиталдағы өзгерістер туралы жекелеген есептерден, сондай-ақ, есеп саясатының негізгі ережелері мен басқа түсіндірмелі ақпараттардан тұратын «ҚазАгроҚаржы» АҚ (бұдан әрі – «Компания») қаржылық есептілігінің аудитін жүргіздік.

Біздің пікірімізше, қоса беріліп отырған қаржылық есептілік 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияның қаржылық жағдайын, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелерін және ақша қаражатының қозғалысын барлық елеулі аспектілерде Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына ("ХҚЕС") сәйкес шынайы көрсетеді.

Пікір білдіруге негіздеме

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің жауапкершілігіміз бұдан әрі біздің есебіміздің "Қаржылық есептілік аудиті үшін аудиторлардың жауапкершілігі" бөлімінде сипатталған. Біз Халықаралық бухгалтерлерге арналған әдеп стандарттары жөніндегі кеңесінің (ХБӘДК Кодексі) Халықаралық кәсіби бухгалтерлерге арналған әдеп кодексін (оның ішінде, халықаралық тәуелсіздік стандарттары) және біздің жекелеген қаржылық есептіліктің аудитіне тиісті Қазақстан Республикасында қолданылатын әдептілік талаптарына сәйкес Компанияға қатысты тәуелсіз болып табыламыз және біз басқа да әдептілік міндеттемелерді аталған талаптар мен ХБӘДК Кодексіне сәйкес орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдер біздің пікірімізді білдіруге негіздеме болуға жеткілікті және тиісті деп есептейміз.

Аудиттің негізгі мәселелері

Аудиттің негізгі мәселелері - біздің кәсіби пікірімізге сәйкес ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды болып табылатын мәселелер. Бұл мәселелер біздің қаржылық есептілік аудиті аясында және осы есептілік туралы пікірімізді қалыптастыру кезінде қарастырылды және бұл мәселелер бойынша жеке пікір білдірмейміз.

Клиенттерге берілетін кредиттер және қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек бойынша болжалды кредиттік залалдар (БКЗ)

Қаржылық есептіліктің 8 және 9-ескертпелерін қараңыз.

Аудиттің негізгі мәселесі	Аудиттің негізгі мәселесіне қатысты аудиторлық рәсімдер
<p>Клиенттерге берілетін кредиттер және қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек активтердің 81% - ын құрайды және тұрақты есептелетін және пайдаланылатын болжамдар сезімтал болжалды кредиттік залалдарға (БКЗ) резервті шегергенде ұсынылды.</p> <p>Компания басшылықтан келесі негізгі салаларға қатысты кәсіби пайымдау мен жорамалдарды пайдалануды талап ететін БКЗ бағалау моделін қолданады:</p> <ul style="list-style-type: none">- кредиттік тәуекелдің және клиенттерге берілетін кредиттерге және қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекке қатысты дефолт оқиғаларының едәуір артуын уақтылы анықтау (ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес 1, 2 және 3-деңгейлер арасында бөлу);- дефолт (PD) ықтималдығын және дефолт (LGD) жағдайында шығын шамасын бағалау;- кредиттік-құнсызданған болып табылатын клиенттерге берілген кредиттер және қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек үшін күтілетін ақша ағындарының болжамы.	<p>Біз БКЗ бағалауға қатысты Компанияның әдістемесі мен саясатының негізгі аспектілеріне 9 ХҚЕС (IFRS) талаптарына сәйкестігі мәніне, оның ішінде қаржылық тәуекелдерді басқару саласындағы біздің мамандарды тарту арқылы талдау жүргіздік.</p> <p>Басшылық қолданған кәсіби пайымдау мен БКЗ резервін есептеу кезінде жасалған жорамалдардың барабарлығын талдау үшін біздің аудиторлық рәсімдеріміз мыналарды қамтыды:</p> <ul style="list-style-type: none">- Клиенттерге берілетін кредиттерді және қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті іріктеу бойынша PD, LGD және EAD есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректердің дұрыстығын, алғашқы құжаттармен ішінара салыстыру арқылы мерзімін өткізіп алу мен өтеуді уақтылы көрсетуді тексердік.- Клиенттерге берілген кредиттерді және 3-деңгейге жатқызылған жеке бағаланатын БКЗ резервтері қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекті іріктеу бойынша біз Компанияның болашақ ақша ағындарын болжау үшін пайдаланатын болжамдарын, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асырудан түсетін болжамды түсімдерді және оларды іске асырудан күтілетін мерзімдерді, бұрынғы тәжірибеден алған түсінігімізге және жалпыға қолжетімді нарықтық ақпаратқа сүйене отырып, сыни тұрғыдан бағаладық.- Клиенттерге берілген кредиттер мен қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешекке қатысты коллективтік бағаланатын БКЗ бойынша резервтер, біз ұйымды бағаладық және кредиттік тәуекел

<p>Клиенттерге берілетін кредиттер көлемінің және қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешектің елеулі болуына және осыған байланысты бағалаудың белгісіздігіне байланысты бұл сала аудиттің негізгі мәселесі ретінде қаралады.</p>	<p>деңгейінде кредиттерді уақтылы жатқызу бойынша ішкі бақылаулардың операциялық тиімділігін тексердік.</p> <p>Біз сондай-ақ қаржылық есептілікті ашып көрсетудің Компанияның кредиттік тәуекелге ұшырағыштығын тиісті түрде көрсететіндігіне бағалау жүргіздік.</p>
--	--

Маңызды мәліметтер

Біз қаржылық есептіліктің 5-ескертпесіне назар аударамыз, онда 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күні аяқталған жыл үшін салыстырмалы көрсеткіштер қайта есептелгені баяндалған. Бұл жағдайға қатысты біздің пікіріміз өзгерген жоқ.

Салыстырмалы көрсеткіштерге қатысты өзге де мәліметтер

2020 жылғы 31 желтоқсандағы және 2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша (оның негізінде 2020 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп дайындалды) және қаржылық есептіліктің 5-ескертпесінде сипатталған түзетулерді қоспағанда, көрсетілген күндер аяқталған жылдар үшін Компанияның қаржылық есептілігінің аудитін басқа аудиторлар жүргізді. Оның 2021 жылғы 1 наурыздағы есебінде есеп беру туралы өзгертілмеген пікір бар.

Біз жүргізетін 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күні аяқталған жыл бойынша қаржылық есептілік аудиті шеңберінде біз 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және көрсетілген күні аяқталған жыл үшін салыстырмалы көрсеткіштерді қайта есептеу және 2020 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша қаржылық есептілік туралы есеп үшін қолданылған 5-ескертпеде сипатталған түзетулерге аудиторлық тексеру жүргіздік. Біз қаржылық есептіліктің 5-ескертпесінде сипатталған түзетулерге қатысты рәсімдерді қоспағанда, 2020 жылғы 31 желтоқсанда және 2019 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдар ішінде Компанияның қаржылық есептілігіне қатысты аудит, шолу тексеруін жүргізуге немесе қандай да бір рәсімдерді орындауға тартылған жоқпыз. Тиісінше, біз тұтастай алғанда сол қаржылық есептілікке қатысты пікір немесе қандай да бір өзге сенімділік түрін білдірмейміз. Алайда, біздің ойымызша, мұндай түзетулер тиісті және дұрыс қолданылған.

Басқа ақпараттар

Басшылық басқа ақпарат үшін жауапты болады. Өзге ақпарат 2021 жылғы жылдық есепте қамтылған ақпаратты қамтиды, бірақ қаржылық есептілікті және ол бойынша біздің аудиторлық есепті қамтымайды. 2021 жылға арналған жылдық есеп осы аудиторлық есеп берілген күннен кейін бізге беріледі деп болжануда.

Қаржылық есептілік туралы біздің пікіріміз басқа ақпаратқа қолданылмайды және біз осы ақпаратқа қатысты қандай да бір нысанда сенімділікті қамтамасыз ете отырып, қорытынды ұсынбаймыз.

Біздің қаржылық есептілік аудитін жүргізуімізге байланысты біздің міндетіміз басқа ақпарат қолжетімді болған кезде онымен танысу және бұл ретте басқа ақпарат пен қаржылық есептілік немесе аудит барысында алынған біздің біліміміз арасында елеулі сәйкессіздіктер бар ма және өзге де ақпаратта елеулі бұрмаланулар бар ма деген мәселені қарау болып табылады.

Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі

Басшылық ХҚЕС-ке сәйкес көрсетілген қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалауларды қамтымайтын қаржылық есептілікті дайындау үшін қажетті деп есептейтін ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

Қаржылық есептілікті дайындауда басшылық Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетін бағалау, сәйкес жағдайларда үздіксіз қызметке қатысты мәселелерді ашып көрсету және басшылық Компанияның жауып тастауға немесе оның операцияларын тоқтатуды ниеттеніп отырған және жабу немесе қызметті тоқтатудан басқа нақты балама нұсқасы болмаған жағдайларды қоспағанда қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалдың негізінде есептілікті құруға жауапты.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Компанияның қаржылық есептілігінің дайындалуын қадағалауға жауапты болады.

Қаржылық есептілік аудитіне аудиторлардың жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептіліктің толығымен алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмаланбағандығы туралы орынды сенімділік алу және де біздің пікіріміз енетін аудиторлардың есебін шығару. Орынды сенімділік жоғары дәрежедегі сенімділікті білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандартына сәйкес жүргізілген аудит бар болған кездегі елеулі бұрмалануларды анықтайтындығына кепіл болып табылмайды. Бұрмаланулар алаяқтық әрекеттер немесе қателіктердің нәтижесі болуы мүмкін және де егер олар жеке немесе жиынтық түрінде осы жылдық жекелеген қаржылық есептілік негізінде қабылданатын экономикалық шешімдерге ықпал етуі негізді түрде жорамалданса, маңызды болып саналады.

Халықаралық аудит стандартына сәйкес жүргізілген аудит шеңберінде біз кәсіби пайымдауды қолданамыз және аудит бойы кәсіби күмәншілдікті сақтаймыз. Одан бөлек біз:

- алаяқтық әрекеттер немесе қателіктер салдарынан қаржылық есептіліктің елеулі бұрмалану тәуекелін анықтаймыз және бағалаймыз және де осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдерді әзірлейміз және өткіземіз және де біздің пікірімізді білдіру үшін негіз болатын жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдер аламыз. Алаяқтық әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелі қателіктер нәтижесінде елеулі бұрмалануларды анықтамау тәуекелінен жоғары, өйткені алаяқтық әрекеттер сөз байласу, жалғандық, қасақана өткізу, ақпаратты немесе әрекетті бұрмалап көрсетулерді немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өтуді қамтуы мүмкін;
- Компанияның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатында емес, жағдайларға сәйкес келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесі туралы түсінік аламыз;
- қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бухгалтерлік бағалаулардың негізділігін және басшылық дайындаған ақпараттың тиісінше ашылуын бағалаймыз;
- басшылықтың бухгалтерлік есептің үздіксіз қызмет негізін қолдануының заңдылығы туралы қорытынды жасаймыз және де алынған аудиторлық дәлелдер негізінде Компанияның үздіксіз қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі күмән туғызуы мүмкін оқиғалар немесе шарттарға байланысты елеулі белгісіздіктің бар-жоқтығы туралы қорытынды жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деген қорытындыға келсек, біздің аудиторлардың есебінде қаржылық есептіліктегі сәйкес ашып көрсетілген ақпаратқа назар аудартуымыз керек немесе осындай ашып көрсетілген ақпарат орынсыз болса, пікірімізді өзгертуіміз керек. Біздің қорытындыларымыз біздің аудиторлардың есебінің күніне дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Компанияның үздіксіз қызметті жалғастыру қабілетінің жоғалуына әкелуі мүмкін;
- жалпы қаржылық есептілікті, оның құрылымы мен мазмұнын, ақпаратты ашуды қоса алғанда, сондай-ақ жылдық жекелеген қаржылық есептіліктің оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуын қамтамасыз ететіндей етіп ұсынуын бағалаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалармен аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері туралы, сондай-ақ аудит нәтижелері бойынша елеулі ескертпелер, оның ішінде аудит процесінде анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты олардың назарына жеткізе отырып, ақпараттық өзара іс-қимылды жүзеге асырамыз.

Біз сондай-ақ корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға тәуелсіздікке қатысты барлық тиісті этикалық талаптарды сақтағанымыз және осы адамдарды аудиторлардың тәуелсіздігіне ықпал ететіне негізді деп санауға болатын барлық өзара қатынастар мен өзге де мәселелер туралы, ал қажет болған жағдайларда - қатерлерді жоюға бағытталған қабылданған іс-әрекеттер мен өзге де сақтық шаралары туралы хабардар еткеніміз туралы мәлімдеме жасаймыз.

Біз корпоративтік басқаруға жауапты тұлғаларға жеткізген сұрақтардың ішінен ағымдағы кезеңдегі қаржылық есептілік аудиті үшін ең маңызды мәселелерді анықтаймыз, сондықтан аудиттің негізгі мәселелері болып табылады. Біз бұл мәселелерді аудиторлық есепте сипаттаймыз, егер бұл мәселелер туралы көпшілікке заңмен немесе нормативтік актімен тыйым салынған болса немесе өте сирек жағдайларда біз кез-келген мәселе туралы ақпарат біздің есебімізде хабарланбауы керек деген қорытындыға келсек, өйткені мұндай ақпаратты хабарлаудың салдары оның хабарлаудың әлеуметтік маңызды пайдасынан асып түседі.

«ҚазАгроҚаржы» АҚ

Тәуелсіз аудиторлардың аудиторлық есебі
6-бет

Нәтижелері бойынша тәуелсіз аудиторлардың осы аудиторлық есебі шығарылған тапсырманың басшысы:

Магомедова М. М.

Қазақстан Республикасының
сертификатталған аудитору,
Аудитордың біліктілік куәлігі № МР-0000594
2018 жылғы 24 мамырда берілген

«КПМГ Аудит» ЖШС

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігі аудиторлық қызмет жүргізу үшін
2006 жылдың 6 желтоқсанында берген №0000021 мемлекеттік лицензиясы

Дементьев С. А.

Жарғы негізінде өрекет ететін
«КПМГ Аудит» ЖШС Бас директоры

2022 жылдың 29 сәуірі

ҚАРЖЫЛЫҚ ЖАҒДАЙ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсан**

(мың теңгемен)

		2021 жылдың 31 Ескерт. желтоқсаны	2020 жылдың 31 желтоқсаны (қайта есептелді)	2019 жылдың 31 желтоқсаны (қайта есептелді)
Активтер				
Ақша қаражаты мен оның баламалары	6	30.011.182	12.235.576	20.580.665
Кредиттік ұйымдардағы қаражат құралдары	7	35.098.466	39.618.524	8.451.527
Инвестициялық бағалы қағаздар		—	—	11.179.190
Клиенттерге берілген кредиттер	8	21.720.408	28.548.012	34.775.908
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	9	314.712.495	256.753.398	225.208.374
Қаржылық жалдауға арналған мүлік	10	3.001.248	4.288.552	7.704.941
Сатуға арналған активтер		—	—	511.083
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша активтер	17	134.115	134.115	134.137
Негізгі құралдар		902.719	939.426	463.556
Материалдық емес активтер		491.984	535.146	581.104
Қосылған құн салығы және өтелуі тиіс басқа салықтар	11	6.405.180	6.127.673	6.137.493
Берілген алғытөлемдер	12	477.865	1.254.879	5.597.916
Басқа да активтер		389.959	1.083.223	849.024
Активтердің жиыны		413.345.621	351.518.524	322.174.918
Міндеттемелер				
Акционердің алдындағы берешек	13	12.087.335	53.444.325	54.136.402
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	14	66.310.724	63.549.227	75.934.329
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар	15	157.204.186	98.237.807	65.384.934
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	16	5.778.126	5.212.367	5.861.586
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша міндеттемелер	17	7.359.124	1.800.269	754.648
Алынған алғытөлемдер	18	5.471.667	7.957.142	4.795.803
Кейінге қалдырылған қосымша құн салығы бойынша міндеттемелер	19	8.817.626	8.301.324	7.642.894
Басқа да міндеттемелер	20	2.846.819	1.487.935	1.965.997
Міндеттемелер жиыны		265.875.607	239.990.396	216.476.593
Капитал				
Жарғылық капитал	21	82.837.204	82.837.204	82.837.204
Қосымша төленген капитал	21	56.818.898	31.607.374	26.156.975
Резервтік капитал	21	1.436.184	1.436.184	1.436.184
Бөлінбеген пайда /(жинақталған зиян)		6.377.728	(4.352.634)	(4.732.038)
Капитал жиыны		147.470.014	111.528.128	105.698.325
Міндеттемелер мен капитал жиыны		413.345.621	351.518.524	322.174.918
Бір жай акцияның баланстық құны (теңгемен)	21	1.774,30	1.339,89	1.268,96

Компанияның Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді

Прашев Айдар Гилимович

Басқарма Төрағасы

Шоданова Гульнара Такишевна

Бас бухгалтер

2022 жылғы 29 сәуір

ЖИЫНТЫҚ КІРІС ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы***(мың теңгемен)*

<i>Ескертпе.</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Жыл ішіндегі пайда	17.301.745	9.598.199
Жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс	—	—
Жыл ішіндегі жиынтық кірістің жиыны	17.301.745	9.598.199

Компанияның Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Прашев Айдар Гилимович

Басқарма Төрағасы

Шоданова Гульнара Такишевна

Бас бухгалтер

2022 жылғы 29 сәуір

МЕНШІКТІ КАПИТАЛДАҒЫ ӨЗГЕРІСТЕР ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылыдағы**
(мың теңгемен)

	Жарғылық капитал	Қосымша төленген капитал	Сақтық капитал	Шартты үлестірім бойынша сақтық қор	(Жинақталған шығын)/бөлінбеген пайда (қайта есептелді)	Жиыны
Бұрынғырақ 2019 жылғы 31 желтоқсанға ұсынылған	82.837.204	26.156.975	1.436.184	(9.605.611)	8.434.234	109.258.986
Шартты үлестірім бойынша сақтық қорды қайта жіктеу	-	-	-	9.605.611	(9.605.611)	-
Бөлінбеген пайданы түзету (5-ескерте)	-	-	-	-	(3.560.661)	(3.560.661)
2020 жылғы 1 қантарға (қайта есептелді)	82.837.204	26.156.975	1.436.184	-	(4.732.038)	105.698.325
Жыл ішіндегі жиынтық кірістің жиыны	-	-	-	-	9.598.199	9.598.199
1.362.600 мың теңге мөлшеріндегі салықты шегергенде, Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздарды бастапқы танудан түскен кіріс (21-ескерте)	-	5.450.399	-	-	-	5.450.399
Клиенттерге нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша берілген кредиттерді бастапқы танудан болған шығыстар	-	-	-	-	(9.210.964)	(9.210.964)
2020 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелді)	82.837.204	31.607.374	1.436.184	-	(7.831)	111.528.128

Жыл ішіндегі жиынтық кірістің жиыны
6.302.881 мың теңге мөлшеріндегі салықты шегергенде, Акционерден нарықтық мөлшерлемеден төмен мөлшерлеме бойынша алынған қарыздарды бастапқы танудан түскен кіріс (13-ескерте)

Жарияланған дивидендтер (21-ескерте)
Акционердің еншілес ұйымына берілген кепілдікке қатысты сақтық қорды қалпына келтіру

2021 жылғы 31 желтоқсанға**Компанияның Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға берілді:**

Прашев Айдар Гилимович

Шоданова Гульнара Такишевна

Басқарма Төрағасы

Бас бухгалтер

2022 жылғы 29 сәуір

7-б1 бет арасындағы қоса беріліп отырған ескертмелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігі болып табылады.

АҚША ҚАРАЖАТЫНЫҢ ҚОЗҒАЛЫСЫ ТУРАЛЫ ЕСЕП**2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы**

(мың теңгемен)

	<i>Ескер тпе.</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Операциялық қызметтен түскен ақша ағындары			
Алынған пайыздар		43.546.441	34.644.097
Төленген пайыздар		(18.824.307)	(17.988.242)
Шетел валютасындағы операциялар бойынша кірістерді шегергендегі іске асырылған шығыстар		(24.281)	(153.657)
Төленген персонал шығыстары		(3.177.691)	(3.074.683)
Төленген басқа операциялық шығыстар		(833.387)	(968.500)
Алынған басқа да кірістер		353.334	317.304
Операциялық активтер мен міндеттемелердегі өзгерістерге дейінгі операциялық қызметтен ақша ағындары		21.040.109	12.776.319
<i>Операциялық активтердің таза (ұлғаюы)/азаяюы</i>			
Кредиттік ұйымдардағы қаражат		4.617.633	(30.099.858)
Клиенттерге берілген кредиттер		6.394.306	5.722.279
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек		(56.452.915)	(23.151.085)
Қосылған құн салығы және өтеуге жататын өзге де салықтар		(322.200)	(220.041)
Берілген алғытөлемдер		(266.724)	(1.083.739)
Басқа да активтер		(103.868)	(407.625)
<i>Операциялық міндеттемелердің таза ұлғаюы / (азаяюы)</i>			
Алынған алғытөлемдер		49.238	1.930.735
Басқа да міндеттемелер		978.362	(762.353)
Корпоративтік табыс салығына дейін операциялық қызметте ақша қаражатын таза жұмсау		(24.066.059)	(35.295.368)
Төленген корпоративтік табыс салығы		(358.546)	(305.966)
Операциялық қызметте ақша қаражатын таза жұмсау		(24.424.605)	(35.601.334)
Инвестициялық қызметтен болған ақша ағындары			
Инвестициялық бағалы қағаздарды сатудан түскен түсімдер		—	11.180.024
Негізгі құралдар мен материалдық емес активтерді сатып алу		(209.735)	(107.353)
Негізгі құралдарды сатудан түскен түсімдер		4.915	6.837
Инвестициялық қызметтегі ақша қаражатының таза (жұмсалуды)/түсуі		(204.820)	11.079.508
Қаржы қызметінен болған ақша ағындары			
Акционерден қарыздар түсімі	30	5.835.875	20.000.000
Акционерден алынған қарыздарды өтеу	30	(15.782.396)	(15.820.436)
Кредиттік ұйымдардан қарыздар алу	30	18.917.333	20.416.000
Кредиттік ұйымдардан алынған қарыздарды өтеу	30	(16.883.249)	(32.578.583)
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша түсімдер	30	65.000.000	33.214.631
Шығарылған борыштық бағалы қағаздар бойынша өтеулер	30	(8.000.000)	—
Акционерге төленген дивидендтер	30	(6.718.739)	(9.210.964)
Қаржы қызметінен түскен ақша қаражатының таза түсімі		42.368.824	16.020.648
Айырбастау бағамдары өзгерістерінің ақша қаражаты мен олардың баламаларына әсері		36.593	155.787
Күтілетін кредиттік шығындар өзгерістерінің ақша қаражаты мен олардың баламаларына әсері	23	(386)	302
Ақша қаражаты мен олардың баламаларының таза (азаяюы)/ұлғаюы		17.775.606	(8.345.089)
Ақша қаражаты мен оның баламалары, жыл басына	6	12.235.576	20.580.665
Ақша қаражаты мен олардың баламалары, жыл соңына	6	30.011.182	12.235.576
Ақшалай емес операциялар			
Өзге салықтар бойынша міндеттемелерге қарсы корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтерді есепке жатқызу		—	22

Компанияның Басқармасы атынан қол қойылды және шығаруға бекітілді:

Прашев Айдар Гилимович

Басқарма Төрағасы

Шоданова Гульнара Такишевна
2022 жылғы 29 сәуір

Бас бухгалтер

(мың теңгемен)

1. Қызмет сипаттамасы

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша – «Компания») Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес, Қазақстан Республикасы Үкіметінің «Ауыл шаруашылығының кейбір мәселелері туралы» 1999 жылғы 24 қарашадағы № 1777 Қаулысымен құрылған болатын. Компания қызметін Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚРҰБ») Қазақстан Республикасының банк заңнамасында көзделген операцияларды жүргізуге берген 2006 жылғы 31 наурыздағы № 16 лицензиясы негізінде жүзеге асырады. Сонымен бірге, ҚРҰБ 2006 жылғы 23 қыркүйектегі № 195 қаулысына сәйкес, Компания қаржы агенттігі мәртебесіне ие.

Компанияның негізгі қызмет түрлері:

- агроөнеркәсіптік кешендегі лизингтік қызмет;
- агроөнеркәсіптік кешенді кредиттеу;
- агроөнеркәсіптік кешенді дамытуға бағытталған республикалық бюджеттік және басқа да бағдарламаларды іске асыруға қатысу.

Компанияның тіркелген офісі мына мекен-жайда орналасқан: Қазақстан Республикасы, Астана қ., Кенесары көшесі, 51 үй.

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының аумағында Компанияның 15 тіркелген филиалы бар (2020 жылғы 31 желтоқсанда: Қазақстан Республикасының аумағында 16 тіркелген филиалы).

2021 жылғы 18 наурызға дейін «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы Компания акцияларының 100% иеленді. Қазақстан Республикасы Президентінің 2020 жылғы 14 қыркүйектегі № 413 Жарлығымен бекітілген Мемлекет басшысының 2020 жылғы 1 қыркүйектегі «Қазақстан Жаңа нақты ахуалда: іс-қимыл уақыты» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру жөніндегі Жалпыұлттық іс-шаралар жоспарының 52-тармағына сәйкес «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы мен «ҚазАгро» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамын біріктіру жолымен бірыңғай даму институты құрылды.

2021 жылғы 18 наурызда Компания акцияларының 100% «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамына берілді.

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның жалғыз акционері «Бәйтерек» ұлттық басқарушы холдингі» акционерлік қоғамы (бұдан әрі мәтін бойынша «Бәйтерек» немесе «Акционер») болып табылады.

Компанияның түпкі меншіктенушісі Қазақстан Республикасының Үкіметі болып табылады.

Қазақстанда шаруашылық қызметті жүзеге асыру шарттары

Компанияның қызметі негізінен Қазақстанда жүзеге асырылады. Тиісінше, компанияның бизнесіне дамушы нарықтың ерекшеліктері тән Қазақстанның экономикасы мен қаржы нарықтары әсер етеді. Құқықтық, салық және әкімшілік жүйелер дамуын жалғастыруда, алайда олардың талаптарын түсіндірудің екіұштылық тәуекелімен ұштасады, олар да жиі өзгерістерге ұшырайды, бұл басқа да заңдық және фискалдық кедергілермен бірге Қазақстанда бизнес жүргізетін кәсіпорындар үшін қосымша проблемалар туғызады. Қазақстандық теңгенің құнсыздануы, әлемдік нарықтардағы мұнай бағасының тұрақсыздығы және коронавирустық инфекция пандемиясы да шаруашылық қызметті жүзеге асыру жағдайларының белгісіздігі деңгейін арттырады.

Соңғы уақытта байқалып отырған Ресей мен Украина төңірегіндегі тұрақсыз геосаяси жағдай Қазақстандағы экономикалық белгісіздік деңгейін қосымша арттырды.

Ұсынылып отырған қаржылық есептілік Қазақстандағы бизнесті жүргізу жағдайының Компанияның қызметі мен қаржылық жағдайына қандай әсер ететініне басшылықтың көзқарасын көрсетеді. Болашақ шаруашылықты жүргізу жағдайларының нақты әсері оларды басшылықтың бағалауынан өзгеше болуы мүмкін.

2. Қаржылық есептілікті дайындау негізі

Жалпы бөлім

Осы қаржылық есептілік Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі мәтін бойынша – «ХКЕС») сәйкес дайындалды.

Осы қаржылық есептілік «Есеп саясатының негізгі ережелері» бөлімінде көрсетілгендерді қоспағанда, нақты шығындар бойынша бағалауды есепке алу қағидатына сәйкес дайындалды.

Қаржылық есептілік бір жай акцияның баланстық құнын есептеудегі деректерді қоспағанда, немесе, егер өзгеше көрсетілмесе, қазақстандық мың теңгемен (бұдан әрі мәтін бойынша – «мың теңге») ұсынылған.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері

Төменде сипатталған есеп саясатының ережелері осы қаржылық есептілікте ұсынылған барлық есепті кезеңдерде рет-ретімен қолданылды.

Әділ құнды бағалау

Әділ құн бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміле шеңберінде активті сатқаны үшін алынатын немесе міндеттемені бергені үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құнның бағалануы активті сату бойынша немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда, осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта жасалып отырғанын болжайды.

Компанияның негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қолжетімділігі болуы керек. Активтің немесе міндеттеменің әділ құны нарыққа қатысушылар активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде пайдаланатын жорамалдар пайдаланыла отырып бағаланады, бұл ретте, нарыққа қатысушылар өздерінің ең жақсы мүдделерінде әрекет етеді деп жорамалдануда. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау нарыққа қатысушының активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланудан немесе оны осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сатудан экономикалық пайданы түрлендіру мүмкіндігін ескереді.

Компания қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректер қолжетімді болатын бағалау әдістемелерін пайдаланады, бұл ретте орынды бақыланатын бастапқы деректерді барынша көп пайдаланады және бақыланбайтын бастапқы деректерді барынша аз пайдаланады.

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер әділ құнды тұтастай бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдің бастапқы деректері негізінде әділ құн көздерінің төменде сипатталған иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей – бірдей активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық белгіленімдері (қандай да бір түзетулерсіз).
- 2-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды, иерархияның неғұрлым төменгі деңгейіне жатқызылған бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама түрде бақыланатын деректер болып табылатын бағалау модельдері.
- 3-деңгей – әділ құнды бағалау үшін маңызды, иерархияның неғұрлым төмен деңгейіне жататын бастапқы деректер нарықта бақыланбайтын деректер болып табылатын бағалау модельдері.

Қаржылық есептілікте мерзімді негізде танылатын активтер мен міндеттемелер жағдайында, Компания әрбір есепті кезеңнің соңына жіктелімді қайтадан талдай отырып (жалпы әділ құнды бағалау үшін маңызды болып табылатын ең төменгі деңгейдің бастапқы деректері негізінде), иерархия көздерінің деңгейлері арасындағы ауысу фактісін айқындайды.

Қаржы активтері мен міндеттемелері

Бастапқы тану

Қаржы активтері мен міндеттемелерінің стандартты талаптарда сатып алынуы немесе сатылуы мәміле жасалатын күніне, яғни Компания өзіне актив немесе міндеттеме сатып алу бойынша міндеттемені алатын күні көрсетіледі. Стандартты талаптарда сатып алуға немесе сатуға, талаптары бойынша активтер мен міндеттемелердің нарықта қабылданған қағидаларда немесе келісімдерде белгіленген мерзім шегінде жеткізілуі талап етілетін шарттың шеңберінде қаржы активтері мен міндеттемелерін сатып алу немесе сату жатады.

Бастапқы тану кезінде қаржы құралдарының жіктелуі шарттық талаптарға және құралдарды басқару үшін пайдаланылатын бизнес-модельге байланысты болады. Қаржы құралдары бастапқыда мәміле бойынша шығындарды қоса алғанда, әділ құн бойынша бағаланады.

Бастапқы бағалау

Қаржы активтері мен міндеттемелерін бағалау санаттары

Компания өзінің барлық қаржы активтерін активтерді басқару үшін пайдаланылатын бизнес-модельдің және:

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау, жалғасы

Қаржы активтері мен міндеттемелерін бағалау санаттары, жалғасы

- амортизацияланған құн;
- басқа да жиынтық кіріс арқылы әділ құн справедливой стоимости через прочий совокупный доход (бұдан әрі мәтін бойынша – «БЖКӘҚ»);
- ПЗӘҚ бойынша бағаланатын активтердің шарттық талаптары негізінде жіктейді.

Компания туынды құралдар мен саудаға арналған құралдарды ПЗӘҚ бойынша жіктейді және бағалайды. Компания қаржы құралдарын өз қалауы бойынша ПЗӘҚ бойынша бағаланатын құралдар ретінде жіктей алады, егер мұндай жіктеу бағалау немесе тану қағидаттарын қолданудың сәйкессіздігін жоюға немесе оны айтарлықтай азайтуға мүмкіндік беретін болса.

Қарыз мен қаржы кепілдіктерін беру бойынша міндеттемелерден басқа қаржы міндеттемелері, егер олар саудаға арналған және туынды құралдар болып табылса, амортизацияланған құн бойынша немесе ПЗӘҚ бойынша бағаланады, не ұйымның қалауына әділ құн бойынша бағаланатын міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге берілген кредиттер амортизацияланған құн бойынша бағаланатын инвестициялық бағалы қағаздар

Компания кредиттік ұйымдардағы қаражатты, клиенттерге берілетін кредиттер және басқа да қаржы инвестицияларын амортизацияланған құн бойынша бағалайды, тек егер мына шарттардың екеуі де орындалған жағдайда ғана:

- қаржы активі, мақсаты шартпен көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстап қалу болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары тек қана борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыз (SPPI) есебіне төлемдер болып табылатын ақша ағындарының белгіленген күні алынуын қамтамасыз етеді.

Бұл шарттар төменде толығырақ қарастырылған.

Бизнес-модельді бағалау

Компания бизнес-модельді бизнестің белгілі бір мақсатына жету үшін топтарға біріктірілген қаржы активтерін басқарудың қалай жүзеге асырылатындығын жақсы көрсететін деңгейде анықтайды.

Компанияның бизнес-моделі жекелеген құралдар деңгейінде емес, портфельдерді біріктірудің жоғары деңгейінде бағаланады және мынадай бақыланатын факторларға негізделген:

- осы портфель үшін белгіленген саясаттар мен мақсаттар, сондай-ақ аталған саясаттардың практикада қолданылуы. Ол шартта көзделген пайыздық кірісті алуға, пайыздық мөлшерлемелердің белгілі бір құрылымын сақтауға, қаржы активтерін өтеу мерзімдерінің аталмыш активтерді қаржыландыру үшін пайдаланылатын қаржы міндеттемелерін өтеу мерзімдеріне немесе ақша қаражатының күтілетін ағындарына сәйкестігін қамтамасыз етуге немесе активтерді сату арқылы ақша ағындарын іске асыруға басшылықтың стратегиясын қамтиды;
- бизнес-модельдің нәтижелілігі және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігі қалай бағаланатындығына және бұл ақпарат ұйымның негізгі басқарушы персоналына қалай хабарланатындығына
- бизнес-модельдің нәтижелілігіне (және осы бизнес-модель шеңберінде ұсталатын қаржы активтерінің кірістілігіне) әсер ететін тәуекелдер, атап айтқанда, осы тәуекелдерді басқару тәсілі;
- бизнесті басқаратын менеджерлер қалай сыйақы берілетіндігіне (мысалы, сыйақы басқарылатын активтердің әділ құнына немесе шартта көзделген алынған ақша ағындарына негізделген бе);
- күтілетін сату жиілігі, көлемі мен мерзімі де Компанияның бизнес-моделін бағалау кезінде маңызды аспектілер болып табылады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, клиенттерге берілген кредиттер амортизацияланған құн бойынша бааланатын инвестициялық бағалы қағаздар (жалғасы)

Бизнес-модельді бағалау «ең нашар» немесе «күйзелісті» сценарийлерді есепке алмағанда, пайда болуы дәлелді түрде күтілетін сценарийлерге негізделген. Егер ақша ағындары бастапқы танудан кейін Компанияның болжалынан өзгеше тәсілмен іске асырылған болса, Компания аталмыш бизнес-модель шеңберінде ұсаталатын қалған қаржы активтерінің жіктелімін өзгертпейді, алайда, кейіннен мұндай ақпаратты жақында құрылған немесе жақында сатып алынған қаржы активтерін бағалау кезінде назарға алады.

«борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздардың есебінен ғана төлемдер» тестісі (SPPI тестісі)

Жіктеу процесінің екінші кезеңі шеңберінде Компания шартта көзделген актив бойынша ақша ағындары борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздар болып табылатынын айқындау үшін қаржы активінің шарттық талаптарын бағалайды (SPPI тестісі).

Осы тестің мақсаттары үшін «борыштың негізгі сомасы» бастапқы тану кезінде қаржы активінің әділ құнын білдіреді және ол осы қаржы активінің қолданылу мерзімі ішінде өзгеруі мүмкін (мысалы, егер борыштың негізгі сомасын өтеу есебіне төлеу немесе сыйлықақы/дисконт амортизациясы орын алса).

Кредит шарты шеңберіндегі пайыздардың ең маңызды элементтері, әдетте, ақшаның уақытша құнын өтеу және несие тәуекелін өтеу болып табылады. SPI тестін өткізу үшін Компания пайымдаманы қолданады және жергілікті факторларды, мысалы, қаржы активі қай валютада көрсетілгенін және пайыздық мөлшерлеме белгіленген кезеңді талдайды.

Сонымен бірге, шартта көзделген, базалық кредиттік келісімге байланысты емес ақша ағындарының тәуекелдерге ұшырағыштығына немесе құбылмалылығына барынша аз әсер ететін шарттық талаптар шартта көзделген, тек борыштың негізгі сомасы мен борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне есептелген пайыздардың есебіне ғана төлемдер болып табылатын ақша ағындарының туындауына себепші болмайды. Мұндай жағдайларда қаржылық активті ПЗӘҚ бойынша бағалау қажет.

Мерзімінен бұрын өтеу туралы шарт, егер мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленген сома негізгі соманың өтелмеген бөлігін және өтелмеген бөлікке есептелген пайыздарды білдірсе және шарттың қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны қамти алатын жағдайда ғана SPPI критерийіне сәйкес келеді. Бұдан басқа, мерзімінен бұрын өтеу туралы талап, егер қаржы активі шартта көрсетілген номиналды сомаға қатысты сыйлықақымен немесе дисконтпен бірге сатып алынатын немесе құрылатын жағдайда, осы критерийге сәйкес келетін ретінде қаралады, мерзімінен бұрын өтеу кезінде төленуге жататын сома шын мәнінде шартта көрсетілген номиналды соманы плюс шартта көзделген есептелген (бірақ төленбеген) пайыздарды білдіреді (сондай-ақ шарттың қолданылуын мерзімінен бұрын тоқтатқаны үшін ақылға қонымды қосымша өтемақыны да қамтуы мүмкін); және қаржы активін бастапқы тану кезінде оның мерзімінен бұрын өтеу туралы шартының әділ құны болмашы болып табылады.

БЖКӘҚ бойынша бааланатын борышқорлық құралдар

Компания мына талаптардың екеуі де орындалған жағдайда, борышқорлық құралдарды БЖКӘҚ бойынша бағалайды:

- құрал, шартта көзделген ақша ағындарын алу арқылы да, қаржы активтерін сату арқылы да мақсатқа қол жеткізілетін бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары SPPI тестінің критерийлерін сақтайды.

БЖКӘҚ бойынша бааланатын борышқорлық құралдар кейіннен әділ құн бойынша бағаланады, әділ құнның өзгеруі нәтижесінде пайда болатын пайдалар немесе залалдар өзге жиынтық кірістің (бұдан әрі мәтін бойынша – «ӨЖК») құрамында танылады. Валюталық бағамдардың өзгеруінен түскен пайыздық түсім және пайдалар немесе шығындар пайданың немесе залалдың құрамында амортизацияланған құн бойынша бааланатын қаржы активтері жағдайындағыдай танылады. Тану тоқтатылған кезде бұрын ӨЖК құрамында танылған жинақталған пайда немесе шығын ӨЖК құрамынан пайда немесе шығын құрамына қайта жіктеледі.

БЖКӘҚ бойынша бааланатын борышқорлық құралдар бойынша болжалды кредиттік залалдар (бұдан әрі мәтін бойынша – «БКЗ») әділ құн бойынша баалануын жалғастыра беретін осы қаржы активтерінің теңгерімдік құнын қаржылық жағдай туралы есепте кемітпейді. Оның орнына активті амортизацияланған құн бойынша бағалау кезінде құрылатын болжалды залалдарға арналған бағалау сақтық қорына тең сома ӨЖК құрамында пайда немесе залал құрамындағы тиісті сомаларды танумен құнсыздандудың жинақталған сомасы ретінде танылады. ӨЖК құрамында танылған залалдардың жинақталған сомасы активті тану тоқтатылған кезде пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктеледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Бастапқы бағалау (жалғасы)

БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышқорлық құралдар (жалғасы)

Кейде Компания кейбір инвестицияларды борышқорлық құралдарға бастапқы тану кезінде, егер олар 32 «Қаржы құралдары: ұсыну» ХҚЕС (IAS) сәйкес борышқорлық құралдың анықтамасына сай келсе және саудаға арналмаған болса, оларды кейіннен БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышқорлық құралдар ретінде жіктеу туралы күшін жою құқығынсыз шешім қабылдайды. Мұндай жіктелім туралы шешім әрбір құрал бойынша жекелеп қабылданады.

Мұндай борышқорлық құралдар бойынша пайдалар мен залалдар пайда мен залал құрамына ешқашан қайта жіктелмейді. Дивидендтер алу құқығы белгіленген кезде, компания мұндай түсімдерден осындай құралдың бастапқы құнының бір бөлігін өтеу ретінде пайда алатын жағдайлардан басқада, дивидендтер пайданың немесе шығынның құрамында өзге де кіріс ретінде танылады. Мұндай жағдайда пайда ӨЖК құрамында танылады. БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышқорлық құралдар құнсыздану мәніне бағалауға жатпайды. Мұндай құралдар істен шыққан кезде, қайта бағалау бойынша жинақталған сақтық қор бөлінбеген пайда құрамына ауыстырылады.

Кредит беру бойынша қаржы кепілдіктері мен міндеттемелері

Компания кредит беру бойынша қаржы кепілдіктері мен міндеттемелерін шығарады.

Қаржы кепілдіктері бастапқыда алынған сыйлықақы сомасында әділ құн бойынша қаржылық есептілікте танылады.

Бастапқы танылғаннан кейін, Компания әрбір кепілдік бойынша өзінің міндеттемесін пайда немесе шығын туралы есепте танылған жинақталған амортизацияны және БКЗ арналған бағалау резервін шегере отырып, бастапқы танылған сомадан мейлінше жоғары шама бойынша бағалайды.

Кредит беру бойынша міндеттемелер шарттық міндеттемелер болып табылады, оның талаптары бойынша міндеттеменің қолданылу мерзімі ішінде Компания клиентке алдын ала келісілген талаптарда кредит беруге міндетті.

Компания кейде нарықтық мөлшерлемелерден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша кредит беру міндеттемелерін шығарады. Мұндай міндеттемелер бастапқыда әділ құн бойынша танылады, сонан соң БКЗ арналған бағалау сақтық қоры сомасынан және бастапқы танылған сомадан мейлінше жоғары шама бойынша, орынды болған кезде, табыстың танылған жинақталған сомасы шегеріле отырып бағаланады.

Орындау кепілдіктері

Орындау кепілдіктері – егер екінші тарап шартта көзделген міндетті орындамаса, бұл қтемақы беретін шарттар. Орындау кепілдіктері кредит тәуекелін бермейді. Орындау кепілдігімен шарт бойынша тәуекел екінші тараптың шартта көзделген міндетті орындамау мүмкіндігі болып табылады. Тиісінше, орындау кепілдіктері қаржы құралдары болып табылмайды, сондықтан, ХҚЕС (IFRS) 9 қолдану саласына жатпайды.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктеу

Компания қаржы активтерін басқарудың бизнес-моделін өзгерткендегі ерекше жағдайларды қоспағанда, Компания қаржы активтерін бастапқы танылғаннан кейін қайта жіктемейді. Қаржы міндеттемелері ешқашан қайта жіктелмейді. 2021 жылы және 2020 жылы Компания қаржы активтері мен міндеттемелерін қайта жіктеген емес.

Ақша қаражаты және оның баламалары

Ақша қаражаты мен оның баламалары қолма-қол ақшалай қаражатты және кредиттік ұйымдардағы өтеу мерзімі туындаған күнінен бастап 90 (тоқсан) күннен аспайтын, қандай да бір шарттық міндеттемелермен ауыртпалық салынбаған қаражатты қамтиды.

Қарыз қаражаттары

Егер Компанияның шарттық келісім нәтижесінде ақша қаражатын немесе өзге де қаржы активтерін салу немесе міндеттемені ақша қаражатының немесе басқа да қаржы активтерінің тіркелген сомасын меншікті борышқорлық құралдардың тіркелген санына айырбастау жолынан өзгеше түрде орындау міндеттемесі болса, шығарылған қаржы құралдары немесе олардың құрамдас бөліктері міндеттемелер ретінде жіктеледі. Мұндай құралдарға акционер алдындағы берешек және кредиттік ұйымдардағы қаражаттар кіреді. Бастапқы танылғаннан кейін қарыз қаражаттары тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі қолданыла отырып, амортизацияланған құн бойынша көрсетіледі. Кірістер мен шығыстар міндеттемелерді тану тоқтатылғаннан кейін, сондай-ақ амортизация процесінде пайданың және залалдың құрамында көрсетіледі.

Компания өзінің берешегін сатып алатын жағдайда, соңғысы қаржы жағдайы туралы есептен шығарылады, ал міндеттеменің теңгерімдік құны мен төленген қаражат сомасының арасындағы айырмасы пайда мен залалдың құрамында көрсетіледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Өзара есепке алу

Қаржы жағдайы туралы есепте тек қана таза сальдоны көрсете отырып, қаржы активтері мен міндеттемелердің өзара есепке алынуы өзара есепке алуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқығы болғанда және міндеттемені реттеумен бірге бір мезгілде активті іске асыру ниеті болған кезде ғана жүзеге асырылады. Өзара есепке алуды жүргізу құқығы болашақтағы оқиғаға негізделмеуге тиіс және мынадай барлық жағдайларда заңды күшке ие болуға тиіс:

- әдеттегі қызмет барысында;
- міндеттеме орындалмаған жағдайда; және
- ұйым немесе контрагенттердің бірі дәрменсіз болған немесе банкротқа ұшыраған жағдайда.

Бұл талаптар, әдетте, өзара есепке алу туралы бас келісімдерге қатысты орындалмайды және тиісті активтер мен міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте толық сомада көрсетіледі.

Кредиттерді қайта құрылымдау

Компания, мүмкіндігінше, кепілден өндіріп алудың орнына, кредит талаптарын қайта қарауға, мысалы, төлемдердің шарттық мерзімдерін ұзартуға және кредит берудің жаңа талаптарын келісуге тырысады.

Егер шарттың талаптары бұл шын мәнінде жаңа кредитке айналады деп, ал айырмасы, құнсызданудан болған танылған залал ескеріле отырып, тануды тоқтатудан болған пайда немесе залал ретінде танылады деп қайта қаралса, Компания қаржы активін, мысалы, клиентке берілген кредитті тануды тоқтатады. Бастапқы тану кезінде, құрылған кредит сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған актив (бұдан әрі мәтін бойынша – «СҚКҚ») болып саналатын жағдайларды қоспағанда, кредиттер БКЗ бағалау мақсатында 1-кезеңге жатады. Клиенттің кредитті тануын тоқтату керек пе екендігін бағалау кезінде, Компания бұлардан басқа, мынадай факторларды қарастырады:

- кредит валютасының өзгеруі;
- контрагенттің өзгеруі;
- түрлендіру енді құралдың SPPI тестінің критерийлеріне сәйкес келмеуіне әкеле ме.

Егер түрлендіру ақша ағындарының айтарлықтай өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру тануды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Компания құнсызданудан болған залал танылғанға дейін пайда немесе залал туралы есепте өзге кірістердің немесе шығыстардың құрамында ұсынылатын, түрлендіруден болған пайданы немесе залалды таниды.

Тануды тоқтатуға әкелмейтін түрлендіру жағдайында, Компания кредит тәуекелінің елеулі ұлғаюының немесе активтерді кредиттік-құнсызданған ретінде жіктеу қажеттілігінің болуын да қайта бағалайды. Түрлендіру нәтижесінде кредиттік-құнсызданған ретінде активті жіктегеннен кейін, ол кемінде 6-айлық сынақ кезеңі бойына 3-саты құрамында қалады. Қайта құрылымдалған қарызды 3-сатыдан ауыстыру үшін өзгертілген төлемдер кестесіне сәйкес сынақ кезеңінің кемінде жартысы ішінде негізгі борыштың немесе пайыздардың болмашы сомасынан көбірек тұрақты төлемдер қажет.

Қаржы міндеттемелерінің талаптарын түрлендіру

Түрлендірілген міндеттеме бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасы айтарлықтай өзгертіндей болып қаржы міндеттемесінің талаптары өзгерген кезде, Компания қаржы міндеттемесін тануды тоқтатады. Бұл жағдайда түрлендірілген талаптарымен жаңа қаржы міндеттемесі әділ құн бойынша танылады. Бұрынғы қаржы міндеттемесінің теңгерімдік құны мен түрлендірілген талаптарымен жаңа қаржы міндеттемесінің құны арасындағы айырма пайданың немесе залалдың құрамында танылады.

Егер талаптардың түрлендірілуі (немесе қаржы міндеттемесінің ауыстырылуы) қаржы міндеттемесін тануды тоқтатуға әкелмейтін болса, онда Компания талаптарды түрлендіру қаржы активін тануды тоқтатуға әкелмейтін жағдайлардағы қаржы активінің жалпы теңгерімдік құнын түзетуге қатысты тәсілмен келісетін есеп саясатын қолданады, – яғни Компания талаптарды түрлендіру (немесе қаржы міндеттемесін ауыстыру) күніне пайданың немесе залалдың құрамында мұндай түрлендіру (немесе қаржы активін ауыстыру) нәтижесінде туындайтын қаржы міндеттемесінің амортизацияланған құныныңдағы кез келген түзетуді таниды.

Қолданымдағы қаржы міндеттемелері бойынша ақша қаражаты ағындарының шамасындағы өзгерістер, егер олар ағымдағы шарт талаптарының салдары болып табылса, талаптарды түрлендіру болып саналмайды.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Қаржы активтері мен міндеттемелері (жалғасы)

Қаржы міндеттемелерінің талаптарын түрлендіру, жалғасы

Компания сапалық факторларды, сандық факторларды және сапалық пен сандық факторлардың жиынтық әсерін талдай отырып, талаптарды түрлендірудің маңыздылығы мәніне сандық және сапалық бағалау жүргізеді. Компания келесі сапалық факторлардың негізінде талаптарды түрлендіру маңызды деген қорытындығы келіп отыр:

- қаржы міндеттемесі валютасының өзгеруі;
- қамтамасыз ету түрінің немесе міндеттеме сапасын арттырудың басқа да құралдарының өзгеруі;
- айырбастау талабының қосылуы;
- қаржы міндеттемесі субординациясының өзгеруі.

Егер жаңа талаптарға сәйкес, ақша қаражаты ағындарының келтірілген құны бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергенде, комиссиялық сыйақы төлеуді қоса алғанда, бастапқы қаржы міндеттемесі бойынша қалған ақша қаражаты ағындарының дисконтталған келтірілген құнының ең аз дегенде 10%-на айырмашылығы болса, сапалық бағалауды жүргізу мақсаттары үшін талаптар айтарлықтай өзгеше болып саналады. Егер бір борышқорлық құралдың басқасымен ауыстырылуы немесе оның талаптарының түрлендірілуі есепте өтеу ретінде көрсетілсе, онда келтірілген шығындар немесе комиссиялар тиісті борышқорлық міндеттемені өтеуден болған пайданың немесе залалдың бір бөлігі болып танылады. Егер бір борышқорлық құралдың басқасымен ауыстырылуы немесе оның талаптарының ауыстырылуы есепте өтеу ретінде көрсетілмесе, онда келтірілген шығындардың немесе комиссиялардың сомасына тиісті міндеттеменің теңгерімдік құны түзетіледі және бұл түзету түрлендірілген міндеттеменің қалған қолданылу мерзімі ішінде амортизацияланады.

Қаржы активтері мен міндеттемелерін тануды тоқтату

Қаржы активтері

Қаржы активі (немесе, қолданылатын жерде – қаржы активінің бөліні немесе ұқсас қаржы активтері тобының бөлігі) қаржы жағдайы туралы есепте танылуын тоқтатады, егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі аяқталса;
- Компания активтен ақша ағындарын алу құқығын берсе немесе алынған ақша ағындарын «транзиттік» келісім талаптарында үшінші тарапқа елеулі кідіріссіз толық аудару міндеттемесін қабылдаса; сондай-ақ
- Компания а) не болмаса барлық тәуекелдерді және активтен түскен пайданы іс жүзінде берді, не болмаса б) барлық тәуекелдерді және активтен түскен пайданы бермеді, бірақ өзінде сақтамайды, алайда аталмыш активті бақылауды берді.

Егер Компания активтен түскен ақша ағындарын алуға өзінің құқығын берсе, бұл ретте онымен байланысты барлық тәуекелдер мен пайдаларды беріп те, сақтап та қоймай, сондай-ақ активті бақылауды бермей берсе, мұндай актив Компанияның осы активке тұрақты қатысуы шегінде есепте көрсетіледі. Берілген актив бойынша кепілдік нысаны бар активке қатысуды жалғастыра беру активтің бастапқы теңгерімдік құны мәндерінің мейлінше азы және Компанияға төлеуге ұсынылуы мүмкін өтеудің барынша жоғары мөлшері бойынша бағаланады.

Есептен шығару

Қаржы активтері Компания бұдан былай олардың құнын өтеуді күтпеген кезде ғана ішінара немесе толығымен есептен шығарылады. Егер есептен шығаруға жататын сома құнсыздануға жинақталған сақтық қордың шамасынан жоғары болса, онда айырмасы алдымен сақтық қордың ұлғаюы ретінде есепке алынады, содан кейін ол жалпы теңгерімдік құнға қолданылады. Одан кейінгі кез келген қалпына келтіру кредиттік шығындар бойынша шығыстарға жатқызылады. Есептен шығару тануды тоқтатуға жатады.

Қаржы міндеттемелері

Қаржы міндеттемесін есептен алу тиісті міндеттеме орындалған, күші жойылған немесе қолданылу мерзімі аяқталған жағдайда жүргізіледі.

Қолданымдағы бір қаржы міндеттемесі сол кредитор алдындағы басқа міндеттемемен айтарлықтай өзгеше талаптарда алмастырылған кезде немесе қолданымдағы міндеттеменің талаптарына елеулі өзгерістер енгізілген жағдайда, бастапқы міндеттеме есептен алынады, ал жаңа міндеттеме пайданың немесе залалдың құрамында міндеттемелердің теңгерімдік құнындағы айырма таныла отырып, есепте көрсетіледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Салық салу**

Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы шығыстар Қазақстан Республикасының салық заңнамасына сәйкес есептеледі.

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер теңгерімдік міндеттемелер әдісі қолданыла отырып, барлық уақытша айырмаларға қатысты есептеледі. Кейінге қалдырылған табыс салықтары қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің салық базасы мен олардың теңгерімдік құны арасында туындайтын барлық уақытша айырмалар бойынша көрсетіледі.

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер болашақта салық базасын төмендететін осы уақытша айырмашылықтар есепке алынуы мүмкін салық салынатын пайданы алу ықтималдығы бар шамада ғана көрсетіледі. Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер активті іске асыру кезеңі ішінде Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер есепті күнге күшіне енген немесе нақты күшіне енген заңнама негізге алына отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені реттеу кезеңі ішінде қолданылатын салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Компания кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелерін өзара есепке алуды жүргізеді және, егер:

- Компанияның ағымдағы салық міндеттемелеріне қарсы ағымдағы салық талаптарын есепке алуды жүргізуге заңды түрде бекітілген құқығы болса; және
- Кейінге қалдырылған салық талаптары мен кейінге қалдырылған салық міндеттемелері сол бір салық органы сол бір салық субъектісінен өндіріп алатын корпоративтік табыс салығына жататын болса, нетто негізде қаржы жағдайы туралы есепте көрсетеді.

Компания өз қызметін жүзеге асыратын Қазақстан Республикасында Компанияның қызметіне қатысты қолданылатын әртүрлі салықтарды есептеу және төлеу бойынша талаптар бар. Бұл салықтар пайда немесе залал туралы есепте басқа операциялық шығыстар құрамында көрсетіледі.

Негізгі құралдар

Негізгі құралдар жинақталған өтемпұл және құнсызданудан болған жинақталған шығындар шегеріле отырып, күнделікті қызмет көрсетуге арналған шығындар есепке алынбай, нақты құн бойынша көрсетіледі. Мұндай құн, егер олар капиталдандыру критерийлеріне сай келсе, келтірілген фактісі бойынша танылатын, жабдықты ауыстыруға байланысты шығындарды қамтиды.

Негізгі құралдардың теңгерімдік құны, осы активтің теңгерімдік құнын өтеу мүмкін еместігін көрсететін оқиғалар немесе жағдайларда өзгерістер туындаған кезде құнсыздану мәніне бағаланады.

Объект өтемпұлы оны пайдалануға қолжетімді болған кезде басталады. Өтемпұл активтерді пайдалы қолданудың келесі бағалау мерзімі ішінде желілік әдісімен есептеледі:

	Өтемпұл нормасы
Жер	0%
Ғимараттар мен құрылыстар	2%
Көлік құралдары	10-14%
Компьютерлер мен ұйымдастыру техникасы	14-20%
Басқалары	6-20%

Қалдық құны, пайдалы қолдану мерзімі және активтердің өтемпұлын есептеу әдістері әрбір есепті жылдың соңында талданады және қажеттілігіне қарай түзетіледі.

Жөндеуге және қайта құруға арналған шығыстар олардың жүзеге асырылуына қарай шығындарға жатқызылады және олар капиталдандыруға жататын жағдайларды қоспағанда, өзге де операциялық шығыстардың құрамына енгізіледі.

Қаржы жалгерлігіне арналған мүлік

Қаржы жалгерлігіне арналған мүлік екі шаманың: өзіндік құнның және сатудың ықтимал таза бағасының ең аз шамасы бойынша есепке алынады. Қаржы жалгерлігіне арналған мүліктің өзіндік құны мүлікті тағайындалған жеріне жеткізуге және оны жұмыс күйіне келтіруге тікелей арналған шығындарды қамтиды.

Материалдық емес активтер

Материалдық емес активтер бағдарламалық жасақтаманы және лицензияларды қамтиды.

Бөлек сатып алынған материалдық емес активтер бастапқыда нақты құны бойынша бағаланады. Бастапқы танудан кейін, материалдық емес активтер жинақталған өтемпұл мен құнсызданудан жинақталған шығындар шегеріле отырып, нақты құны бойынша көрсетіледі. Пайдалы қолдану мерзімі шектелген материалдық емес активтер 1 жылдан 10 жылға дейінгі уақытты құрайтын пайдалы қолдану мерзімі ішінде амортизацияланады және материалдық емес активтің ықтимал құнсыздану белгілері болған жағдайда, құнсыздану мәніне талданады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Бағалау міндеттемелері

Бағалау міндеттемелері, егер Компания бұрын белгілі бір оқиғаның салдарынан Бағалау міндеттемелері, егер Компанияның бұрын белгілі бір оқиғаның салдарынан реттеу үшін жоғары ықтималдық дәрежесімен ресурстардың жылыстауы қажет болатын, құрамында болашақ экономикалық пайдалар бар және жеткілікті сенімділік дәрежесімен бағалауға болатын заңды немесе өзіне ерікті түрде қабылданған міндеттемелері болса танылады.

Акционерлік капитал

Жарғылық капитал

Акционерлік капиталға арналған жарналар акцияларды шығаруға арналған тікелей шығындар шегеріле отырып, тарихи құн бойынша танылады.

Қосымша төленген капитал

Компания өзінің акционерінен нарықтық мөлшерлемеден төмен пайыздық мөлшерлеме бойынша қарыз немесе өзге де қаржылық көмек алғанда, алынған ақша қаражаты мен алынған қарыздың әділ құны арасындағы айырма қосымша төленген капитал ретінде есепке алынады.

Сақтық қор капиталы

Сақтық қор капиталы Компания Акционерінің шешімі негізінде бөлінбеген пайдадан қаражатты аудару арқылы ұлғайтылуы мүмкін.

Дивидендтер

Дивидендтер міндеттеме ретінде танылады және, егер соңғы күнін қоса алғанда, олар есепті күнге дейін жарияланған жағдайда ғана есеп беру күніне капитал сомасынан шегеріледі. Дивидендтер туралы ақпарат, егер олар есеп беру күніне дейін ұсынылған болса, сондай-ақ есеп беру күнінен кейін, бірақ қаржылық есептілік бекітілген күнге дейін ұсынылса немесе жарияланса, есептілікте ашылады.

Сегменттік есептілік

Компанияның бизнесі мен географиялық сегменттері бұл қаржылық есептілікте жеке ұсынылмаған, өйткені Компания басшылығы кредиттер мен қаржы лизингін берудің негізгі операциялық сегменті Қазақстан Республикасындағы ауыл шаруашылығы ұйымдары болып табылады, олар бойынша тәуекелдер мен қайтару дәрежесі бүкіл ел бойынша ұқсас деп есептейді.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты міндеттемелер қаржы жағдайы туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте, ресурстардың өтелуге байланысты істен шығуы екіталай болып табылатын жағдайларды қоспағанда, олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады. Шартты активтер қаржы жағдайы туралы есепте көрсетілмейді, бұл ретте, олармен байланысты экономикалық пайда алу ықтималдығы болған жағдайларда, олар туралы ақпарат қаржылық есептілікте ашылады.

Кірістер мен шығыстарды тану

Егер Компанияның экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болса және түскен ақша сенімді бағалануы мүмкін болса, ақшалай түсім танылады. Түсімді қаржылық есептілікте тану үшін келесі критерийлер де орындалуы керек:

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар

Компания амортизацияланған құн бойынша немесе БЖКӘҚ бойынша бағаланатын борышқорлық қаржы активтері бойынша пайыздық ақша түсімін кредиттік-құнсызданған қаржы активтерінен басқа, қаржы активтерінің жалпы теңгерімдік құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептейді. Тиімді пайыздық мөлшерлеме – бұл дисконттау кезінде болашақ ақшалай есеп айырысу төлемдері немесе ақша түсімдері қаржы құралын пайдаланудың болжамды мерзімі ішінде немесе, қолданылатын жерде, неғұрлым қысқа уақыт кезеңі ішінде қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің таза теңгерімдік құнына дәл келтірілетін мөлшерлеме. Есептеу кезінде қаржы құралы бойынша барлық шарттық талаптар (мысалы, мерзімінен бұрын өтеу құқығы) және тиімді пайыздық мөлшерлеменің ажырамас бөлігі болып табылатын құралмен тікелей байланысты комиссиялық немесе қосымша шығыстар ескеріледі, бірақ болашақ кредиттік залалдар ескерілмейді. Қаржы активінің немесе қаржы міндеттемесінің теңгерімдік құны Компания төлемдердің немесе ақша түсімдерінің бағалауын қайта қараған жағдайда түзетіледі. Түзетілген теңгерімдік құн бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша есептеледі, ал теңгерімдік құнның өзгеруі пайыздық түсім немесе шығыстар ретінде көрсетіледі.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Кірістер мен шығыстарды тану, жалғасы

Пайыздық және ұқсас кірістер мен шығыстар, жалғасы

Кредиттік-құнсызданған болатын қаржы активі жағдайында, Компания пайыздық түсімді осы қаржы активінің таза амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылса және енді ол кредиттік-құнсызданған болып табылмаса, Компания жалпы құн негізінде пайыздық түсімді есептеуге қайтып оралады.

Тиімді мөлшерлеме қолданыла отырып есептелген, пайда немесе залал туралы есепте ұсынылған пайыздық кірістер амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша пайыздық кірістерді және БЖКӨҚ бойынша бағаланатын борышқорлық қаржы активтері бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Пайда немесе залал туралы есептің «басқа да пайыздық кірістер» бабы қаржы жалгерлігі бойынша дебиторлық берешек бойынша пайыздық кірістерді қамтиды.

Комиссиялық кірістер

Компания клиенттерге көрсететін қызмет түрлерінен комиссиялық кірістер алады.

Кредитті ұйымдастырғаны үшін комиссиялар тиісті тікелей шығындармен бірге кейінге қалдырылады және кредиттің тиімді пайыздық мөлшерлемесін түзету ретінде танылады. Егер кредит беру бойынша міндеттеменің болуы салдарынан кредит беру туралы шарттың жасалуы ықтималдығы бар болса, кредит беру бойынша міндеттеме үшін комиссия болашақтағы кезең кірісінің құрамына енгізіледі (тиісті тікелей шығындармен бірге) және кейіннен кредит бойынша нақты табыстарды түзету ретінде көрсетіледі. Егер кредит беру бойынша міндеттемелер кредит беруге әкеп соғуы мүмкін деген ықтималдық төмен деп бағаланған жағдайда, кредит беру бойынша міндеттеме үшін комиссия кредит беру бойынша міндеттемелердің қалған қолданылу кезеңі ішінде пайда немесе залал туралы есепте көрсетіледі. Кредит берумен аяқталмаған кредит беру бойынша міндеттемелердің қолданылу мерзімі аяқталғаннан кейін, кредит беру бойынша міндеттеме үшін комиссия оның қолданылу мерзімі аяқталған күнге пайда немесе шығын туралы есепте танылады.

Кредитке қызмет көрсеткені үшін комиссия қызмет көрсету шамасына қарай есепке алынады. Синдикатталған кредиттерді ұйымдастырғаны үшін комиссия қаржыландыруды ұйымдастыру бойынша осындай қызмет көрсетілген кезде пайда немесе шығын туралы есепте танылады. Басқа комиссиялар қызмет көрсету шамасына қарай көрсетіледі.

Жалдау

Пайдалану құқығы нысанындағы актив

Компания активтерді жалдау басталған күнге пайдалану құқығы нысанында таниды (яғни базалық актив пайдалану үшін қолжетімді болатын күні). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетіле отырып, жинақталған өтемпұл мен құнсызданудан жинақталған шығындар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтің бастапқы құны, жалдау бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегергенде, жалдау бойынша танылған міндеттемелердің шамасын, келтірілген бастапқы тікелей шығындарды және жалдау басталған күнге немесе осындай күнге дейін жүргізілген жалдау төлемдерін қамтиды. Егер Компания жалдау мерзімінің соңында жалға алынған активке меншік құқығын алатынына жеткілікті сенімді болмаса, пайдалану құқығы түріндегі танылған актив келесі кезеңдердің мейлінше қысқа мерзімі бойына желілік әдіспен амортизацияланады: активтің болжамды пайдалы қолданылу мерзімі немесе жалдау мерзімі. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер құнсыздану мәніне тексеріледі.

Жалдау бойынша міндеттеме

Жалдау басталған күнге Компания жалдау мерзімі ішінде жүзеге асырылатын жалдау төлемдерінің келтірілген құны бойынша бағаланатын жалдау бойынша міндеттемелерді таниды. Жалдау төлемдеріне, жалдау бойынша алуға жататын кез келген ынталандыру төлемдерін алып тастағанда, тіркелген төлемдер (соның ішінде шын мәнінде тіркелген төлемдер), индекске немесе мөлшерлемеге байланысты ауыспалы жалдау төлемдері және таратылу құнының кепілдіктері бойынша төленуі күтілетін сомалар кіреді. Жалға беру төлемдеріне сатып алуға арналған опционның орындалу бағасы да кіреді, егер Компанияның осы опционды орындайтынына жеткілікті сенімділік болса, сондай-ақ, егер жалға алу мерзімі Компанияның жалға алуды тоқтатуға арналған опционды ықтимал орындауын көрсетсе, жалдауды тоқтатқаны үшін айыппұл төлемақылары кіреді. Индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдері осындай төлемдерді жүзеге асыруға әкелетін оқиға немесе жағдай басталған кезеңде шығыстар ретінде танылады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау, жалғасы

Жалдау бойынша міндеттеме, жалғасы

Жалдау төлемдерінің келтірілген құнын есептеу үшін, егер жалдау шартына енгізілген пайыздық мөлшерлемені оңай анықтау мүмкін болмаса, Компания жалдау басталған күнге қосымша қарыз қаражатын тарту мөлшерлемесін пайдаланады. Жалдау басталған күннен кейін жалдау бойынша міндеттемелердің шамасы пайыздардың есептелуін көрсету үшін ұлғайтылады және жүзеге асырылған жалдау төлемдерін көрсету үшін азайтылады. Сонымен бірге, жалдау мерзімі жетілдірілген, өзгертілген, тиянақталған жалдау төлемдері шын мәнінде өзгерген немесе базалық активті сатып алуға опцион бағаламасы өзгерген жағдайда, жалдау бойынша міндеттеменің теңгерімдік құнына қайта бағалау жүргізіледі.

Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалға алу

Компания қысқа мерзімді жалдауға қатысты қысқа мерзімді жалдау шарттарына (яғни, жалдау басталған күнге көзделген жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және сатып алуға арналған опционды қамтымайтын шарттарға) қатысты танудан босатуды қолданады. Компания, сондай-ақ құны төмен деп саналатын офистік жабдықты жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалға алуға қатысты танудан босатуды қолданады. Қысқа мерзімді жалдау және құны төмен активтерді жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен жалдау бойынша шығыс ретінде танылады.

Ұзарту опционымен шарттарда жалдау мерзімін айқындау кезіндегі елеулі пайымдаулар

Компания жалдау мерзімін, егер оның орындалатынына жеткілікті сенім болса, жалдауды ұзартуға опцион көзделген кезеңдермен бірге немесе егер оның орындалмайтынына жеткілікті сенім болса, жалға беруді тоқтатуға опцион көзделген кезеңдермен бірге мерзімінен бұрын тоқтатылуға жатпайтын жалдау кезеңі ретінде айқындайды.

Қаржы жағдайы туралы есепте және пайдалар немесе залалдар туралы есепте танылған сомалар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания жалға алушы болып табылатын қаржы жалгерлігі шарттарын жасасқан емес. 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған кезеңде Компания тиісінше 113.605 және 123.951 мың теңге мөлшерінде қысқа мерзімді жалгерлікке жататын шығыстарды мойындады. Компания құны төмен активтерді жалдау шарттарын жасаған емес.

Қаржылық жалдау - Компания жалға беруші ретінде

Компания жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешекті жалдау мерзімі басталған күннен бастап, жалдауға салынған таза инвестицияларға тең сомада көрсетеді. Қаржылық кіріс таза инвестициялардың теңгерімдік сомасына кірістіліктің тұрақты мерзімді нормасын көрсететін схема бойынша есептеледі. Бастапқы тікелей шығындар жалдау төлемдері бойынша дебиторлық берешектің бастапқы сомасының құрамында есепке алынады.

Жалдау, егер ол активті иеленумен байланысты іс жүзінде барлық тәуекелдер мен пайданың берілуін білдірсе, қаржылық жалдау (лизинг) ретінде жіктеледі.

Жалдаудың қаржылық жалдау ретінде жіктелуі шарт нысанына емес, мәміленің мазмұнына байланысты. Төменде жекелеп немесе жиынтықталған түрде әдетте жалдауды қаржылық жалдау ретінде жіктеуге әкелетін жағдайлардың мысалдары келтірілген:

- 1) жалдау шарты жалдау мерзімінің соңында активке меншік құқығының жалға алушыға берілуін көздейді;
- 2) жалға алушының активті жалгерлік қатынастардың басталу күніне осы опционның орындалуын сенімділікпен күтуге болатындай соншалықты әділ құннан осы опционды орындау күніне төмен болады деп күтілетін баға бойынша сатып алуға опционы бар;
- 3) жалдау мерзімі, меншік құқығы берілмесе де, активті экономикалық пайдалану мерзімінің едәуір бөлігін құрайды.
- 4) жалгерлік қатынастарының басталу күніне ең аз жалдау төлемдерінің келтірілген құны іс жүзінде базалық активтің әділ құнына тең; және
- 5) базалық активтің оны тек жалға алушы ғана айтарлықтай түрленусіз пайдалана алатындай мамандандырылған сипаты бар.

ХҚЕС (IFRS) 16 да жекелеп немесе жиынтықтап алғанда жалдауды қаржылық жалдау ретінде жіктеуге әкеле алатын белгілерді айқындайды:

- 1) егер жалға берушінің шартты бұзылуға байланысты шығындары жалға алушыға тиесілі болатын, жалға алушының жалдау шартын мерзімінен бұрын бұзу құқығы болса;

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)

Жалдау (жалғасы)

Қаржылық жалдау – Компания жалға беруші ретінде, жалғасы

2) таратылу құнының әділ бағасының ауытқуынан болған пайда немесе залал жалға алушыға есептеледі (мысалы, жалдау мерзімінің соңында сатудан түскен түсімдердің көбірек бөлігіне тең жалдау ақысынан шегерім нысанында); және

3) жалдау ақысы нарықтық деңгейден едәуір төмен болған кезде жалға алушының жалдауды тағы бір мерзімге ұзартуға мүмкіндігі бар.

Бастапқы бағалау

Бастапқы бағалау кезінде Компания қаржылық жалдауға (лизингке) берілген жалдау (лизинг) нысаналарын дебиторлық берешек ретінде, жалгерлікке (лизингке) салынған таза инвестицияларға тең сомада таниды.

Бастапқы тану жалға алушымен жалдау (лизинг) нысанасын қабылдау-тапсыру актісіне қол қою күніне жүзеге асырылады. Бұл ретте, жалгерлікке салынған таза инвестициялар – бұл жалгерлікке салынған, жалдау шартында көзделген пайыз мөлшерлемесі бойынша дисконтталған жалпы инвестициялар.

Жалдау (лизинг) нысанасын сатып алуға байланысты бастапқы тікелей шығындар қаржылық жалдау (лизинг) бойынша дебиторлық берешекті бастапқы бағалауға енгізіледі.

Лизингтік төлемдерді лизинг алушылар қаржы лизингі шарттарына сәйкес кезеңділікпен жүзеге асырады. Жалдау төлемдерінің бөлінуі жасалған қаржы лизингі шарттарының талаптарына сәйкес жүзеге асырылады.

Қаржылық кірістің танылуы қаржылық жалдауға (лизингке) қатысты лизинг берушінің өтелмеген, таза инвестициясына кірістің тұрақты кезеңдік нормасын көрсететін графикке негізделуі тиіс. Сыйақының есептелуі, егер қаржылық жалдау (лизинг) шартында өзгесі көзделмеген болса, жалдау (лизинг) мерзімінің басталуымен бірге басталады.

Жалдау мерзімінің басталуы — лизинг алушы лизинг нысанасын пайдалану өзінің құқығын іске асыруға мүмкіндік алғаннан басталатын күн. Бұл жалдаудың бастапқы танылған күні (яғни тиісті активтерді, міндеттемелерді, жалдауға байланысты кірістерді немесе шығыстарды лизинг алушы таныған күн).

Тануды тоқтату

Қаржылық жалдау (лизинг) бойынша негізгі борышты, сыйақылар мен өзге де дебиторлық берешекті қалыптастырылған сақтық қор (провизиялар) есебінен есептен шығару мынадай жағдайларда жүргізіледі:

- а) борышкер банкрот деп танылған және (немесе) борышкер сәйкестендіру нөмірлерінің ұлттық тізімдерінен шығарылған жағдайда;
- б) Компания сот орындаушысының атқарушылық іс жүргізуді тоқтату және борышкерде өндіріп алу айналысы қолданылуы мүмкін мүліктің болмауына байланысты өндіріп алушыға атқарушылық парағын қайтарып беру туралы актісін алған жағдайда. Бұл ретте, берешектің есептен шығарылуы тек заңнамалық шектеулердің салдарынан банкроттық рәсімін қолдау мүмкін болмаған кезде ғана жүргізіледі.

Қаржылық жалдау (лизинг) шарттары бойынша комиссиялық сыйақылар алынуы мүмкін. Комиссиялық сыйақы қаржылық жалдау (лизинг) бойынша тиімді пайыз мөлшерлемесінің ажырамас бөлігі болып табылатын жағдайда, мұндай комиссия қаржылық жалдау (лизинг) бойынша негізгі борыш сомасына дисконт ретінде танылады және тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісі бойынша кірістерге жатады. Комиссиялық сыйақы шартта көзделген мерзімде төленуге жатады.

Төмендегі екі талап сақталған жағдайда, Компания қаржылық жалдау (лизинг) шартының модификациялануын бөлек жалдау шарты ретінде ескереді:

- 1) егер жалдау шарты бойынша активтердің саны артса; және
- 2) жалдау үшін өтем қолданылу аясын ұлғайту үшін оқшауланған сату бағасымен, сондай-ақ белгілі бір шарттың мән-жайларын көрсететін осындай оқшауланған сату бағасының түзетулеріне өлшемдес шамаға ұлғайса.

Егер қаржылық жалдау (лизинг) шартының модификациялануы бөлек жалдау шарты ретінде ескерілмесе, онда Компания модификацияны ХҚЕС (IFRS) 9 талаптарына сәйкес ескереді.

Компания жалға алушы ретінде болатын қаржылық жалдау (лизинг) бойынша мәміле жасалған жағдайда, Компания мәмілелерді тану және бағалау мақсатында, ХҚЕС (IFRS) 16 «Жалдау» тиісті ережелерін басшылыққа алатын болады.

(мың теңгемен)

3. Есеп саясатының негізгі ережелері (жалғасы)**Шетел валюталарын қайта есептеу**

Қаржылық есептілік функционалдық валюта және Компанияның қаржылық есептілін ұсыну валютасы болып табылатын қазақстандық теңгемен ұсынылып отыр. Шетел валюталарымен жүргізілген операциялар бастапқыда операция күніне қолданыстағы айырбас бағамы бойынша функционалдық валютаға қайта есептеледі. Шетел валюталарында тұлғаланған монетарлық активтер мен міндеттемелер функционалдық валютаға есепті күнге қолданыстағы айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валюталарымен жүргізілген операцияларды қайта есептеу кезінде туындайтын кірістер мен шығыстар «Шетел валютасымен жүргізілген операциялар бойынша таза шығыстар» бабы бойынша пайдалар немесе залалдар туралы есепте көрсетіледі. Шетел валютасында нақты құн бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар операция күніне қолданыстағы айырбас бағамы бойынша қайта есептеледі. Шетел валютасында әділ құн бойынша көрсетілетін монетарлық емес баптар әділ құнды анықтау күніне қолданыстағы айырбас бағам бойынша қайта есептеледі.

Шетел валютасында жүргізілген операциялар бойынша шарттық айырбас бағамы мен осындай операция күніне Қазақстан Қор Биржасының (бұдан әрі мәтін бойынша – «ҚҚБ») ресми бағамы арасындағы айырма бағамдық айырмадан болған шығыстар шегеріле отырып, кірістердің құрамына енгізіледі. Төменде Компанияның қаржылық есептілікті жасау кезінде қолданған айырбас бағамдары келтірілген:

	<i>2021 жылғы 31</i>	<i>2020 жылғы 31</i>
	<i>желтоқсан</i>	<i>желтоқсан</i>
Теңге / АҚШ доллары	431,80	420,91
Теңге / евро	489,10	516,79
Теңге / Ресей рублі	5,76	5,62

Пайдалануға әлі қабылданбаған жаңа стандарттар мен түсініктемелер

Бірқатар жаңа стандарттар мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2022 жылғы 1 қаңтардан кейінгі басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енеді. Алайда, Компания осы қаржылық есептілікті дайындау кезінде жаңа және өзгертілген стандарттарға мерзімінен бұрын көшуді жүзеге асырмады.

Стандарттарға жасалған келесі түзетулер мен түсіндірмелер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде. Стандарттарға келесі түзетулер мен түсіндірмелер Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпейді деп күтілуде:

- Ауыртпалықты шарттар – шартты орындауға шыққан шығындар (ХҚЕС (IAS) 37 түзетулері);
- Бір мәміленің салдарынан туындайтын, активтер мен міндеттемелерге жататын кейінге қалдырылған салық (ХҚЕС (IAS) 12) түзету;
- 2021 жылдың 30 маусымынан кейінгі кезеңдерді қозғайтын, COVID-19 пандемиясымен байланысты жалдау бойынша жеңілдіктер (ХҚЕС (IFRS) 16 түзету);
- ХҚЕС жыл сайынғы жетілдірулері, 2018-2020 жж. кезең – әртүрлі стандарттар;
- Негізгі құралдар: мақсаты бойынша пайдаланғанға дейінгі түсімдер (ХҚЕС (IAS) 16 түзетулер) «Негізгі құралдар»);
- Қаржылық есептіліктің тұжырымдамалық негіздеріне сілтемелер (ХҚЕС (IFRS) 3) түзетулер;
- Міндеттемелердің қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктемесі (ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер);
- Есеп саясатын ашу (ХҚЕС (IAS) 1 және ХҚЕС бойынша 2 практикалық ұсынымдарға түзетулер);
- Бухгалтерлік бағалауларды анықтау (ХҚЕС (IAS) 8 түзетулер).

Бірқатар жаңа түсіндірмелер 2021 жылғы 1 қаңтардан кейін басталатын жылдық кезеңдер үшін күшіне енді. Бұл түсіндірмелердің қолданылуы Компанияның қаржылық есептілігіне айтарлықтай әсер етпеді.

Бағалаулардың белгісіздігі

Компанияның есеп саясатын қолдану процесінде басшылық өзінің пайымдамаларын пайдаланды және қаржылық есептілікте танылған сомаларды анықтау кезінде баға берді. Төменде пайымдамалар мен бағалауларды қолданудың ең маңызды жағдайлары келтірілген:

Қаржы құралдарының әділ құны

Егер қаржы құралдарының және қаржы міндеттемелерінің қаржылық жағдай туралы есепте көрсетілген әділ құнын белсенді нарықтағы бағалар негізінде анықтау мүмкін болмаса, ол математикалық модельдерді қамтитын әртүрлі бағалау модельдері пайдаланыла отырып анықталады. Мұндай модельдер үшін бастапқы деректер, егер мұндай мүмкін болса, бақыланатын нарықтың негізінде анықталады; олар болмаған жағдайда, әділ құнды анықтау үшін пайымдаманы қолдану қажет. Қосымша ақпарат 27-ескертпеде берілген.

(мың теңгемен)

4. Елеулі есептік пайымдаулар мен бағалаулар

Бағалаулардың белгісіздігі, жалғасы

Кепілзаттық қамтамасыз етуді бағалау

Компания басшылығы тұрақты негізде кепілзаттық қамтамасыз ету мониторингін жүзеге асырып отырады. Компания басшылығы нарықтағы ағымдағы жағдайды ескере отырып, тәжірибеге негізделген пайымдауларды немесе кепілзаттық қамтамасыз етудің құнын түзету үшін тәуелсіз бағалауды қолданады. Қосымша ақпарат 8, 9 и 10-ескертпелерде берілген.

Болжалды кредиттік залалдар / қаржы активтері бойынша құнсызданудан болған шығындар

Шығындарды бағалау ХҚЕС (IFRS) 9 сәйкес, қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша пайымдаманы қолдануды талап етеді, атап айтқанда, БКЗ / құнсызданудан болған және кредит тәуекелінің елеулі ұлғаюын бағалау бойынша шығындарды анықтау кезінде болашақ ақша ағындарының шамасы мен туындау мерзімін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалаулар өзгерістері құнсыздануға арналған бағалау сақтық қорының әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін бірқатар факторларға байланысты болады. Компанияның БКЗ есеп-қисабы ауыспалы бастапқы деректер мен олардың өзара тәуелділігін таңдауға қатысты бірқатар негізгі қателесулерді қамтитын күрделі модельдердің нәтижесі болып табылады.

Пайымдамалар мен есептік бағалаулар болып саналатын БКЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- Компанияның кредит тәуекелінің едәуір ұлғайғанын бағалау үшін қолданатын критерийлер, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсыздануға арналған бағалау сақтық қоры бүкіл мерзім ішінде БКЗ тең сомада бағалануы тиіс, және сапалы бағалау;
- Қаржы активтері бойынша БКЗ топтық негізде бағаланған кезде, оларды топтарға біріктіру;
- әртүрлі формулалар мен бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, БКЗ есептеу модельдерін әзірлеу;
- микроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды анықтау, мысалы, жұмыссыздық деңгейі мен қамтамасыз ету құны арасындағы, сондай-ақ дефолт ықтималдығының көрсеткіштеріне (PD), дефолт тәуекеліне ұшыраған шамаға (EAD) және дефолт кезіндегі ысырап деңгейіне (LGD) әсері;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және БКЗ бағалау модельдеріне арналған экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып, оларды өлшеу.

Қосымша ақпарат 26-ескертпеде берілген.

Салық салу

Қазақстан Республикасының салық, валюта және кеден заңнамасы жеткілікті жиі орын алуы мүмкін әртүрлі түсіндірмелер мен өзгерістердің объектісі болып табылады. Басшылықтың мәмілелер мен Компанияның қызметіне қатысты қолданатын мұндай заңнамаға қатысты түсіндірмемен тиісті жергілікті және мемлекеттік органдар келіспеуі мүмкін. Осылайша, қосымша салықтар, айыппұлдар мен өсімпұлдар есептелуі мүмкін. Салық кезеңдері салық есептеуге қатысты тиісті мемлекеттік органдардың тексеруі үшін қаралатын жылдың алдындағы күнтізбелік 5 (бес) күн ішінде ашық болып қалады. Белгілі бір жағдайларда мұндай шолулар тым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін.

Басшылық, 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша, оның заңнаманы түсіндіруі тиісті болып табылады және Компанияның салық салу мәселесі мен кеден заңнамасы бойынша ұстанымдары расталатын болады деп санайды.

5. Салыстырмалы көрсеткіштерді қайта жіктеу және қайта қарау

Компания кейбір активтер бойынша кепілзаттық қамтамасыз етуді бағалаудың қайта қаралуына байланысты, клиенттерге берілетін кредиттер бойынша БКЗ және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекті бағалауды қайта қарау туралы шешім қабылдады. Бұл өзгерістер 2019 жылғы 31 желтоқсанныан ертерек қабылданған қамтамасыз етуді қозғайтындықтан, мұндай бағалау 2019 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық есептіліктің салыстырмалы көрсеткіштеріне әсер етті.

Компания 2020 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша Компанияның соңғы қаржылық есептілігінде танылған шартты үлестірім бойынша сақтық қорды капиталдағы бөлінбеген пайданың сақтық қорының құрамына ауыстырды. Компания бұдан бұрын қаржы активтерін бастапқы тану кезінде, бұрын талаптары Акционермен анықталған дисконтты капиталдағы шартты үлестірім бойынша жеке сақтық қор құрамында танытын болған.

(мың теңгемен)

5. Салыстырмалы көрсеткіштерді қайта жіктеу және қайта қарау, жалғасы

Сонымен бірге, Компания пайдалар немесе залалдар туралы есепте белгілі бір баптарды ұсыну тәртібін өзгертті. Ағымдағы кезеңде ақпарат ұсыну тәртібіне сәйкес салыстырмалы деректердің ұсынылуы да тиісті түрде өзгертілді. 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайдалар немесе залалдар туралы есептегі ақпарат ұсыну тәртібіне негізгі өзгерістердің әсері мынадай:

- Пайыздық кірістерді ұсыну тәртібі инвестициялық бағалы қағаздардан түскен пайыздық кірістер ақша қаражаттары мен олардың баламаларынан түскен пайыздық кірістердің құрамында ұсынылатын болатындай етіп өзгертілді. Кредиттік ұйымдардағы қаражаттардан түскен пайыздық кірістер ақша қаражаттары мен олардың баламаларынан түскен пайыздық кірістерден бөлек жеке ұсынылған болатын.
- Амортизация бойынша шығыстар өзге операциялық шығыстардың құрамында ұсынылған.

Төменде келтірілген кестелерде аталмыш өзгерістердің Компанияның қаржылық есептілігіне тигізген әсері туралы ақпарат ұсынылған.

	<i>Өткен кезеңдегі есептілікке сәйкес</i>	<i>Түзетулердің әсері</i>	<i>Қайта жіктеудің әсері</i>	<i>Қайта есептелген/қай та жіктелген</i>
2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы жағдайы туралы есеп				
Активтер				
Клиенттерге берілген кредит	30.701.902	(2.153.890)	—	28.548.012
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	258.160.169	(1.406.771)	—	256.753.398
Капитал				
Шартты үлестірім бойынша сақтық қор	(9.613.442)	—	9.613.442	—
(Жинақталған залал)/бөлінбеген пайда	8.821.469	(3.560.661)	(9.613.442)	(4.352.634)
	<i>Өткен кезеңдегі есептілікке сәйкес</i>	<i>Түзетулердің әсері</i>	<i>Қайта жіктеу әсері</i>	<i>Қайта есептелген/қай та жіктелген</i>
2019 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржы жағдайы туралы есеп				
Активтер				
Клиенттерге берілген кредит	36.929.798	(2.153.890)	—	34.775.908
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	226.615.145	(1.406.771)	—	225.208.374
Капитал				
Шартты үлестірім бойынша сақтық қор	(9.605.611)	—	9.605.611	—
(Жинақталған залал)/бөлінбеген пайда	8.434.234	(3.560.661)	(9.605.611)	(4.732.038)

(мың теңгемен)

5. Салыстырмалы көрсеткіштерді қайта жіктеу және қайта қарау, жалғасы

	<i>Өткен кезеңдегі есептілікке сәйкес</i>	<i>Түзетулердің әсері</i>	<i>Қайта жіктеудің әсері</i>	<i>Қайта есептелген/қай та жіктелген</i>
2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы пайда мен залал туралы есеп				
Тнiмдi мөлшерлеме қолданыла отырып есептелген пайыздық кiрiстер				
Ақша қаражаттары мен олардың баламалары	2.039.768	—	(234.318)	1.805.450
Инвестициялық бағалы қағаздар	940.447	—	(940.447)	—
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	—	—	1.174.765	1.174.765
Зге де операциялық шығыстар	(952.489)	—	(274.098)	(1.226.587)
Амортизация	(274.098)	—	274.098	—

6. Ақша қаражаттары мен олардың баламалары

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша ақша қаражаттары мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2021 ж. 31 желтоқсан</i>	<i>2020 ж. 31 желтоқсан</i>
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан кем депозиттер		
- кредиттік рейтингсіз (Ситибанк АҚ)	3.501.205	1.466
Бастапқы өтеу мерзімі үш айдан кем депозиттер жиыны	3.501.205	1.466
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражаты:		
– Қазақстан Республикасының Ұлттық банкісінде	5.821.923	—
– кредиттік рейтингі ВВВ бастап – ВВВ+ дейін	20.620.384	—
– кредиттік рейтингі ВВ бастап – ВВ+ дейін	68.349	12.220.394
– кредиттік рейтингі В бастап – В+ дейін	—	1
– кредиттік рейтингсіз (Ситибанк АҚ)	—	14.008
Ағымдағы банктік шоттардағы ақша қаражатының жиыны	26.510.656	12.234.403
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиыны, болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қор шегерілгенге дейінгі	30.011.861	12.235.869
Болжамды кредиттік шығындарға арналған сақтық қор	(679)	(293)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиыны, болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қор шегерілгенде	30.011.182	12.235.576

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияның бір банкте шоттары бар, ондағы ақша қаражаты мен олардың баламаларының қалдықтарының жалпы сомасы меншікті капиталдың 10%-дан астамын құрайды. Аталған банктегі қалдықтардың жиынтық көлемі 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша 20.620.385 мың теңгені немесе ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жалпы сомасының 68,71% құрайды (2020 жылғы 31 желтоқсанда: бір банкте 12.064.354 мың теңге месе 98,6% мөлшерінде).

Кредиттік рейтингтері «Standard & Poor's» рейтингтік агенттігінің стандарттарына немесе өзге де рейтингтік агенттіктерінің ұқсас стандарттарына сәйкес ұсынылған. Ақша қаражаты мен олардың баламалары мерзімі өткен болып табылмайды.

Кредиттік сапаны талдау

Ақша қаражаты, негізінен, кредиттік рейтингі жоғары және тәуекел деңгейі төмен құралдар ретінде ұсынылған. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания ақша қаражаттары мен олардың баламалары бойынша болжалды кредиттік залалдарға арналған бағалау сақтық қорын 12-айлық болжалды кредиттік залалдарға тең сомада таныды.

(мың теңгемен)

7. Кредиттік ұйымдардағы қаражат

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардағы қаражат мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Кредиттік ұйымдардағы қаражат		
– кредиттік рейтингі ВВ бастап – ВВ+ дейін	35.099.362	39.619.641
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиыны, болжалды кредиттік залалға арналған сақтық қор шегерілгенге дейінгі	35.099.362	39.619.641
Болжалды кредиттік залалға арналған сақтық қор	(896)	(1.117)
Ақша қаражаттары мен олардың баламаларының жиыны, болжалды кредиттік залалға арналған сақтық қор шегерілгенде	35.098.466	39.618.524

Кредиттік рейтингтері «Standard & Poor's» рейтингтік агенттігінің стандарттарына немесе өзге де рейтингтік агенттіктерінің ұқсас стандарттарына сәйкес ұсынылған. Кредиттік ұйымдардағы ақша қаражаттары мерзімі өткен болып табылмайды.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компанияда үлесіне меншікті капиталының 10% артығы келетін банктерде қалдықтар болған емес (2020 жылғы 31 желтоқсанда: бір банкте 23.898.811 мың теңге немесе 60,3% мөлшерінде қалдығы болды).

Кредиттік сапаны талдау

Кредиттік ұйымдардағы қаражат, негізінен, негізінен, кредиттік рейтингі жоғары және тәуекел деңгейі төмен құралдар ретінде ұсынылған.

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания кредиттік ұйымдардағы қаражат бойынша болжалды кредиттік залалдарға арналған бағалау сақтық қорын 12-айлық болжалды кредиттік шығындарға тең сомада таныды.

8. Клиенттерге берілген кредиттер

2021, 2020 және 2019 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша клиенттерге берілген кредиттер мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)</i>	<i>2019 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)</i>
Занды тұлғаларға берілген кредиттер	35.205.572	43.741.763	48.509.786
БКЗ арналған сақтық қорды шегергенге дейін клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	35.205.572	43.741.763	48.509.786
БКЗ арналған сақтық қор	(13.485.164)	(15.193.751)	(13.733.878)
Клиенттерге берілген кредиттер	21.720.408	28.548.012	34.775.908

(мың теңгемен)

8. Клиенттерге берілген кредиттер, жалғасы**Амортизацияланған құн бойынша бағалантын, клиенттерге берілген кредиттер бойынша БКЗ арналған бағалау сақтық қоры**

Төмендегі кестеде 2021 жылғы БКЗ арналған сақтық қор өзгерістерінің талдау ұсынылған:

	2021 жыл			Жиыны
	1-кезең 12-айлық болжалды залалдар	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды залалдар	
2021 жылғы 1 қаңтарға БКЗ арналған сақтық қор (қайта есептелген)	17.605	139.338	15.036.808	15.193.751
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	190.378	–	–	190.378
1-кезеңге аударымдар	163.596	(163.596)	–	–
2-кезеңге аударымдар	(7.030)	212.080	(205.050)	–
3-кезеңге аударымдар	(18.947)	4.444	14.503	–
Бағалау сақтық қорын залалға таза қалпына келтіру	(224.583)	(177.422)	(1.988.759)	(2.390.764)
Болжалды кредиттік залалдардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	–	–	506.150	506.150
Есептен шығарылған сомалар	–	–	(14.351)	(14.351)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	121.019	14.844	13.349.301	13.485.164

Төмендегі кестеде 2020 жылғы БКЗ арналған сақтық қор өзгерістерінің талдау ұсынылған:

	2020 жыл (қайта есептелген)			Жиыны
	1-кезең 12-айлық болжалды залалдар	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды залалдар	
2020 жылғы 1 қаңтарға БКЗ арналған сақтық қор (қайта есептелген)	381.325	58.421	13.294.132	13.733.878
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	39.120	701	3.305	43.126
1-кезеңге аударымдар	321.125	(319.957)	(1.168)	–
2-кезеңге аударымдар	(195.097)	603.998	(408.901)	–
3-кезеңге аударымдар	(174.445)	(48.718)	223.163	–
Залалға бағалау сақтық қорын таза (қалпына келтіру)/құру	(354.423)	(155.107)	1.699.096	1.189.566
Болжалды кредиттік залалдардың келтірілген құнына қатысты дисконтты босату	–	–	299.333	299.333
Сомаларды есептен шығару	–	–	(72.152)	(72.152)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	17.605	139.338	15.036.808	15.193.751

(мың теңгемен)

8. Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)

Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын, клиенттерге берілген кредиттер бойынша БКЗ арналған бағалау сақтық қоры (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша клиенттерге берілген кредиттердің кредиттік сапасы туралы ақпарат ұсынылған:

	2021 ж. 31 желтоқсан			Жиыны
	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл 1-кезең 12-айлық болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	
– мерзімі өтпеген	2.451.021	–	4.769.522	7.220.543
– 30 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	4.190	–	3.929.514	3.933.704
– 31 күннен артық, бірақ 90 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	735.328	3.337.412	4.072.740
– 91 күннен артық, бірақ 180 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	818.158	818.158
– 181 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	1.376.042	1.376.042
– 1 жылдан артық уақытқа мерзімі өткен	–	–	17.784.385	17.784.385
	2.455.211	735.328	32.015.033	35.205.572
Залалға арналған бағалау сақтық қоры	(121.019)	(14.844)	(13.349.301)	(13.485.164)
Клиенттерге берілген кредит жиыны	2.334.192	720.484	18.665.732	21.720.408

	2020 ж. 31 желтоқсан (қайта есептелген)			Жиыны
	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл 1-кезең 12-айлық болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	
– мерзімі өтпеген	3.340.253	1.746.228	8.178.705	13.265.186
– 30 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	1.026.640	–	2.361.340	3.387.980
– 31 күннен артық, бірақ 90 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	334.255	3.758.078	4.092.333
– 91 күннен артық, бірақ 180 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	199.986	199.986
– 181 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	5.360.416	5.360.416
– 1 жылдан артық уақытқа мерзімі өткен	–	–	17.435.862	17.435.862
	4.366.893	2.080.483	37.294.387	43.741.763
Залалдарға арналған бағалау сақтық қоры	(17.605)	(139.338)	(15.036.808)	(15.193.751)
Клиенттерге берілген кредит жиыны	4.349.288	1.941.145	22.257.579	28.548.012

(мың теңгемен)

8. Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)**Жалпы теңгерімдік құнның өзгеруін талдау**

Одан әрі клиенттерге берілген кредиттердің жалпы теңгерімдік құнының елеулі өзгеруі болжалды кредиттік залалдарға арналған бағалау сақтық қорларының өзгеруіне қалай ықпал еткені түсіндіріледі.

2021 жыл ішінде 3-кезеңде 6.900.152 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 1.069.077 мың теңге) және 2-кезеңдегі 1.850.999 мың теңге мөлшеріндегі (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 2.768.953 мың теңге) клиенттерге берілген кредиттерді өтеулер 3-кезеңде клиенттерге берілген кредиттер бойынша 1.743.858 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсан: 325.497 мың теңге) және 2-кезеңде клиенттерге берілген кредиттер бойынша 33.355 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 40.279 мың теңге) мөлшерінде болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қордың кемуіне алып келді.

Қамтамасыз ету және кредит тәуекелін төмендететін өзге де құралдар

Компания ұсынылуын талап ететін қамтамасыз етудің мөлшері мен түрі контрагенттің кредит тәуекелін бағалауға байланысты болады. Қамтамасыз ету түрлерінің және бағалау параметрлерінің ұйғарындылығына қатысты қағидаттар белгіленген.

Коммерциялық кредиттеу кезінде алынған қамтамасыз етудің негізгі түрлері жылжымайтын мүлік, жер, ауыл шаруашылығы техникасы болып табылады.

Келесі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, қамтамасыз ету типтері бойынша клиенттерге берілген кредиттер бойынша қамтамасыз ету және кредиттердің сапасын арттырудың өзге де құралдары туралы ақпарат ұсынылған (залалға арналған бағалау сақтық қорын шегергенде):

	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті кезең Клиенттерге ішінде бағаланған кредиттер, қамтамасыз ету теңгерімдік құны үшін	
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде клиенттерге берілетін кредиттер		
Жылжымайтын мүлік	2.334.192	2.334.192
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде клиенттерге берілетін кредиттердің жиыны	2.334.192	2.334.192
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттер:		
Жылжымайтын мүлік	720.484	720.484
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттердің жиыны	720.484	720.484
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттер		
Жылжымайтын мүлік	18.475.988	18.475.988
Көлік құралдары	66.105	66.105
Өзге де қамтамасыз ету	123.639	123.639
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттердің жиыны:	18.665.732	18.665.732
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	21.720.408	21.720.408

(мың теңгемен)

8. Клиенттерге берілген кредиттер (жалғасы)**Қамтамасыз ету және кредит тәуекелін төмендететін өзге де құралдар (жалғасы)**

Келесі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша, қамтамасыз ету типтері бойынша клиенттерге берілген кредиттер бойынша қамтамасыз ету және кредиттердің сапасын арттырудың өзге де құралдары туралы ақпарат ұсынылған (құнсыздануға арналған сақтық қорды шегергенде):

	Қамтамасыз етудің әділ құны – есепті кезең	
	Клиенттерге ішінде бағаланған кредиттер, қамтамасыз ету теңгерімдік құны үшін (қайта есептелген)	
	Клиенттерге ішінде бағаланған кредиттер, теңгерімдік құны (қайта есептелген)	қамтамасыз ету үшін (қайта есептелген)
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде клиенттерге берілетін кредиттер:		
Жылжымайтын мүлік	4.349.288	4.349.288
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде клиенттерге берілетін кредиттердің жиыны	4.349.288	4.349.288
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттер:		
Жылжымайтын мүлік	1.941.145	1.941.145
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттердің жиыны	1.941.145	1.941.145
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттер:		
Жылжымайтын мүлік	22.163.657	22.163.657
Көлік құралдары	90.691	90.691
Өзге де қамтамасыз ету	3.231	3.231
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын клиенттерге берілетін кредиттердің жиыны	22.257.579	22.257.579
Клиенттерге берілген кредиттердің жиыны	28.548.012	28.548.012

Басшылық қамтамасыз етудің нарықтық құнының мониторингін жүзеге асырады, негізгі келісімге сәйкес қосымша қамтамасыз ету сұратады, сондай-ақ құнсызданудан болатын залалдарға арналған сақтық қордың жеткіліктілігін тексеру барысында алынған қамтамасыз етудің нарықтық құнын қадағалайды.

Клиенттерге берілетін кредиттердің шоғырлануы

2021 жылдың 31 желтоқсанына Компанияның он ең ірі тәуелсіз тарапқа берген клиенттерге берілетін кредиттерінің шоғырлануы 14.899.291 мың теңгені немесе жиынтық кредиттік портфелінің 42,32% (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 16.917.234 мың теңге немесе жиынтық кредиттік портфелінің 38,7%) құрады. 2021 жылғы 31 желтоқсанға осы кредиттер бойынша 5.668.836 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 5.583.704 мың теңге) БКЗ арналған сақтық қор құрылған болатын.

Кредиттер қызметін Қазақстан Республикасында экономиканың ауыл шаруашылығы секторында жүзеге асыратын клиенттерге беріледі.

(мың теңгемен)

9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің талдауы төменде берілген:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)</i>	<i>2019 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)</i>
Бір жылдан кем	101.146.928	89.980.499	83.175.666
1 жылдан 2 жылға дейін	65.802.822	52.942.445	49.013.324
2 жылдан 3 жылға дейін	63.591.332	53.842.787	44.593.064
3 жылдан 4 жылға дейін	62.824.200	47.742.737	44.172.746
4 жылдан 5 жылға дейін	60.948.122	44.663.558	35.952.318
5 жылдан жоғары	166.085.802	121.308.537	99.575.512
Ең төменгі жалдау төлемдері	520.399.206	410.480.563	356.482.630
Еңбексіз табылған қаржы кірісін шегергенде			
Бір жылдан кем	(4.783.600)	(4.086.146)	(2.684.193)
1 жылдан 5 жылға дейін	(78.902.473)	(58.163.721)	(49.074.897)
5 жылдан жоғары	(91.516.205)	(64.920.421)	(55.512.178)
Еңбексіз табылған қаржы кірісін шегергенде, жиыны	(175.202.278)	(127.170.288)	(107.271.268)
Болжалды кредиттік залалдарға арналған бағалау сақтық қоры	(30.484.433)	(26.556.877)	(24.002.988)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	314.712.495	256.753.398	225.208.374

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы БКЗ арналған сақтық қор өзгерістерінің талдауы ұсынылған:

	<i>2021 жыл</i>			<i>Жиыны</i>
	<i>1-кезең 12-айлық болжалды залалдар</i>	<i>2-кезең Кредиттік- құнсыздан- ған болып табылмай- тын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар</i>	<i>3-кезең Кредиттік- құнсыздан- ған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды залалдар</i>	
2021 жылдың 1 қаңтарына БКЗ арналған сақтық қор (қайта есептелген)	4.047.880	986.731	21.522.266	26.556.877
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	2.888.610	—	16.199	2.904.809
1-кезеңге аударымдар	2.790.946	(2.790.946)	—	—
2-кезеңге аударымдар	(857.129)	3.238.472	(2.381.343)	—
3-кезеңге аударымдар	(413.964)	(2.545.537)	2.959.501	—
Залалдарға арналған бағалау сақтық қорын таза (қалпына келтіру)/құру	(3.428.369)	2.099.612	2.674.359	1.345.602
Сомаларды есептен шығару	—	—	(322.855)	(322.855)
2021 жылғы 31 желтоқсанға	5.027.974	988.332	24.468.127	30.484.433

(мың теңгемен)

9. Қаржылық жалгерлік бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)

Төмендегі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылғы БКЗ арналған сақтық қор өзгерістерінің талдау берілген:

	2020 жыл (қайта есептелген)			Жиыны
	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі	1-кезең 12-айлық болжалды залалдар	
2020 жылғы 1 қаңтарға БКЗ арналған сақтық қор, қайта есептелген	4.427.759	1.070.908	18.504.321	24.002.988
Жаңа құрылған немесе сатып алынған активтер	2.955.473	–	63.753	3.019.226
1-кезеңге аударымдар	3.209.998	(3.144.476)	(65.522)	–
2-кезеңге аударымдар	(1.079.333)	3.660.310	(2.580.977)	–
3-кезеңге аударымдар	(818.882)	(3.295.484)	4.114.366	–
Залалдарға арналған бағалау сақтық қорын таза құру	(4.647.135)	2.695.473	1.746.704	(204.958)
Сомаларды есептен шығару	–	–	(260.379)	(260.379)
2020 жылғы 31 желтоқсанға	4.047.880	986.731	21.522.266	26.556.877

Қаржылық жалдау портфелінің кредиттік сапасы

Төмендегі кестеде 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалдау портфелінің кредиттік сапасы туралы ақпарат берілген:

	2021 ж. 31 желтоқсан			Жиыны
	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі	1-кезең 12-айлық болжалды кредиттік залалдар	
– мерзімі өтпеген	275.505.700	3.474.325	15.451.230	294.431.255
– 30 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	5.059.784	1.206.590	6.100.985	12.367.359
– 31 күннен артық, бірақ 90 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	2.865.243	2.737.890	5.603.133
– 91 күннен артық, бірақ 180 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	2.231.010	2.231.010
– 181 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	3.323.782	3.323.782
– 1 жылдан артық уақытқа мерзімі өткен	–	–	27.240.389	27.240.389
	280.565.484	7.546.158	57.085.286	345.196.928
Залалдарға арналған бағалау сақтық қоры	(5.027.974)	(988.332)	(24.468.127)	(30.484.433)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жиыны	275.537.510	6.557.826	32.617.159	314.712.495

(мың теңгемен)

9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Қаржылық жалдау портфелінің кредиттік сапасы (жалғасы)**

	2020 ж. 31 желтоқсан (қайта есептелген)			Жиыны
	1-кезең 12-айлық болжалды кредиттік залалдар	2-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды кредиттік залалдар	3-кезең Кредиттік- құнсызданған болып табылатын активтер бойынша бүкіл мерзім ішіндегі болжалды залалдар	
– мерзімі өтпеген	216.553.292	4.565.296	11.938.346	233.056.934
– 30 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	5.258.887	1.089.748	1.504.680	7.853.315
– 31 күннен артық, бірақ 90 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	3.288.722	5.133.367	8.422.089
– 91 күннен артық, бірақ 180 күннен аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	906.618	906.618
– 181 күннен артық, бірақ 1 жылдан аз уақытқа мерзімі өткен	–	–	9.969.412	9.969.412
– 1 жылдан артық уақытқа мерзімі өткен	–	–	23.101.907	23.101.907
	221.812.179	8.943.766	52.554.330	283.310.275
Залалдарға арналған бағалау сақтық қоры	(4.047.880)	(986.731)	(21.522.266)	(26.556.877)
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жиыны	217.764.299	7.957.035	31.032.064	256.753.398

Жалпы теңгерімдік құнның өзгеруін талдау

2021 жылғы лизингтік мәмілелерді қаржыландырудың өсуі портфельдің жалпы теңгерімдік құнының жалпы сомасы 119.633.899 мың теңгеге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 86.373.411 мың теңге) өсуіне және 2.904.809 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 3.019.226 мың теңге) портфель бойынша залалдарға арналған бағалау сақтық қорының тиісінше ұлғаюына себепші болды.

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің 3-кезеңде 5.165.704 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 6.517.714 мың теңге) өтелуі 1.683.792 мың теңге мөлшерінде (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 1.639.611 мың теңге) болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қордың кемуіне әкелді.

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің 3-кезеңге 14.853.222 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда 19.913.619 мың теңге) мөлшерінде аударылуы 1.799.473 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 1.813.494 мың теңге) мөлшерінде болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қордың ұлғаюына әкелді.

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің 3-кезеңнен 2-кезеңге 6.869.203 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 13.411.042 мың теңге) мөлшерінде аударылуы 454.788 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 936.746 мың теңге) мөлшерінде болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қордың кемуіне әкелді.

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің 1-кезеңнен 2-кезеңге 30.648.615 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 38.140.284 мың теңге) мөлшерінде аударылуы 1.911.360 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 2.378.568 мың теңге) мөлшерінде болжалды кредиттік залалдарға арналған сақтық қордың ұлғаюына әкелді.

(мың теңгемен)

9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Қамтамасыз етуді талдау**

Келесі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қамтамасыз ету типтері бойынша, қамтамасыз ету, жалға алынған активтер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекке қатысты басқа да кредит сапасын арттыру құралдары туралы ақпарат ұсынылған:

	Қаржылық етудің әділ құны – жалдау бойынша дебиторлық берешек, теңгерімдік құны	Қамтамасыз есепті кезең ішінде бағаланған қамтамасыз ету үшін
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде болатын жалгерлік:		
Көлік құралдары	261.168.237	261.168.237
Жабдықтар	10.430.973	10.430.973
Жылжымайтын мүлік	1.441.599	1.441.599
Өзге активтер	2.496.701	2.496.701
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде болатын жалгерлік жиыны	275.537.510	275.537.510
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын жалдау:		
Көлік құралдары	5.693.396	5.693.396
Жабдықтар	631.226	631.226
Өзге активтер	233.204	233.204
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын жалдау жиыны	6.557.826	6.557.826
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын жалдау:		
Көлік құралдары	16.361.591	16.361.591
Жабдықтар	12.412.339	12.412.339
Жылжымайтын мүлік	1.174.360	1.174.360
Өзге активтер	2.668.869	2.668.869
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын жалдау жиыны	32.617.159	32.617.159
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жиыны	314.712.495	314.712.495

(мың теңгемен)

9. Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек (жалғасы)**Қамтамасыз етуді талдау (жалғасы)**

Келесі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қамтамасыз ету типтері бойынша, қамтамасыз ету, жалға алынған активтер және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешекке қатысты басқа да кредит сапасын арттыру құралдары туралы ақпарат ұсынылған:

	Қамтамасыз Қаржылық етудің әділ құны – жалдау бойынша есепті кезен дебиторлық ішінде бағаланған берешек, қамтамасыз ету тенгерімдік құны үшін (қайта есептелген)(қайта есептелген)	
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде болатын жалдау:		
Көлік құралдары	198.647.793	198.647.793
Жабдықтар	12.293.063	12.293.063
Жылжымайтын мүлік	2.059.393	2.059.393
Өзге активтер	4.764.050	4.764.050
Болжалды кредиттік залалдары 12 ай шегінде болатын жалдау жиыны	217.764.299	217.764.299
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын жалдау:		
Көлік құралдары	6.343.444	6.343.444
Жабдықтар	1.156.330	1.156.330
Өзге активтер	457.261	457.261
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылмайтын активтер бойынша болатын жалдау жиыны	7.957.035	7.957.035
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын жалдау:		
Жабдықтар	14.009.960	14.009.960
Көлік құралдары	14.023.651	14.023.651
Жылжымайтын мүлік	620.439	620.439
Өзге активтер	2.378.014	2.378.014
Болжалды кредиттік залалдары бүкіл мерзім ішінде кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер бойынша болатын жалдау жиыны	31.032.064	31.032.064
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек жиыны	256.753.398	256.753.398

Бұрын келтірілген кестелер артық қамтамасыз ету құнын жоққа шығарады.

Лизинг нысаналарын алып қою

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл ішінде Компания 1.297.061 мың теңге мөлшерінде лизинг нысаналарын алып қойған (2020 жылғы: 2.005.990 мың теңге).

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің шоғырлануы

2021 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның он ең ірі тәуелсіз тараптарға берген қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің шоғырлануы 25.139.204 мың теңге немесе қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің жиынтық сомасының 7.28% құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 22.645.732 мың теңге немесе 9,0%). 2021 жылғы 31 желтоқсанға Компаниямен танылған осы дебиторлық берешек бойынша БКЗ арналған сақтық қор 3.839.190 мың теңгені құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 2.505.134 мың теңге).

Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға қосылған құнға салық бойынша төлемдер болып саналатын, 8.812.626 мың теңге мөлшеріндегі лизинг алушылардан алынатын соманы қамтиды (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 8.301.324 мың теңге).

(мың теңгемен)

10. Қаржылық жалдауға арналған мүлік

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қаржылық жалдауға арналған мүлік келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Қаржылық жалдауға арналған жабдық	2.210.086	3.436.243
Меншікке айналдырылған кепілзаттық мүлік	1.596.904	1.801.143
Өзге материалдар	33.249	31.372
	3.840.239	5.268.758
Құнсыздануға арналған сақтық қор (23-ескертпе)	(838.991)	(980.206)
Қаржылық жалдауға арналған мүлік	3.001.248	4.288.552

2021 жылдың ішінде қарыз алушылардың берешегін өтеу ретінде алынған әртүрлі активтер Компания меншігіне ауысты. Компания бұл мүлікті қаржы лизингі шарты бойынша беруді жоспарлап отыр.

11. Қосылған құнға салық және өтелуге жататын басқа да салықтар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша қосылған құнға салық пен өтелуге жататын басқа да салықтар келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Өтелуге жататын қосылған құнға салық	6.390.344	6.109.181
Өзге салықтар	14.836	18.492
Қосылған құнға салық және өтелуге жататын басқа да салықтар	6.405.180	6.127.673

12. Берілген аванстар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша берілген аванстар келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Ауыл шаруашылығы техникасы үшін берілген аванстар	472.642	272.826
Жабдықтар үшін берілген аванстар	10.770	10.770
Басқа да берілген аванстар	5.736	982.566
	489.148	1.266.162
Құнсыздануға арналған сақтық қор (23-ескертпе)	(11.283)	(11.283)
Берілген аванстар	477.865	1.254.879

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша аванстар кейіннен қаржылық жалға беру үшін ауыл шаруашылығы техникасын, жабдықтарды және ірі қара малды жеткізгені үшін алдын ала төлем болып табылады.

13. Акционер алдындағы берешек

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Акционер алдындағы берешек мыналарды қамтиды:

	<i>Валюта</i>	<i>Өтеу мерзімі</i>	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
№ 25 Қарыз шарты	Теңге	2041 жыл	10.834.739	–
№ 63 Қарыз туралы негіздемелік келісім	Теңге	2022 жыл	1.031.597	3.018.335
№ 113 Қарыз туралы негіздемелік келісім	Теңге	2022 жыл	220.999	500.277
№ 35 Қарыз туралы негіздемелік келісім	Теңге	2023 жыл	–	19.807.393
№ 22 Қарыз шарты	Теңге	2030 жыл	–	13.417.468
№ 86 Қарыз шарты	Теңге	2021 жыл	–	10.544.278
№ 39 Қарыз туралы негіздемелік келісім	Теңге	2027 жыл	–	4.329.926
№ 118 Қарыз шарты	Теңге	2021 жыл	–	991.912
№ 64 Қарыз шарты	Теңге	2023 жыл	–	834.736
Акционер алдындағы берешек			12.087.335	53.444.325

(мың теңгемен)

13. Акционер алдындағы берешек (жалғасы)

Бұрын жасалған шарттар бойынша берешек сомаларын біріктіру жолымен ҚазАгро холдингі Қазақстан Республикасының Ұлттық қоры қаражатынан Қоғамға бұрын берген қарыз алу құрылымын оңтайландыру шеңберінде 2021 жылғы 16 маусымдағы №25 қарыз шартына қол қойылды. Қарыздың жалпы сомасы – 50.000.000 мың теңге, қарыз мерзімі – 2041 жылғы 10 ақпанға дейін, сыйақы мөлшерлемесі: жылдық 1,02%, дисконттау мөлшерлемесі – жылдық 11,98%, 5.835.875 мың теңге мөлшеріндегі жаңа игеруді қоса алғанда. Қарыздың нысаналы мақсаты – кейіннен агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне қаржы лизингіне беру үшін отандық өндірілген және/немесе құрастырылған ауыл шаруашылығы техникасын, оның ішінде өздігінен жүретін, тіркемелі және аспалы техниканы, сондай-ақ ауыл шаруашылығы өнімдерін, оларды қайта өңдеуден алынған өнімдерді және биологиялық активтерді тасымалдайтын отандық өндірілген және/немесе құрастырылған көлік құралдарын сатып алу. Бұл мәміленің жасалуы Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының қаражаты есебінен қаржыландырылған алдыңғы келісімдерді және 2021 жылғы 16 маусымдағы №25 Қарыз шарты бойынша жаңа міндеттемелерді танудың тоқтатылуына әкелді. Бұрынғы қаржы міндеттемелерінің теңгерімдік құны мен жаңа қаржы құралдарының әділ құны арасындағы 31.514.405 мың теңге мөлшеріндегі айырма (6.302.881 мың теңге мөлшеріндегі салық әсерін қоспағанда) соңғы бақылаушы тараппен жаңа талаптарды келісу жөніндегі мәміленің әсері ретінде, қосымша капитал құрамында капиталда тікелей көрсетілген болатын. 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша осы келісім бойынша міндеттеменің теңгерімдік құны 10.834.739 мың теңгені құрайды.

2018 жылғы 24 шілдеде Компания мен Акционердің арасында Акционер Басқармасының шешімі бойынша 36 айға дейін ұзарту мүмкіндігімен 12 ай мерзімге 10.000.000 мың теңге сомасына № 86 қарыз шарты жасалған болатын. 2020 жылғы 20 наурызда қарыз мерзімін 36 айға дейін ұзартуды көздейтін № 2 қосымша келісім жасалды. 2021 жылғы 23 шілдеде 10.000.000 мың теңге сомасына негізгі борыш толық көлемде өтелді.

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияда Акционермен жасалған шарттар бойынша қаржы ковенанттарын сақтау міндеттемелері жоқ. Акционер алдындағы берешек кепілзаттық мүлікпен қамтамасыз етілген.

14. Кредиттік ұйымдардың қаражаттары

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша кредиттік ұйымдардың қаражаттары мыналарды қамтиды:

	<i>Валюта</i>	<i>Өтеу мерзімі</i>	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
«Халық Банкі» АҚ	Теңге	2024-2025 жылдар	38.131.865	36.605.399
«Сбербанк России» АҚ ЕБ	Теңге	2026 жыл	13.593.189	9.152.623
«Аграрлық несие корпорациясы» АҚ	Теңге	2025-2029 жылдар	13.146.580	15.515.127
РОСЭКСИМБАНК АҚ	Ресей рублі	2022-2023 жылдар	1.439.090	2.276.078
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары			66.310.724	63.549.227

2020 жылғы 28 тамызда Компания мен «Сбербанк» АҚ ЕБ арасында 5 жыл мерзімге 9.333.333 мың теңге сомасына Несие желісін ашу туралы шарт жасалған. 2021 жылғы 12 шілдеде Қосымша келісім жасалып, оның шеңберінде несие желісінің мерзімі 2026 жылғы 28 тамызға дейін ұлғайтылды.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Компания 2020 жылғы 28 тамыздағы несие желісінің шеңберінде «Сбербанк» АҚ ЕБ-нен 2025 жылы өтелу мерзімімен жалпы сомасы 9.333.000 мың теңгеге қарыз тартты.

2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдың ішінде Компания 2019 жылғы 13 тамыздағы несие желісінің шеңберінде «Қазақстан Халық Банкі» АҚ-нан 2025 жылы өтелу мерзімімен жалпы сомасы 9.584.000 мың теңгеге қарыз тартты.

Шектеуші қаржы талаптары

Кредиттік ұйымдардың қарыз шарттарының талаптарына сәйкес, Компания Қазақстан Республикасының агроөнеркәсіптік кешені саласындағы «Бәйтерек» компаниясының ешілес ұйымдары үшін ҚРҰБ белгілеген пруденциалдық нормативтерді қоса алғанда, белгілі бір қаржылық коэффициенттерді сақтауға міндетті.

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания кредиторлармен жасалған шарттар бойынша шектеуші қаржы талаптарын орындау талаптарын сақтайды.

(мың теңгемен)

15. Шығарылған борышқорлық қағаздар

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар келесі позицияларды қамтиды:

	<i>Өтеу күні</i>	<i>Мөлшерл емесі, %</i>	<i>Валюта</i>	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Купондық облигациялар шығарылымы	2028 жылғы 20 тамыз	11,9%	Теңге	41.555.385	–
Купондық облигациялар шығарылымы	2031 жылғы 21 желтоқсан	11,5%	Теңге	25.079.861	–
Екінші облигациялық бағдарлама шегіндегі төртінші шығарылым	2024 жылғы 24 желтоқсан	12,0%	Теңге	19.503.095	19.301.533
Екінші облигациялық бағдарлама шеңберінде купондық облигациялардың үшінші шығарылымы	2024 жылғы 24 желтоқсан	12,0%	Теңге	19.445.272	19.351.821
Купондық облигациялардың екінші шығарылымы	2022 жылғы 12 маусым	8,5%	Теңге	18.062.146	18.044.098
Бірінші облигациялық бағдарлама шеңберінде облигациялардың үшінші шығарылымы	2023 жылғы 16 қаңтар	8,0%	Теңге	17.409.234	17.263.736
Екінші облигациялық бағдарлама шеңберінде купондық облигациялардың бірінші шығарылымы	2023 жылғы 8 қараша	12,0%	Теңге	12.190.675	12.173.321
Купондық облигациялардың бірінші шығарылымы	2024 жылғы 12 маусым	8,5%	Теңге	3.958.518	3.955.269
Екінші облигациялық бағдарлама шеңберінде облигациялардың екінші шығарылымы	2021 жылғы 14 қараша	15,0%	Теңге	–	8.148.029
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар				157.204.186	98.237.807

2021 жылғы тамызда Компания номиналдық құны 40.000.000 мың теңге купондық облигацияларды шығарды және шығарылымды толық көлемде орналастырды.

2021 жылғы желтоқсанда Компания номиналдық құны 25.000.000 мың теңге купондық облигацияларды шығарды және толық көлемде орналастырды.

2021 жылғы қарашада Компания Компанияның екінші облигациялық бағдарламасы шеңберінде номиналдық құны 8.000.000 мың теңге облигациялардың екінші шығарылымын өтеді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар бойынша шектеуші талаптарды орындау талаптарын сақтайды.

16. Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек Компанияның кейіннен қаржылық жалға беруге арналған мүлік үшін өнім берушілер алдындағы берешегін қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Ауыл шаруашылығы техникасы	4.881.657	4.658.610
Жабдық	635.374	469.026
Ірі қара мал	741	783
Басқалары	260.354	83.948
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	5.778.126	5.212.367

(мың теңгемен)

17. Салық салу

Корпоративтік табыс салығы бойынша үнем мынадай баптардан тұрады:

	<u>2021 жыл</u>	<u>2020 жыл</u>
Ағымдағы корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	358.546	305.966
Кейінге қалдырылған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыс – уақытша айырмалардың пайда болуы және азаюы	5.558.855	1.045.621
Капиталда танылған кейінге қалдырылған салықты шегергенде	<u>(6.339.721)</u>	<u>(1.360.642)</u>
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнем	<u>(422.320)</u>	<u>(9.055)</u>

2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер 134.115 мың теңгені құрайды (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 134.115 мың теңге).

Компанияның корпоративтік табыс салығы бойынша мөлшерлеме 2021 және 2020 жылдары 20,0% құрады.

Корпоративтік табыс салығының тиімді мөлшерлемесі пайдаға салық салудың ресми мөлшерлемесінен ерекшеленеді. Төменде қаржылық есептілікте көрсетілген корпоративтік табыс салығының үнемімен, ресми мөлшерлеме бойынша есептелген корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстардың салыстыруы келтірілген.

Тиімді салық мөлшерлемесіне қатысты салыстыру:

	<u>2021</u>	<u>%</u>	<u>2020</u>	<u>%</u>
Салық салынғанға дейінгі пайда	<u>16.879.425</u>	<u>100</u>	<u>9.589.144</u>	<u>100</u>
Табыс салығы бойынша қолданыстағы мөлшерлемеге сәйкес есептелген табыс салығы	3.375.885	20	1.917.829	20
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек бойынша салық салынбайтын пайыздық кіріс	(4.775.816)	(28)	(3.160.525)	(33)
Төлем көзінен ұсталған корпоративтік табыс салығы бойынша шығыстар	358.546	2	305.965	3
Шегерілмейтін кредиттік залалдар	589.368	3	855.260	9
Басқа да шегерілмейтін шығыстар	29.697	–	72.416	1
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнем	<u>(422.320)</u>	<u>(3)</u>	<u>(9.055)</u>	<u>–</u>

31 желтоқсанға корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ тиісті жылдардағы олардың қозғалысы келесі позицияларды қамтиды:

(мың теңгемен)

17. Салық салу (жалғасы)

	Уақыт айырмашылықтарының пайда болуы және азаюы			Уақыт айырмашылықтарының пайда болуы және азаюы			2021 жыл
	2019 жыл	Пайда немесе залал		2020 жыл	Пайда немесе залал		
		туралы есепте	Капитал- да		туралы есепте	Капитал- да	
Шегерілетін мезгілдік айырмалардың салықтық әсері							
Клиенттерге берілген кредит	355.722	(147.923)	1.958	209.757	(133.543)	–	76.214
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	110.677	(63.507)	–	47.170	37.911	–	85.081
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	126.300	2.453	–	128.753	24.641	–	153.394
Пайдаланылмаған демалыстар бойынша есептелген шығыстар	53.450	(26.790)	–	26.660	34.781	–	61.441
Сот шешімі бойынша танылған тұрақсыздық айыбы	–	–	–	–	471.964	–	471.964
Кепілдіктер	36.840	–	–	36.840	–	(36.840)	–
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер	682.989	(235.767)	1.958	449.180	435.754	(36.840)	848.094
Салық салынатын мезгілдік айырмалардың салықтық әсері							
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	(98.734)	98.734	–	–	–	–	–
Акционер алдындағы берешек	(855.250)	340.691	(1.297.767)	(1.812.326)	242.486	(6.302.881)	(7.872.721)
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	(434.998)	107.248	(64.833)	(392.583)	93.198	–	(299.385)
Негізгі құралдар және материалдық емес активтер	(48.655)	4.115	–	(44.540)	9.428	–	(35.112)
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	(1.437.637)	550.788	(1.362.600)	(2.249.449)	345.112	(6.302.881)	(8.207.218)
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған таза міндеттеме	(754.648)	315.021	(1.360.642)	(1.800.269)	780.866	(6.339.721)	(7.359.124)

Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер, тек есебіне актив пайдаланылуы мүмкін болашақтағы салық салынатын пайданың қолжетімді болу ықтималдығы бар көлемде ғана танылады. Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған активтер енді тиісті салық жеңілдігінің іске асырылу ықтималдығы болмайтын көлемде азайтылады.

(мың теңгемен)

18. Алынған аванстар

2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша 5.471.667 мың теңге (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 7.957.142 мың теңге) сомасындағы қаржылық жалдауға арналған, қаржылық жалдау шарттарының талаптары бойынша сатып алынған, бірақ жалға алушыға әлі берілмеген, клиенттердің мүлік үшін төлеген алдын-ала төлемдері, сондай-ақ қаржылық жалдау шарттары бойынша алдын ала төленген төлемдер болып табылады.

19. Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер

Мүлікті қаржы лизингіне бере алдында Компания кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелерді таниды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер 8.817.626 мың теңгені (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 8.301.324 мың теңге) құрайды.

20. Басқа да міндеттемелер

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша басқа да міндеттемелер келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жылғы 31 желтоқсан</i>	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i>
Басқа да қаржы міндеттемелері		
Кредит сипатындағы шартты міндеттемелер бойынша БКЗ арналған сақтық қор (22-ескерте)	233.258	173.104
Басқа да қаржы міндеттемелері	233.258	173.104
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер		
Болашақтағы кезеңдердің пайыздық кіррістері	2.196.795	858.547
Төленетін корпоративтік табыс салығынан басқа салықтар	53.955	77.352
Бюджетке төленетін міндетті төлемдер бойынша берешек және қызметкерлерге берешек	37.885	46.929
Басқа да ағымдағы міндеттемелер	324.926	332.003
Басқа да қаржылық емес міндеттемелер	2.613.561	1.314.831
Басқа да міндеттемелер	2.846.819	1.487.935

21. Капитал

2021 жылдың 31 желтоқсанына және 2020 жылдың 31 желтоқсанына жарияланған және төленген жай акциялардың жалпы саны бір акция үшін 1.000 теңге орналастыру бағасы бойынша 82.837.204 дананы құрайды. Бір жай акцияның иесі бір дауысқа ие және дивидендтер алуға тең құқылы. Бөлінетін пайда Компанияның қаржылық есептілігінде көрсетілген пайда негізінде анықталады.

Акционердің 2020 жылғы 29 мамырдағы шешіміне сәйкес Компания 2019 жылға 9.210.964 мың теңге немесе бір жай акцияға 111,19 теңге мөлшерінде дивиденд жариялады. 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша дивиденд толық мөлшерде төленді. Акционердің 2021 жылғы 12 наурыздағы шешіміне сәйкес Компания 2020 жылға 6.718.739 мың теңге немесе бір жай акцияға 81,11 теңге мөлшерінде дивиденд жариялады. Есепті кезең ішінде дивидендтер толық мөлшерде төленді.

Компанияның ережесіне сәйкес, сақтық қор капиталы болашақ шығындар мен басқа да күтпеген тәуекелдер мен міндеттемелерді қоса алғанда, жалпы тәуекелдер үшін қалыптасады. Сақтық қор капиталы акционердің жалпы жиналыстағы шешімі негізінде бөлінуге жатады. 2021 және 2020 жылдың он екі айы ішінде сақтық қор капиталы өзгерген емес. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша сақтық қор капиталы 1.436.184 мың теңгені құрайды.

2021 жылғы 31 желтоқсанға Қазақстан қор биржасының әдіснамасына сәйкес есептелген бір жай акцияның теңгерімдік құны 1 827,27 теңгені (2020: 1 382,88 теңге) құрайды. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша бір акцияның теңгерімдік құнының есебі:

	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	2019 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Активтер	413.345.621	351.518.524	322.174.918
Материалдық емес активтер	(491.984)	(535.146)	(581.104)
Міндеттемелер	(265.875.607)	(239.990.396)	(216.476.593)
Таза активтер	146.978.030	110.992.982	105.117.221
Есептеу күніне жай акциялардың саны, дана	82.837.204	82.837.204	82.837.204
Теңгемен акцияның теңгерімдік құны	1.774,30	1.339,89	1.268,96

(мың теңгемен)

21. Капитал (жалғасы)

Төменде акцияға базалық және бытыраңғы пайданы есептеу кезінде пайда пен акциялар туралы деректер келтірілген:

	<u>2021 жыл</u>	<u>2020 жыл</u>
Жыл ішіндегі таза пайда	17.301.745	9.598.199
31 желтоқсанда аяқталған жылдағы жай акциялардың орташа өлшенген саны	82.837.204	82.837.204
Жай акцияға базалық және бытыраңғы пайда (теңгемен)	208,86	115,87

2021 жылдың және 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компанияда акцияға пайданы көбейтетін қаржы құралдары болған емес.

22. Шарттық және шартты міндеттемелер**Сот талқылаулары**

Нарықтағы әдеттегі қызметін жүзеге асыру барысында Компания әртүрлі заңды кінәрат-талаптарға тап болады. Басшылық сот талқылаулары нәтижесінде туындайтын міндеттемелердің түпкілікті шамасы (олар болған жағдайда) Компанияның қаржылық жағдайына немесе одан арғы қызметіне елеулі теріс әсер етпейді деп пайымдайды.

Басшылықта қандай да бір маңызды немесе шешілмеген сот талқылаулары туралы, сондай-ақ Компанияға қарсы қойылуы мүмкін ықтимал талаптар туралы ақпарат жоқ.

Салық салу

Қазақстандық коммерциялық және, атап айтқанда, салық заңнамасында интерпретациясы түрленуі мүмкін ережелер бар, жекелеген жағдайларда заңнамаға жанама ретроспективті әрекеті бар өзгерістер енгізілуі мүмкін. Бұдан басқа, Компания басшылығының заңнама ережелерін түсінуі салық органдарының осы ережелерді түсінуінен өзгеше болуы мүмкін және нәтижесінде Компания жүргізген операцияларды салық органдары өзгеше түрде бағалауы мүмкін және бұл қосымша салықтардың, айыппұлдар мен өсімпұлдардың есептелуіне әкелуі мүмкін. Компания басшылығы барлық қажетті салық төлемдері жүргізілді және сәйкесінше, есептілікте ешқандай сақтық қорлар есептелген жоқ деп санайды. Салық органдары соңғы 5 (бес) жылдағы салық салу жөніндегі деректерге тексеру жүргізуі мүмкін.

Кредит сипатындағы міндеттемелер

2021 жылғы және 2020 жылғы 31 желтоқсанға Компанияның шарттық және шартты міндеттемелері келесі позицияларды қамтыған:

	<u>2021 жылғы 31 желтоқсан</u>	<u>2021 жылғы 31 желтоқсан</u>
Кредит сипатындағы міндеттемелер		
Қаржылық жалгерлік ұсыну бойынша міндеттемелер	11.379.962	10.017.928
Берілген кепілдіктер	-	285.994
БКЗ арналған сақтық қорды шегергенге дейінгі кредиттік сипаттағы міндеттемелер	11.379.962	10.303.922
БКЗ арналған сақтық қор	(233.258)	(173.104)
Жиыны	11.146.704	10.130.818

2021 жылғы 16 маусымда Компания қарыз беру туралы келісім бойынша «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ ақшалай міндеттемелерін қамтамасыз ететін Ислам Даму Банкімен 6.661.130 ислам динары сомасына қаржылық кепілдік беру туралы шарт жасасты. Бұл кепілдік Акционердің қарсы кепілдігімен қамтамасыз етілген. 2021 жылғы 24 маусымда «Ауыл шаруашылығын қаржылай қолдау қоры» АҚ алған қарыз толық көлемде өтелді.

2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдардағы қаржылық жалға беру және берілген кепілдіктер бойынша БКЗ арналған сақтық қор өзгерістерінің талдауы төменде келтірілген. 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы және 2020 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша Компания 12-айлық болжалды кредиттік залалдарға тең сомада пайдаланылмаған кредиттік желілерге қатысты болжалды кредиттік залалдарға арналған бағалау сақтық қорын таныды.

(мың теңгемен)

22. Шарттық және шартты міндеттемелер (жалғасы)

	<i>Пайдаланылмаған кредиттік әселілер</i>	<i>Берілген кепілдіктер</i>	<i>Жиыны</i>
2020 жылдың 1 қаңтарына БКЗ арналған сақтық қор	156.868	3.251	160.119
Жыл ішіндегі БКЗ өзгерістері	15.842	(2.857)	12.985
2020 жылғы 31 желтоқсанға	172.710	394	173.104
Жыл ішіндегі БКЗ өзгерістері	60.548	(394)	60.154
2021 жылғы 31 желтоқсанға	233.258	—	233.258

23. Кредиттік залалдар бойынша шығыстар

Төмендегі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсанда және 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы пайда немесе залал құрамында танылған қаржы құралдары бойынша БКЗ арналған шығыстар көрсетілген:

	<i>Ескертпе</i>	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	9	(4.250.411)	(2.814.268)
Кредит сипатындағы міндеттемелер	22	(60.548)	(15.842)
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары		(386)	302
Амортизацияланған құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздар		—	834
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар		222	(1.112)
Берілген кепілдіктер		394	2.857
Клиенттерге берілген кредиттер	8	2.200.386	(1.232.692)
Басқа да қаржы активтері		(836.498)	(216.378)
		(2.946.841)	(4.276.299)

Төменде құнсыздануға арналған сақтық қордың және өзге де сақтық қорлардың қозғалысы берілген:

	<i>Қаржылық жалдауға арналған мүлік</i>	<i>Берілген аванстар</i>	<i>Сатуға арналған активтер</i>	<i>Жиыны</i>
2019 жылғы 31 желтоқсанға	(976.782)	(24.073)	—	(1.000.855)
(Аудару)/түзетпе жасау	(537.892)	12.790	(1.770)	(526.872)
Активтерді есептен шығару	534.468	—	1.770	536.238
2020 жылғы 31 желтоқсанға	(980.206)	(11.283)	—	(991.489)
(Аудару)/түзетпе жасау	(320.664)	(44)	—	(320.708)
Активтерді есептен шығару	461.879	44	—	461.923
2021 жылғы желтоқсанға	(838.991)	(11.283)	—	(850.274)

Активтердің құнсыздануына арналған тиісті қорлар тиісті активтердің құнынан шегеріледі.

24. Басқа да кірістер

Басқа да кірістер келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Шығыстарды өтеуден түскен кіріс	286.633	481.792
Босалқы қорлар бойынша құрылған сақтық қорды қалпына келтіруден түскен кіріс	253.128	276.266
Алынған айыппұлдар мен өсімпұлдар	98.950	38.845
Қайта жіктеуге байланысты сатуға арналған активтерді қайта бағалаудан түскен кіріс	—	87.800
Басқалары	45.073	21.192
Басқа кірістер	683.784	905.895

Компания айыппұлдар мен өсімпұлдарды қаржылық жалдауға арналған жабдықтарды мерзімінде жеткізбегені үшін өнім берушілерден алды.

(мың теңгемен)

25. Персоналға арналған шығыстар және басқа да операциялық шығыстар

Персоналға арналған шығыстар мен басқа да операциялық шығыстар келесі позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Персоналды ұстауға арналған шығыстар	(3.066.819)	(2.815.104)
Әлеуметтік қамсыздандыруға арналған шығыстар	(270.809)	(273.093)
Персоналға арналған шығыстар	(3.337.628)	(3.088.197)
Бағдарламалық жасақтама мен өзге де материалдық емес активтердің амортизациясы	(147.241)	(132.480)
Негізгі құралдардың амортизациясы	(142.188)	(141.618)
НҚ мен МЕА жөндеу және техникалық қызмет көрсету	(139.008)	(119.961)
Операциялық жалдау бойынша шығыстар	(113.605)	(123.951)
Аутсорсингке арналған шығыстар	(105.696)	(121.571)
Пайдаға салынатын салықтан басқа өзге салықтар	(102.324)	(112.050)
Консультациялық қызмет көрсету/кәсіби қызмет көрсету	(86.100)	(35.246)
Материалдар	(38.385)	(39.569)
Байланыс қызметін көрсету	(37.081)	(35.587)
Жарнамалық және маркетингтік қызмет көрсету	(26.661)	(25.879)
Рейтингті беру/бақылау/ұстап тұру бойынша рейтингтік қызмет көрсету шығыстары	(22.628)	(24.775)
Ақпараттық қызмет көрсету	(21.131)	(22.482)
Иссапар шығыстары	(19.543)	(10.286)
Көлік қызметін көрсету	(14.303)	(9.290)
Кеңсе және баспаханалық өнімдер бойынша шығыстар	(12.533)	(10.457)
Қызметкерлерді оқыту	(12.009)	(10.128)
Директорлар кеңесін ұстауға арналған шығыстар	(8.345)	(12.327)
Сақтандыру	(2.897)	(2.924)
Қайырымдылық және демеушілік	(1.971)	(2.452)
Өкілдік шығыстар	(35)	(12)
Басқалары	(188.727)	(233.542)
Басқа да операциялық шығыстар	(1.242.411)	(1.226.587)

26. Тәуекелдерді басқару**Кіріспе**

Компания қызметіне тәуекелдер тән. Компания тәуекелдерді басқаруды анықтау, бағалау және бақылаудың тұрақты процесі барысында, сондай-ақ тәуекел лимиттерін белгілеу және басқа да ішкі бақылау шараларын қолдану арқылы жүзеге асырады. Тәуекелдерді басқару процесі Компанияның тұрақты кірістілігін сақтау үшін өте маңызды және Компанияның әрбір жеке қызметкері өз міндеттеріне байланысты тәуекелдер үшін жауапты болады. Компания кредиттік тәуекелге, өтімділік тәуекеліне және нарықтық тәуекелге ұшырайды, ол өз кезегінде сауда операцияларымен байланысты тәуекелге және саудадан тыс қызметпен байланысты тәуекелге бөлінеді. Компания сондай-ақ операциялық тәуекелдерге бейім.

Тәуекелдерді тәуелсіз бақылау процесі, мысалы, ортаны, технологияны өзгерту немесе саланы өзгерту сияқты қызметті жүргізу тәуекелдеріне жатпайды. Мұндай тәуекелдерді Компания стратегиялық жоспарлау процесінде бақылайды.

Тәуекелдерді басқару құрылымы

Тәуекелдерді анықтау және оларды бақылау бойынша жалпы жауапкершілікті Директорлар кеңесі көтереді, алайда тәуекелдерді басқару мен бақылау үшін жауап беретін жекелеген тәуелсіз органдар да бар.

Директорлар кеңесі

Директорлар кеңесі жалпы тәуекелдерді басқару тәсілдемесіне, тәуекелдерді басқару стратегиясы мен қағидаттарын бекітуге жауап береді.

Басқарма

Басқарманың міндеті Компаниядағы тәуекелдерді басқару процесін бақылау болып табылады.

Тәуекелдерді басқару

Тәуекелдерді басқару бөлімшесі тәуелсіз бақылау процесін қамтамасыз ету үшін тәуекелдерді басқаруға байланысты рәсімдерді енгізу және жүргізу үшін жауап береді.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кіріспе (жалғасы)

Тәуекелдерді бақылау

Тәуекелдерді бақылау бөлімшесі Компанияның тәуекелдерді басқару қағидаттарының, саясатының және тәуекел лимиттерінің сақталуын бақылауға жауап береді. Компания құрылымына, белгіленген лимиттермен салыстырғанда тәуекелге ұшыраған позициялардың мөлшерін бақылауды қоса алғанда, тәуекелдерді тәуелсіз бақылауға, сондай-ақ жаңа өнімдер мен құрылымдалған мәмілелердің тәуекелін бағалауға жауап беретін, Компания Басқармасына тікелей бағынатын бөлек бөлімше кіреді. Бұл бөлімше сондай-ақ тәуекелді бағалау жүйесінде және тәуекелдер туралы есептілікте толық ақпараттың жиналуын қамтамасыз етеді. Сондай-ақ тәуекелдерді бақылау мақсатында Компания филиалдарында тәуекел-менеджерлері көзделген.

Компанияның қазынашылығы

Компанияның қазынашылығы Компанияның активтері мен міндеттемелерін, сондай-ақ жалпы қаржы құрылымын басқаруға жауап береді. Қазынашылық сондай-ақ, өтімділік тәуекеліне және Компанияны қаржыландыру тәуекеліне жауап береді.

Ішкі аудит

Ішкі аудит қызметінің жұмысы Компанияның Директорлар кеңесіне жыл сайын рәсімдер жеткіліктілігіне де, сол сияқты Компанияның осы рәсімдерді орындауына да аудит жүргізуге негізделген тәуелсіз, объективті және риясыз ақпарат беру болып табылады. Аудит бөлімі басшылықпен бірге жүргізілген тексерістердің нәтижелерін талқылайды және өзінің қорытындылары мен ұсынымдарын тікелей Директорлар кеңесіне ұсынады.

Тәуекелдерді бағалау және тәуекелдер туралы ақпаратты беру жүйесі

Компанияның тәуекелдері әдеттегі қызмет барысында келтірілуі ықтимал болжалды залал ретінде де, сондай-ақ статистикалық модельдер негізінде неғұрлым үлкен нақты залалдарды бағалау болып саналатын күтпеген залалдар ретінде де көрсететін әдіс арқылы бағаланады. Модельдерде бұрынғы тәжірибеден алынған және экономикалық жағдайлар ескеріле отырып түзетілген ықтималдылық мәндер қолданылады. Компания сондай-ақ туындау ықтималдылығы аз болып саналатын оқиғалар басталған жағдайда орын алатын «ең нашар сценарийлерді» қолданады.

Тәуекелдердің мониторингі мен бақылауы негізінен Компания белгілеген лимиттерге негізделеді. Мұндай лимиттер қызметті жүргізу стратегиясын және Компания жұмыс істейтін нарықтық жағдайларды, сондай-ақ Компания қабылдауға дайын тәуекел деңгейін көрсетеді әрі жекелеген салаларға ерекше назар аударылады. Бұдан басқа, Компания тәуекелдер мен операциялардың барлық түрлері бойынша жиынтық позицияға қатысты өзінің тәуекелдерді көтеру қабілетін бақылайды және бағалайды.

Қызметтің барлық түрлері бойынша алынған ақпарат тәуекелдерді талдау, бақылау және ерте анықтау мақсатында зерделенеді және өңделеді. Көрсетілген ақпарат Директорлар кеңесіне, Компания Басқармасына, Редит комитетіне, бөлімшелердің басшыларына ұсынылады. Бұл ақпарат кредиттік тәуекелдің жиынтық мөлшерінің көрсеткішін, болжамды кредиттік көрсеткіштерді, тәуекелдің белгіленген лимиттерінен тыс жайттарды, тәуекелді ескере отырып, құнды, өтімділік көрсеткіштерін, пайыздық тәуекел көрсеткіштерін, тәуекел деңгейіндегі өзгерістерді қамтиды.

Компанияның барлық деңгейлері үшін Компанияның барлық бөлімшелеріне кең, қажетті және тиісті ақпаратқа қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін таратылатын түрлі тәуекелдер туралы есептер жасалады.

Басқарма мен Компанияның өзге де қызметкерлерінің мәжілістері тұрақты түрде өткізіледі, онда белгіленген лимиттерді ұстап тұру туралы мәселе талқыланады, тәуекел, инвестициялар, өтімділік ескеріле отырып, құн, сондай-ақ тәуекел деңгейіндегі өзгерістер талданады.

Тәуекелдің азаюы

Тәуекелдерді басқару шеңберінде Компания пайыздық мөлшерлемелердегі, айырбас бағамдарындағы туындайтын позицияларды, акция бағасының өзгеру тәуекелін, кредит тәуекелін, сондай-ақ болжанатын мәмілелер бойынша позицияларды басқару үшін туынды және басқа да құралдарды пайдаланады.

Компания өзінің кредит тәуекелін төмендету үшін қамтамасыз етуді белсенді қолданады.

Кредит тәуекелі

Кредит тәуекелі - бұл өзінің клиенттері немесе контрагенттері шарттық міндеттемелерін орындамауы салдарынан Компанияның шығынға ұшырау тәуекелі. Компания кредит тәуекелін жекелеген контрагенттер, тәуекелдің географиялық немесе салалық шоғырлануы бойынша қабылдауға дайын тәуекелдің шекті мөлшерін белгілеу арқылы, сондай-ақ белгіленген тәуекел лимиттерінің сақталуын мониторингтеу арқылы басқарады.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Кредит тәуекелі, жалғасы**

Компания қамтамасыз ету мөлшерін мерзімді қайта қарауды қоса алғанда, контрагенттердің кредит төлеу қабілеттілігіндегі ықтимал өзгерістердің ерте анықталуын қамтамасыз ету үшін кредиттік сапаны тексеру рәсімін әзірледі. Контрагенттер бойынша лимиттер әрбір контрагентке кредит тәуекелі беретін кредит тәуекелін жіктеу жүйесі пайдаланыла отырып айқындалған. Кредит тәуекелі үнемі қайта қаралып отырады. Кредиттік сапаны тексеру процедурасы Компанияға Компания ұшырайтын тәуекелдер бойынша ықтимал залалдардың мөлшерін бағалауға және қажетті шараларды қолдануға мүмкіндік береді.

Компанияның кредит тәуекелінің ең жоғары деңгейі, әдетте, қаржы жағдайы туралы есепте қаржы активтерінің теңгерімдік құнында көрсетіледі. Есепті күнгі жағдай бойынша теңгерімдік кредит тәуекелінің ең жоғары деңгейі мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	2021 жылғы 31 желтоқсан	2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)
Активтер		
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	30.011.182	12.235.576
Кредиттік ұйымдардағы қаражаттар	35.098.466	39.618.524
Клиенттерге берілген кредиттер	21.720.408	28.548.012
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	314.712.495	256.753.398
Басқа да қаржы активтері	80.945	891.709
Кредит тәуекеліне ең жоғары ұшырағыштық деңгейінің жиыны	401.623.496	338.047.219

Туынды қаржы құралдары

Туынды қаржы құралдарымен байланысты кредит тәуекелі кез келген уақытта қаржы жағдайы туралы есепте танылған оң әділ құны бар туынды құралдармен шектелген.

Кредит сипатындағы міндеттемелермен байланысты тәуекелдер

Компания өз клиенттеріне клиенттердің атынан Компанияның төлем жүргізу қажеттілігі туындауы мүмкін кепілдіктер алу мүмкіндігін ұсынады. Клиенттер Компанияның мұндай төлемдерін аккредитив ұсыну шарттарына сәйкес өтейді. Көрсетілген шарттар бойынша Компания кредиттер бойынша тәуекелдерге ұқсас және сол процедуралар арқылы және тәуекелдерді бақылау саясатының көмегімен төмендетілетін тәуекелдерді көтереді.

Есепті күнгі жағдай бойынша танылмаған шарттық міндеттемелерге қатысты кредит тәуекелінің ең жоғары мөлшері туралы неғұрлым егжей-тегжейлі ақпарат 22-ескертпеде берілген.

Құнсыздануды бағалау

Компания БКЗ-ды тиімді пайыздық мөлшерлемені немесе оның шамамен алынған мәнін пайдалана отырып дисконтталатын ақшалай қаражаттың күтілетін толық алынбауларын бағалау үшін ықтималдылық ескеріле отырып өлшемделген бірнеше сценарийлердің негізінде есептейді. Ақшаны толық алмау – шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары және ұйым алуды күтіп отырған ақша ағындары арасындағы айырма.

БКЗ есептеу тетігі төменде сипатталған, ал негізгі элементтері мыналар болап табылады:

Дефолт ықтималдығы (PD)	Дефолт ықтималдығы – берілген уақыт аралығы бойына дефолттың пайда болуы ықтималдығын есептік бағалау болып саналады. Егер активтің танылуы тоқтатылмаған болса және ол бұрынғыдай портфельдің бөлігі болып табылса, дефолт қарастырылып отырған кезең ішінде белгілі бір уақытта ғана орын алуы мүмкін.
Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама болашақта қандай да бір күнге шартта немесе өзгеше түрде көзделген негізгі борыш сомасы мен пайыздардың төленуін, берілген қарыздардың болжалды өтелуін және төлемдердің мерзімін өткізіп алу нәтижесінде есептелген пайыздарды қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, дефолтқа ұшыраған шаманы есептік бағалау дегенді білдіреді.
Дефолт кезіндегі шығын деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығын деңгейі белгілі бір уақытта дефолт басталған жағдайда туындайтын залалдарды есептік бағалау дегенді білдіреді. Бұл көрсеткіш шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алынуын күтетін, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде алынуын күтетін ақша ағындары арасындағы айырма негізге алына отырып есептеледі. Әдетте EAD қатысты пайызбен көрсетіледі.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредит тәуекелі (жалғасы)

БКЗ арналған бағалау сақтық қоры, егер бастапқы танылған сәттен бастап кредит тәуекелінің едәуір ұлғаюы болса, пайда болуы активтің қолданылу мерзімі бойына күтілетін (бүкіл мерзімдегі болжалды кредиттік залалдар немесе бүкіл мерзімдегі БКЗ) кредиттік залалдардың негізінде есептеледі, олай болмаған жағдайда, бағалау сақтық қоры 12-айлық болжалды кредиттік залалдарға (12-айлық БКЗ) тең сомада есептеледі. 12-айлық БКЗ – бұл есепті күннен кейінгі 12 ай ішінде болуы ықтимал қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын БКЗ болып саналатын, бүкіл мерзімдегі БКЗ бөлігі. Бүкіл мерзімдегі БКЗ және 12-айлық БКЗ қаржы құралдарының базалық портфелінің сипатына қарай не жеке негізде, не топтық негізде есептеледі.

Компания қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде дефолт басталу тәуекелінің өзгерістерін есепке алу жолымен бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекелдің елеулі ұлғаюы болған-болмағанына қатысты әрбір есепті кезеңнің соңына бағалауды жүзеге асыру үшін саясат әзірледі. Жоғарыда сипатталған процестің негізінде Компания қаржы активтерін келесі топтарға біріктіреді:

- 1-кезең: Активті бастапқы тану кезінде Компания бағалау сақтық қорын 12 айлық БКЗ-ға тең сомада таниды. 1-кезеңге сондай-ақ кредиттер, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек және кредит тәуекелі 2-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін төмендеген басқа да кредиттік желілер жатады.
- 2-кезең: Егер актив бойынша кредит тәуекелі бастапқы танылған сәттен бастап айтарлықтай ұлғайған болса, Компания бағалау сақтық қорын бүкіл мерзім ішіндегі БКЗ-ға тең сомада таниды. 2-кезеңге сондай-ақ кредиттер, қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек және кредит тәуекелі 3-кезеңнен ауыстырылған дәрежеге дейін төмендеген басқа да кредиттік желілер жатады.
- 3-кезең: Кредиттік-құнсызданған болып табылатын активтер. Компания бағалау сақтық қорын бүкіл мерзімдегі БКЗ-ға тең сомада таниды.
- СҚКҚ: Сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған (СҚКҚ) активтер – бұл бастапқы тану сәтіне кредиттік құнсыздану болған қаржы активтері. СҚКҚ бастапқы тану кезінде активтер әділ құн бойынша бағаланады, кейіннен кредит тәуекелі ескеріле отырып түзетілген тиімді пайыздық мөлшерлеме пайдаланыла отырып есептелген пайыздық түсім танылады. БКЗ арналған бағалау сақтық қоры бүкіл мерзімдегі болжалды кредиттік залал сомасының кейінгі өзгерісі болған көлемде ғана танылады немесе танылуын тоқтатады.

Құнсыздануды бағалау (жалғасы)

БКЗ қайта бағалау кезінде Компания үш сценарийді қарайды: базалық, оптимистік, пессимистік. Олардың әрқайсысы үшін өздерінің PD, EAD және LGD көрсеткіштері белгіленеді. БКЗ анықтау модельдерінде Компания бастапқы экономикалық деректер ретінде болжамды ақпараттың кең спектрін пайдаланады. Құнсызданудан болған залалдар мен олардың өтелуі ескеріледі, және олар туралы ақпарат қаржы активтерінің жалпы теңгерімдік құнын түзету ретінде көрсетілетін түрлендіруден түскен пайдадан немесе залалдан бөлек ұсынылады.

Дефолтты анықтау және қалпына келтіру

Компания қаржы құралы бойынша дефолт болды деп санайды, демек, қарыз алушы шартта көзделген төлемдерді 90 күнге кешіктірген кез келген жағдайда, БКЗ есептеу мақсатында Компания оны 3-кезеңге (кредиттік-құнсызданған активтер) жатқызады. Қазынашылық және банкаралық операциялар жағдайында, Компания дефолт болды деп санайды және, егер операциялық күн жабылған сәтке жекелеген келісімдерде көрсетілген қажетті бір күндік төлемдер жасалмаса, оны жою бойынша дереу шаралар қабылдайды. Бағалы қағаздар, депозиттер, ағымдағы шоттардағы қаражат бойынша болжалды кредиттік залалды есептеу Fitch Ratings, Moody's InvestorsService, S&P GlobalRatings халықаралық рейтингтік агенттіктері беретін сыртқы кредиттік рейтингтер негізінде жүзеге асырылады.

Клиент бойынша дефолттың болуын сапалы бағалау шеңберінде Компания сондай-ақ, төлемнің екіталай екенін көрсететін бірқатар оқиғаларды қарастырады. Мұндай оқиғалар туындаған жағдайда, Компания мұндай оқиға дефолтқа әкеле ме және БКЗ есептеу мақсатында активтерді 3-кезеңге жатқызу керек пе, әлде 2-кезең қолайлы бола ма, соны мұқият талдайды. Мұндай оқиғаларға мыналар жатады:

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредит тәуекелі (жалғасы)

Дефолтты анықтау және қалпына келтіру, жалғасы

- Компанияда форс-мажорлық жағдайлар туралы, сондай-ақ қарыз алушыға (қосалқы қарыз алушыға) елеулі материалдық залал келтірген немесе қызмет түрлерін жүзеге асыруға арналған лицензиядан айыру/тоқтата тұру туралы ақпаратты, сондай-ақ қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) еңбекпен қамтылмағандығы немесе коммерциялық қызметінің болмауы туралы ақпаратты қоса алғанда, оған өз қызметін жалғастыруға мүмкіндік бермейтін өзге де жағдайлар туралы ақпараттың болуы;
- банкроттықтың немесе қайта ұйымдастырудың жоғары ықтималдығы, сондай-ақ қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) қаржылық жағдайын нашарлатуы мүмкін сот талқылауларына оның тартылғандығы туралы негізделген және расталған ақпарат. Бұл ақпарат ретінде Компания келесі оқиғаларды қарайды:
 - жеке тұлға қарыз алушысының (қосалқы қарыз алушысының) қайтыс болуы туралы ақпараттың болуы;
 - соңғы күнін қоса алғанда күнтізбелік 60 күннен астам кросс-дефолт (Компанияда ақпарат болған кезде);
 - қарыз алушының кредиттік рейтингісінің СС рейтингіне дейін және Standard&Poor's, Moody's Investors Service и Fitch рейтингтік агенттері берген рейтингтен төмен төмендеуі;
 - қаржылық қиындықтардың нәтижесінде осы қаржы активі үшін белсенді нарықтың жоғалуы.

Қазынашылық және банкаралық қатынастар

Қазынашылық және банкаралық қатынастарға қаржылық қызмет көрсету ұйымдары, банктер, брокер-дилерлер сияқты контрагенттермен қарым-қатынас кіреді. Мұндай қатынастарды бағалау үшін Компанияның қаржы департаменті мен тәуекелдерді басқару департаменті қаржылық есептілік сияқты жалпы қолжетімді ақпаратты және басқа сыртқы көздерден алынған мәліметтерді, мысалы, сыртқы рейтингтер сияқты мәліметтерді талдайды.

Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі

Кредит тәуекелін бағалау нәтижесінде LGD белгілі бір деңгейлері белгіленетін LGD бағалаудың стандартты моделіне негізделеді. LGD осы деңгейлері ұстап қалатын қамтамасыз етуді сату нәтижесінде қалпына келтірілетін болады деп немесе іске асырылатын болады деп күтілетін сомалармен салыстырғанда, LGD болжалды көрсеткішін есепке алады. Компания өзінің кредиттік өнімдерін болашақтағы ақша ағындарын бағалау үшін қолайлы кредит тәуекелінің негізгі сипаттамалары негізінде біртекті топтарға біріктіреді. Ол үшін өткен кезеңдердің залалдары туралы ақпарат қолданылады және мәмілелерге тән сипаттамалардың кең спектрі (мысалы, қамтамасыз ету түрлері), сондай-ақ қарыз алушының сипаттамалары қаралады.

Қажет болған жерде, ҚЕХС (IFRS) 9 бойынша LGD деңгейін айқындау үшін қаржы құралдарының әрбір тобы үшін жаңа деректер мен болжамды экономикалық сценарийлер қолданылады. Болжамды ақпаратты бағалау кезінде күтілетін нәтижелер көптеген сценарийлерге негізделеді. Негізгі бастапқы деректердің мысалдары қамтамасыз ету құнының өзгеруін және төлемдер мәртебесін қамтиды. LGD деңгейлері 1, 2 және 3-кезең активтерінің және СҚКҚ активтердің барлық санаттары үшін бағаланады. LGD осындай деңгейлері үшін бастапқы деректер соңғы қалпына келтірулерді ескере отырып, тарихи деректердің негізінде тестілеу арқылы бағаланады және, мүмкін болған жерде, түзетіледі. Қажет болған жағдайда мұндай деректер әрбір экономикалық сценарий үшін айқындалады.

Кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғаюы

Компания БКЗ есептелетін барлық активтерді үнемі тексеріп отырады. Құрал немесе құралдар портфелі бойынша құнсыздануға арналған бағалау сақтық қорын қандай сомада құру қажет екенін анықтау үшін (яғни, 12-айлық БКЗ немесе бүкіл мерзімдегі БКЗ сомасында), Компания бастапқы танылған сәттен бастап осы құрал немесе құралдар портфелі бойынша кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғайды ма, соны талдайды. Компания кредит тәуекелінің мынадай айтарлықтай ұлғайған белгілері анықталған жағдайда, бастапқы танылған сәттен бастап қаржы құралы бойынша кредит тәуекелі айтарлықтай ұлғайды деп есептейді:

- күнтізбелік 30 (отыз) және одан артық күн мерзімін кешіктіру;
- басқа кредиттік ұйымдарда қарыз алушының (қосалқы қарыз алушының) соңғы күнін қоса алғанда күнтізбелік 31 күннен бастап 60 күнге дейін мерзімі өткен негізгі борыш және/немесе сыйақы бойынша өтелмеген берешегі туралы ақпараттың Компанияда болуы (Компанияда ақпарат болған кезде);
- қайта құрылымдалған және/немесе мерзімі ұзартылған сәттен бастап 12 айдан астам, бірақ соңғы күнін қоса алғанда 24 айдан аз уақыт өткен, есепті күнге кешіктіру болмаған немесе 60 күннен аспай мерзімі кешіктірілген активтер;
- қайта құрылымдалған және/немесе мерзімі ұзартылған сәттен бастап 24 айдан астам уақыт өткен және есепті күнге олар бойынша 30 күннен артық, бірақ 60 күннен аспайтын кешіктірулері бар активтер;

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)

Кредит тәуекелі (жалғасы)

Кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғаюы, жалғасы

- қарыз алушының сыртқы кредиттік рейтингінің нақты немесе болжалды (негізделген және расталған ақпараттың негізінде) төмендеуі;
- міндеттеме бойынша қамтамасыз ету құнының (бастапқы танылған күнінен бастап кепілзаттық қамтамасыз етудің әділ құнының 50% артық шамаға төмендеуі) немесе қарыз алушы үшін шартта көзделген жоспарлы төлемдерді жүзеге асыруға экономикалық стимулды азайтады деп немесе дефолттың басталу ықтималдығына өзгеше түрде әсер етеді деп күтілетін үшінші тұлғаларға берілген кепілдік сапасының немесе кредиттік сапаны көтеру тетіктерінің айтарлықтай өзгеруі (Компанияда ақпарат болған кезде);
- ЕДБ берілген кепілдік сапасының айтарлықтай өзгеруі, атап айтқанда, қазынашылық активтер үшін пайдаланылатын тәсілге сәйкес кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғаюына әкелетін ЕДБ рейтингінің өзгеруі (рейтингтің 2 нотчаға және одан да көп төмендеуі) (кепілдік болған кезде);
- қаржы жағдайының нашарлауы.

Сонымен қатар, Компания актив бойынша кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғайғанын көрсету үшін қосымша сапалы әдісті қолданады, мысалы, клиентті/активті проблемалылардың тізіміне ауыстыру немесе кредиттік оқиғаға байланысты қайта құрылымдау. Кейбір жағдайларда Компания жоғарыда, «Дефолтты анықтау» бөлімінде келтірілген оқиғаларды да дефолт ретінде емес, кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғайғанына нұсқау ретінде қарай алады. Кредиттік рейтинг деңгейлерінің өзгеруіне қарамастан, егер шартта көзделген төлемдер 30 күннен астам мерзімге кешіктірілсе, онда бастапқы танылған сәттен бастап кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғаюы орын алды деп есептеледі.

БКЗ-ды ұқсас активтер тобы бойынша топтық негізде бағалау жағдайында, Компания бастапқы тану сәтінен бастап кредит тәуекелінің айтарлықтай ұлғаюы болған-болмағанын бағалаудың осындай қағидаттарын қолданады.

Ақшалай қаражаттар және олардың баламаларына, сондай-ақ кредиттік ұйымдардағы қаражаттарға қатысты, Компания кредит тәуекеліне ұшырайтын нақты бір позиция бойынша кредит тәуекелі, егер Топ эмитенттің кредиттік рейтингі бастапқы танылған сәттен бастап 2 тармаққа немесе одан да көп тармаққа төмендегенін анықтаса, бастапқы танылған сәтінен бастап айтарлықтай көтерілді деп санайды.

Болжамды ақпарат және көптеген экономикалық сценарийлер

Компания өзінің БКЗ есептеу модельдерінде бастапқы экономикалық деректер ретінде болжамды ақпараттың кең спектрін пайдаланады:

- ЖІӨ өсу қарқыны;
- жұмыссыздық деңгейі;
- инфляция деңгейі;
- экспорт көлемі.

БКЗ есептеу кезінде қолданылатын бастапқы деректер мен модельдер қаржылық есептілікті ұсыну күніндегі нарықтық барлық сипаттамаларын әрдайым көрсете бермейді. Мұны көрсету үшін, кейде сапалы түзетулер жасалады немесе, егер мұндай айырмашылықтар маңызды болып табылатын болса, уақытша түзетулер ретінде қабаттастырып белгі қояды.

Болжамды ақпарат алу үшін Компания сыртқы көздерден (сыртқы рейтингтік агенттіктер, мемлекеттік органдар, мысалы, халықаралық қаржы институттары) алынған деректерді пайдаланады. Компания көптеген сценарийлерге жатқызылатын салмақ коэффициенттерін анықтайды. Төмендегі кестеде БКЗ бағалау үшін әрбір экономикалық сценарийде қолданылатын негізгі болжамды экономикалық айнымалылардың/болжамдардың мәндері көрсетілген. Төмендегі кестеде күтілетін несиелік шығындарды бағалау үшін әр экономикалық сценарийде қолданылатын негізгі болжамды экономикалық айнымалылардың/жорамалдардың мәндері көрсетілген.

(мың теңгемен)

26. Тәекелдерді басқару (жалғасы)**Кредит тәуекелі (жалғасы)***Болжамды ақпарат және и көптеген экономикалық сценарийлер*

<i>Түйінді факторлар</i>	<i>БКЗ сценарийі</i>	<i>2022 жылға берілген</i>	<i>2023 жылға берілген</i>	<i>2022 жыл</i>	<i>2023 жыл</i>
		<i>ықтималдық, %</i>	<i>ықтималдық, %</i>		
ЖІӨ өсімі, %	Оптимистік	9%	9%	4,0	5,0
	Базалық	64%	55%	3,7	4,6
	Пессимистік	27%	36%	2,7	2,9
Жұмыссыздық деңгейі, %	Оптимистік	0%	0%	5,1	4,9
	Базалық	64%	64%	5,1	4,9
	Пессимистік	36%	36%	7,0	6,7
Инфляция деңгейі, %	Оптимистік	18%	18%	4,9	4,1
	Базалық	73%	73%	6,0	5
	Пессимистік	9%	9%	6,5	5,5
Экспорт көлемі, миллиардтаған АҚШ доллары	Оптимистік	9%	9%	46,9	51,3
	Базалық	82%	82%	43,0	47
	Пессимистік	9%	9%	39,1	42,7

Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару

Өтімділік тәуекелі - бұл Компанияның әдеттегі немесе күтпеген жағдайларда өтеу мерзімі басталған кезде төлемдер бойынша өз міндеттемелерін орындай алмау тәуекелі. Осы тәуекелді шектеу мақсатында басшылық әр түрлі қаржыландыру көздерінің қол жетімділігін қамтамасыз етті. Басшылық сондай-ақ өтімділікті ескере отырып, активтерді басқаруды және болашақ ақша ағындары мен өтімділіктің күнделікті мониторингін жүзеге асырады. Бұл процесс күтілетін ақша ағындарының бағалауын және қажет болған жағдайда, қосымша қаржыландыру алу үшін пайдаланылуы мүмкін жоғары сапалы қамтамасыз етудің болуын қамтиды.

Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржы міндеттемелерінің талдауы

Төмендегі кестеде өтеу бойынша дисконтталмаған шарттық міндеттемелер негізінде, 31 желтоқсандағы жағдай бойынша өтеуге дейін қалған мерзімдер қиындысында Компанияның қаржы міндеттемелері бойынша негізгі борыш пен сыйақыны / купонды қамтитын төлемдер көрсетілген. Бірінші талап бойынша өтелуге жататын міндеттемелер, егер өтеу туралы талап ең ерте мүмкін болатын күнге мәлімделгендей етіп қаралады. Алайда, Компания Алайда, Компания тиісті төлемді жүргізуге міндетті болатын ең ерте күнге көптеген кредиторлар өтеуді талап етпейді деп күтеді.

	<i>3 айдан аз</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жылғы 31 желтоқсан					
Акционер алдындағы берешек	350.686	1.454.298	2.040.000	56.783.000	60.627.984
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2.540.792	21.170.865	56.216.112	2.714.479	82.642.248
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	3.058.090	31.261.375	115.689.552	88.895.000	238.904.017
Дисконтталмаған қаржы міндеттемелерінің жиыны	5.949.568	53.886.538	173.945.664	148.392.479	382.174.249
	<i>3 айдан аз</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
2020 жылғы 31 желтоқсан					
Акционер алдындағы берешек	3.053.496	23.779.981	27.825.646	10.951.220	65.610.343
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	3.674.056	19.345.921	54.467.513	3.701.593	81.189.083
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	678.090	17.980.950	111.834.017	—	130.493.057
Дисконтталмаған қаржы міндеттемелерінің жиыны	7.405.642	61.106.852	194.127.176	14.652.813	277.292.483

*(мың теңгемен)***26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)****Өтімділік тәуекелі және қаржыландыру көздерін басқару, жалғасы***Өтеуге дейін қалған мерзімдер бойынша қаржы міндеттемелерінің талдауы, жалғасы*

Төмендегі кестеде Төмендегі кестеде Компанияның шарттық және шартты міндеттемелерінің шарттық қолданылу мерзімдері көрсетілген. Кредит беру бойынша барлық орындалмаған міндеттемелер клиент оның орындалуын талап ете алатын ең ерте күнді қамтитын уақыт кезеңіне енгізіледі. Қаржы кепілдігі шарттары жағдайында кепілдіктің ең жоғары сомасы осы кепілдік талап етілуі мүмкін ең ерте кезеңге жатады (22-ескертпе).

	<i>3 айдан аз</i>	<i>3 айдан 12 айға дейін</i>	<i>1 жылдан 5 жылға дейін</i>	<i>5 жылдан артық</i>	<i>Жиыны</i>
2021 жыл	11.379.962	–	–	–	11.379.962
2020 жыл	10.303.922	–	–	–	10.303.922

Компания барлық шарттық немесе шартты міндеттемелерді олардың қолданылу мерзімі аяқталғанға дейін орындау талап етілмейді деп күтеді.

Компанияның өз міндеттемелерін орындау қабілеті оның белгілі бір уақыт аралығында активтердің балама сомасын іске асыру қабілетіне байланысты.

Компания Акционерден айтарлықтай қаражат алды. Басшылық таяу болашақта Компанияның қаржыландыру көлемі бұрынғы деңгейде сақталып қалады және осы қаражатты беру қажеттілігі туындаған жағдайда, Компания алдын ала хабарлама алады және қажетті төлемдерді жүзеге асыру үшін өзінің өтімді активтерін сата алады деп есептейді.

Нарық тәуекелі

Нарық тәуекелі - бұл қаржы құралдары бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны пайыздық мөлшерлемелер, валюталық бағамдар және үлестік құралдардың бағалары сияқты нарықтық параметрлердегі өзгерістердің салдарынан құбылып тұратын тәуекел. Саудадан тыс портфель бойынша нарық тәуекелі сезімталдықты талдау негізінде басқарылады және бақыланады. Валюталық жайғасымдарды қоспағанда, Компанияда нарық тәуекелінің айтарлықтай шоғырлануы жоқ.

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі

Пайыздық мөлшерлеменің өзгеру тәуекелі пайыздық мөлшерлемелердегі өзгерістердің болашақ ақша ағындарына немесе қаржы құралдарының әділ құнына әсер ету мүмкіндігі салдарынан туындайды. Компанияның активтері мен міндеттемелері бойынша пайыздық мөлшерлемелер тиянақталған болып табылады.

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі белгілі бір өтеу мерзімімен қолда бар немесе болжанатын активтер ұқсас өтеу мерзімімен қолда бар немесе болжанатын міндеттемелердің шамасы бойынша көп немесе аз болған жағдайларда туындайды.

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдерінің талдауы**

Сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеру тәуекелі көбінесе сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруін мониторингтеу арқылы басқарылады. Негізгі қаржы құралдары бойынша сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдеріне қатысты қысқаша ақпарат мынадай түрде ұсынылуы мүмкін:

	2021 жылғы 31 желтоқсан						Жиыны
	Талап етілгенге дейін және 3 айдан аз	3-6 ай	6-12 ай	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Пайызсыз	
Активтер							
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	23.873.210	-	-	-	-	6.137.972	30.011.182
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	-	4.157.235	30.941.231	-	-	-	35.098.466
Клиенттерге берілген кредиттер	750.789	1.608.605	14.761.331	4.032.293	567.390	-	21.720.408
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	25.032.024	13.143.658	39.754.488	165.156.290	71.626.035	-	314.712.495
Басқа да қаржы активтері	-	-	-	-	-	80.945	80.945
Қаржы активтерінің жиыны	49.656.023	18.909.498	85.457.050	169.188.583	72.193.425	6.218.917	401.623.496
Міндеттемелер							
Акционер алдындағы берешек	289.017	985.659	176.253	-	10.636.406	-	12.087.335
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	1.766.974	5.089.478	11.262.153	46.154.415	2.037.704	-	66.310.724
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	2.353.694	18.511.687	-	71.515.532	64.823.273	-	157.204.186
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	-	-	-	-	-	5.778.126	5.778.126
Басқа да қаржы міндеттемелері	-	-	-	-	-	233.258	233.258
Қаржы міндеттемелерінің жиыны	4.409.685	24.586.824	11.438.406	117.669.947	77.497.383	6.011.384	241.613.629
Таза жайғасым	45.246.338	(5.677.326)	74.018.644	51.518.636	(5.303.958)	207.533	160.009.867

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)*Сыйақы мөлшерлемелерін қайта қарау мерзімдерінің талдау (жалғасы)*

	2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)					Пайызсыз	Жиыны
	Талап етілгенге дейін және 3 айдан аз	3-6 ай	6-12 ай	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық		
Активтер							
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	11.468.667	—	—	—	—	766.909	12.235.576
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	—	—	39.618.524	—	—	—	39.618.524
Клиенттерге берілген кредиттер	2.215.526	1.707.846	17.648.589	6.774.481	201.570	—	28.548.012
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	20.909.515	11.605.639	36.551.277	133.298.830	54.388.137	—	256.753.398
Басқа да қаржы активтері	—	—	—	—	—	891.709	891.709
Қаржы активтерінің жиыны	34.593.708	13.313.485	93.818.390	140.073.311	54.589.707	1.658.618	338.047.219
Міндеттемелер							
Акционер алдындағы берешек	2.855.305	2.781.642	19.588.853	21.381.704	6.836.821	—	53.444.325
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	2.976.142	4.718.406	9.861.221	43.314.754	2.678.704	—	63.549.227
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	621.582	607.052	7.991.363	89.017.810	—	—	98.237.807
Өнім берушілер алдындағы дебиторлық берешек	—	—	—	—	—	5.212.367	5.212.367
Басқа да қаржы міндеттемелері	—	—	—	—	—	173.104	173.104
Қаржы міндеттемелерінің жиыны	6.453.029	8.107.100	37.441.437	153.714.268	9.515.525	5.385.471	220.616.830
Таза жайғасым	28.140.679	5.206.385	56.376.953	(13.640.957)	45.074.182	(3.726.853)	117.430.389

Төмендегі кесте Компанияның пайыздық активтері мен міндеттемелерін және 2021 және 2020 жылдардың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша оларға сәйкес келетін орташа тиімді сыйақы мөлшерлемелерін көрсетеді. Осы сыйақы мөлшерлемелері тиісті активтер мен міндеттемелерді өтеуге жуықтама кірістілікті көрсетеді.

	2021 ж.		2020 ж.	
	Теңгерімдік құн мың теңге	Сыйақының орташа тиімді мөлшерлемесі	Теңгерімдік құн мың теңге (қайта есептелген)	Сыйақының орташа тиімді мөлшерлемесі
Пайыздық активтер				
Ақшалай қаражат және олардың баламалары				
- теңгемен	23.873.210	6,77%	7.195.066	6,85%
- доллармен	—	—	4.273.601	0,98%
Кредиттік ұйымдардағы қаражат				
- теңгемен	30.941.231	8,18%	34.226.221	8,01%
- доллармен	4.157.235	1,25%	5.392.303	1,25%
Клиенттерге берілген кредиттер				
- теңгемен	21.720.408	8,7%	28.548.012	8,6%
Пайыздық міндеттемелер				
Акционер алдындағы берешек				
- теңгемен	12.087.335	11,38%	53.444.325	8,09%
Кредиттік ұйымдардың қаражаты				
- теңгемен	64.871.634	12,16%	61.273.149	11,99%
- рубльмен	1.439.090	8,84%	2.276.078	8,84%
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар				
- теңгемен	157.204.186	10,55%	98.237.807	10,86%

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Ақша ағындарының сыйақы мөлшерлемелерінің өзгерістеріне сезімталдығын талдау**

Жыл ішіндегі таза пайданың және Компанияның меншікті капиталының нарықтық сыйақы мөлшерлемелерінің өзгеруіне сезімталдығының (табыстылық ауытқымасының 100 базистік пунктке және 2021 жылғы 31 желтоқсандағы және 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қолданыстағы пайыздық активтер мен міндеттемелер бойынша позицияларға параллель төмендеуінің немесе өсуінің оңайлатылған сценарийі негізінде жасалған) талдауы мынадай түрде ұсынылған:

	2021 ж. 31 желтоқсан		2020 ж. 31 желтоқсан (қайта есептелген)	
	Пайда	Меншікті капитал	Пайда	Меншікті капитал
100 базистік тармаққа параллель ұлғаю	(453.733)	(473.773)	(335.771)	(335.771)
100 базистік тармаққа параллель азаю	453.733	473.773	335.771	335.771

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел – бұл қаржы құралының құны валюта бағамдарындағы өзгерістердің салдарынан ауытқып тұратын тәуекел. Басқарма ҚР ҰБ ұсынымдарын негізге ала отырып, шетел валютасындағы позициялар бойынша лимиттерді белгіледі. Позициялар күнделікті қадағаланады.

Келесі кестеде 2021 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша валюталар қиындысында қаржы активтері мен міндеттемелерінің құрылымы ұсынылған:

	2021 жылғы 31 желтоқсан				
	Теңге	АҚШ доллары	Евро	Ресей рублі	Жиыны
Активтер					
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	29.763.032	3.603	229.265	15.282	30.011.182
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	30.941.231	4.157.235	--	--	35.098.466
Клиенттерге берілген кредиттер	21.720.408	--	--	--	21.720.408
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	314.712.495	--	--	--	314.712.495
Басқа да активтер	80.945	--	--	--	80.945
Активтер жиыны	397.218.111	4.160.838	229.265	15.282	401.623.496
Міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек	12.087.335	--	--	--	12.087.335
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	64.871.634	--	--	1.439.090	66.310.724
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	157.204.186	--	--	--	157.204.186
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	3.648.425	1.154.999	838.695	136.007	5.778.126
Басқа да міндеттемелер	233.258	--	--	--	233.258
Міндеттемелер жиыны	238.044.838	1.154.999	838.695	1.575.097	241.613.629
Таза позиция	159.173.273	3.005.839	(609.430)	(1.559.815)	160.009.867

(мың теңгемен)

26. Тәуекелдерді басқару (жалғасы)**Валюта тәуекелі (жалғасы)**

	<i>2020 жылғы 31 желтоқсан</i> <i>(қайта есептелген)</i>				
	<i>Теңге</i>	<i>АҚШ доллары</i>	<i>Евро</i>	<i>Ресей рублі</i>	<i>Жиыны</i>
Активтер					
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	7.606.831	4.278.421	320.541	29.783	12.235.576
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	34.226.221	5.392.303	—	—	39.618.524
Клиенттерге берілген кредиттер	28.548.012	—	—	—	28.548.012
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	256.753.398	—	—	—	256.753.398
Басқа да активтер	891.075	—	634	—	891.709
Активтер жиыны	328.025.537	9.670.724	321.175	29.783	338.047.219
Міндеттемелер					
Акционер алдындағы берешек	53.444.325	—	—	—	53.444.325
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	61.273.149	—	—	2.276.078	63.549.227
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	98.237.807	—	—	—	98.237.807
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	3.304.726	1.000.202	850.596	56.843	5.212.367
Басқа да міндеттемелер	173.104	—	—	—	173.104
Міндеттемелер жиыны	216.433.111	1.000.202	850.596	2.332.921	220.616.830
Таза позиция	111.592.426	8.670.522	(529.421)	(2.303.138)	117.430.389

Келесі кестеде Компанияның 31 желтоқсанға саудадан тыс монетарлық активтер мен міндеттемелер, сондай-ақ болжанатын ақша ағындары бойынша елеулі позициялары бар валюталар ұсынылған. Жүргізілген талдау теңгеге қатысты валюта бағамдарындағы ықтимал өзгерістің пайда немесе залал туралы есепке әсерін есептеуден тұрады (әділ құны валюта бағамының өзгеруіне сезімтал саудадан тыс монетарлық активтер мен міндеттемелердің болуы салдарынан). Капиталға әсер ету пайда немесе залал туралы есепке әсер етуден ерекшеленбейді. Барлық басқа параметрлер тұрақты шамалармен қабылданған. Кестедегі теріс сомалар пайда немесе залал немесе капитал туралы есептегі әлеуетті ықтимал таза азаюды көрсетеді, ал оң сомалар ықтимал таза ұлғаюды көрсетеді.

<i>Валюта</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс %</i>	<i>Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсер</i>	<i>Валюта бағамындағы өзгеріс %</i>	<i>Салық салынғанға дейінгі пайдаға әсер</i>
				<i>2020 жыл (қайта есептелген)</i>
АҚШ доллары	-20%	(480.934)	-20,0%	(1.387.284)
АҚШ доллары	20%	480.934	20,0%	1.387.384
Евро	-20%	97.509	-20,0%	84.707
Евро	20%	(97.509)	20,0%	(84.707)
Ресей рублі	-8%	99.828	-8,0%	147.401
Ресей рублі	8%	(99.828)	8,0%	(147.401)

Операциялық тәуекел

Операциялық тәуекел - бұл жүйелік іркіліс, қызметкерлердің қателіктері, алаяқтық немесе сыртқы оқиғалар салдарынан туындайтын тәуекел. Бақылау жүйесі жұмысын тоқтатқан кезде операциялық тәуекелдер беделге нұқсан келтіруі мүмкін, оның заңды салдары болуы мүмкін немесе қаржылай залалға ұшыртауы мүмкін. Компания барлық операциялық тәуекелдер жойылады деген болжам жасай алмайды, бірақ бақылау жүйесі мен бақылау арқылы және ықтимал тәуекелдерге тиісті реакция арқылы Компания осындай тәуекелдерді басқара алады. Бақылау жүйесі міндеттерді тиімді бөлуді, қол жеткізу құқығын, бекіту және салыстыру рәсімдерін, персоналды оқытуды, сондай-ақ ішкі аудитті қоса алғанда, бағалау рәсімдерін көздейді.

(мың теңгемен)

27. Әділ құнды бағалау**Әділ құн иерархиясы**

Компания бағалау моделіне қарай қаржы құралдарының әділ құнын айқындаудың және ол туралы ақпаратты ашудың мынадай иерархиясын пайдаланады:

- 1-деңгей: ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтардағы баға белгіленімдері (түзетілмеген).
- 2-деңгей: есептілікте көрсетілетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін барлық бастапқы деректер нарықта байқалатын ақпаратқа тікелей немесе жанама негізделетін бағалау модельдері.
- 3-деңгей: есептілікте көрсетілетін әділ құн сомасына елеулі әсер ететін бастапқы деректерді қолданатын, нарықта байқалатын ақпаратқа негізделмейтін бағалау модельдері.

Келесі кестеде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн көздері иерархиясының деңгейлері бөлінісінде қаржы құралдарының талдауы ұсынылған:

	<i>Пайдалана отырып әділ құнды бағалау</i>			<i>Жиыны</i>
	<i>Белсенді нарықтардағы баға белгіленімі (1-деңгей)</i>	<i>Бақыланатын елеулі бастапқы деректер (2-деңгей)</i>	<i>Бақыланбайтын елеулі бастапқы деректер (3-деңгей)</i>	
2021 жылғы 31 желтоқсан				
Әділ құны ашылатын активтер				
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	–	30.011.182	–	30.011.182
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	–	35.098.466	–	35.098.466
Клиенттерге берілген кредиттер	–	3.113.139	11.151.934	14.265.073
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	–	278.621.882	21.073.662	299.695.544
Басқа да қаржы активтері	–	80.945	–	80.945
Әділ құны ашылатын қаржы активтерінің жиыны	–	346.925.614	32.225.596	379.151.210
Әділ құны ашылатын қаржы міндеттемелері				
Акционер алдындағы берешек	–	15.530.519	–	15.530.519
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	–	66.260.854	–	66.260.854
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	92.644.790	62.576.417	–	155.221.207
Кредиторлық берешек	–	5.778.126	–	5.778.126
Басқа да қаржы міндеттемелері	–	233.258	–	233.258
Әділ құны ашылатын қаржы міндеттемелерінің жиыны	92.644.790	150.379.174	–	243.023.964

(мың теңгемен)

27. Әділ құнды бағалау (жалғасы)**Әділ құн иерархиясы (жалғасы)**

Келесі кестеде 2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құн көздері иерархиясының деңгейлері бөлінісінде әділ құн жөніндегі қаржылық есептілікте ұсынылған қаржы құралдарының талдауы берілген:

2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	Пайдалана отырып әділ құнды бағалау			Жиыны
	Белсенді нарықтардағы баға белгіленімі (1-деңгей)	Бақыланатын елеулі бастапқы деректер (2-деңгей)	Бақыланбайтын елеулі бастапқы деректер (3-деңгей)	
Әділ құны ашылатын активтер				
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	–	12.235.576	–	12.235.576
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	–	39.618.524	–	39.618.524
Клиенттерге берілген кредиттер	–	6.302.549	14.333.631	20.636.180
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	–	234.734.703	21.124.319	255.859.022
Басқа да қаржы активтері	–	891.709	–	891.709
Әділ құны ашылатын қаржы активтерінің жиыны	–	293.783.061	35.457.950	329.241.011
Әділ құны ашылатын қаржы міндеттемелері				
Акционер алдындағы берешек	–	52.560.662	–	52.560.662
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	–	63.116.978	–	63.116.978
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	60.220.574	36.516.517	–	96.737.091
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	–	5.212.367	–	5.212.367
Басқа да қаржы міндеттемелері	–	173.104	–	173.104
Әділ құны ашылатын қаржы міндеттемелерінің жиыны	60.220.574	157.579.628	–	217.800.202

Төменде қаржы жағдайы туралы есепте әділ құн бойынша көрсетілмейтін Компанияның қаржы құралдарының жіктелімдері бөлінісінде теңгерімдік құн мен әділ құнды салыстыру келтірілген. Кестеде бейқаржы активтер мен бейқаржы міндеттемелердің әділ құнының мәндері келтірілмеген.

	2021 жылғы 31 желтоқсан		2020 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	
	Теңгерімдік құн	Әділ құн	Теңгерімдік құн	Әділ құн
Қаржы активтері				
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	30.011.182	30.011.182	12.235.576	12.235.576
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	35.098.466	35.098.466	39.618.524	39.618.524
Клиенттерге берілген кредиттер	21.720.408	14.265.073	28.548.012	20.636.180
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	314.712.495	299.695.544	256.753.398	255.859.022
Басқа да қаржы активтері	80.945	80.945	891.709	891.709
	401.623.496	379.151.210	338.047.219	329.241.011
Қаржы міндеттемелері				
Акционер алдындағы берешек	12.087.335	15.530.519	53.444.325	52.560.662
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	66.310.724	66.260.854	63.549.227	63.116.978
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	157.204.186	155.221.207	98.237.807	96.737.091
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	5.778.126	5.778.126	5.212.367	5.212.367
Басқа да қаржы міндеттемелері	233.258	233.258	173.104	173.104
	241.613.629	243.023.964	220.616.830	217.800.202

(мың теңгемен)

27. Әділ құнды бағалау (жалғасы)

Әділ құн иерархиясы (жалғасы)

Бағалау әдістемелері және жорамалдар

Төменде көмегімен қаржылық есептілікте әділ құн бойынша көрсетілетін активтер мен міндеттемелердің, сондай-ақ қаржы жағдайы туралы есепте әділ құн бойынша бағаланбайтын, бірақ әділ құны ашылатын баптардың әділ құны айқындалған модельдер мен жорамалдар сипатталған.

Әділ құны шамамен олардың теңгерімдік құнына тең активтер

Өтімді болып табылатын немесе өтеу мерзімі қысқа (үш айдан кем) қаржы активтері мен қаржы міндеттемелері жағдайында, олардың әділ құны шамамен теңгерімдік құнға тең болуына жол беріледі. Бұл жол беру талап етілгенге дейінгі салымдарға және белгіленген өтеу мерзімі жоқ жинақ шоттарына да қолданылады.

Тиянақталған мөлшерлемені және құбылмалы мөлшерлемені қаржы құралдары

Бағасы белгіленбейтін қаржы құралдары жағдайында, ұқсас шарттарымен және кредит тәуекелімен қаржы құралдарына арналған өтеуге дейінгі қалған уақыт кезеңін ескере отырып, ағымдағы пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының моделі пайдаланылады.

Әділ құны қаржылық есептілікте ашылатын активтер бойынша, болашақтағы ақша ағындары ҚРҰБ жариялайтын статистика негізінде өтеу мерзімдері ұқсас қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. Бұл аталған тәсіл клиенттерге берілген кредиттердің және қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешектің әділ құнын айқындау кезінде қолданылады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша нарықтық мөлшерлеменің орташа мәні 16.7% құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: 13.1%, не аудиттелмеген).

Әділ құны қаржылық есептілікте ашылатын міндеттемелер бойынша, болашақ ақша ағындары өтеу мерзімдері мен кредиттік рейтингі ұқсас қаржы құралдарының орташа нарықтық мөлшерлемесі бойынша дисконтталады. 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша әділ құнды бағалау үшін қолданылатын нарықтық мөлшерлемелер теңгемен деминацияланған қарыздар бойынша жылдық 10.27%-дан 12.4%-ға дейін құрады (2020 жылғы 31 желтоқсанда: жылдық 9.94%-дан 12.00%-ға дейін).

Болашақ ақша ағындары негізгі борышты және шартта көзделген пайыздық мөлшерлеме бойынша негізгі борыш сомасына есептелген пайыздарды өтеуді қамтиды.

28. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерінің талдауы

Төмендегі кестеде активтер мен міндеттемелер болжалды өтелу мерзімдері бөлінісінде ұсынылған. Компанияның өтеу бойынша дисконтталмаған шарттық міндеттемелері туралы ақпарат «Тәуекелдерді басқару» 26-ескертпеде ашылған.

(мың теңгемен)

28. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерінің талдауы (жалғасы)

Активтер	2021 жылғы 31 желтоқсан					Мерзімі өткен	Барлығы
	Талап етілетін	1 айдан кем	1 айдан 3 айға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	5 жылдан артық		
Ақшалай қаражат және олардың баламалары	30.011.182	-	-	-	-	-	30.011.182
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	-	-	-	35.098.466	-	-	35.098.466
Клиенттерге берілген кредиттер	-	44.964	705.825	6.899.373	4.032.293	-	21.720.408
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	-	-	-	-	-	9.470.563	-
Қаржылық жалдауға арналған мүлік	-	3.415.714	21.616.310	41.696.660	165.156.290	-	314.712.495
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	-	-	-	-	-	3.001.248	3.001.248
Негізгі құралдар	-	-	-	134.115	-	-	134.115
Бейматериалдық активтер	-	-	-	-	-	902.719	902.719
Қосылған құн салығы және өтелетін басқа да салықтар	-	-	-	-	-	491.984	491.984
Берілген аванстар	-	122.761	592.764	1.142.367	4.547.288	-	6.405.180
Басқа да активтер	-	56.700	-	160.155	261.010	-	477.865
Барлық активтер	30.011.182	3.640.692	22.914.899	85.440.683	173.996.881	79.859	389.959
Міндеттемелер						20.751.908	413.345.621
Акционер алдындағы берешек	-	51.196	237.821	1.161.912	-	-	12.087.335
Кредиттік ұйымдардың қаражаттары	-	43.164	1.723.810	16.351.631	46.154.415	-	66.310.724
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	-	621.583	1.732.111	18.511.687	71.515.532	-	157.204.186
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	-	-	-	-	-	-	-
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	-	-	-	557.684	-	-	5.778.126
Алынған аванстар	-	-	-	-	-	-	-
Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер	-	-	-	-	7.359.124	-	7.359.124
Басқа да міндеттемелер	-	122.761	577.928	1.142.367	5.586.675	-	8.817.626
Барлық міндеттемелер	-	112.170	39.747	2.694.902	1.387.895	-	2.846.819
2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	30.011.182	2.689.818	13.383.040	39.548.833	50.740.259	4.395.951	147.470.014
					(14.050.977)		

«ҚазАгроҚаржы» акционерлік қоғамы

(мың теңгемен)

28. Активтер мен міндеттемелерді өтеу мерзімдерінің талдауы (жалғасы)

2020 жылғы 31 желтоқсан
(қайта есептелген)

Талап етілетін	1 айдан кем	1 айдан 3 аяға дейін	3 айдан 1 жылға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	5 жылдан артық	Өтеу мерзімі жоқ	Мерзімі өткен	Барлығы
Активтер								
Ақшалай қаражаттар және олардың баламалары	12.235.576	-	-	-	-	-	-	12.235.576
Кредиттік ұйымдардағы қаражат	-	-	39.618.524	-	-	-	-	39.618.524
Клиенттерге берілген кредиттер	774.737	1.440.789	8.675.728	6.774.481	201.570	-	10.680.707	28.548.012
Қаржылық жалдау бойынша дебиторлық берешек	2.748.767	18.160.748	37.996.713	133.298.830	54.388.137	-	10.160.203	256.753.398
Қаржылық жалдауға арналған мүлік	-	-	-	-	-	4.288.552	-	4.288.552
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	-	-	134.115	-	-	-	-	134.115
Негізгі құралдар	-	-	-	-	-	-	-	939.426
Бейматериалдық активтер	-	-	-	-	-	-	-	535.146
Қосылған күн салығы және өтелетін басқа да салықтар	113.507	547.609	1.052.934	4.413.623	-	-	-	6.127.673
Берілген авенстар	981.164	-	273.715	-	-	-	-	1.254.879
Басқа да активтер	312	-	191.402	-	-	-	891.509	1.083.223
Барлық активтер	4.618.487	20.149.146	87.943.131	144.486.934	54.589.707	5.763.124	21.732.419	351.518.524
Міндеттемелер								
Акционер алдындағы берешек	1.550.936	1.304.369	22.370.495	21.381.704	6.836.821	-	-	53.444.325
Кредиттік ұйымдардың қаражаты	18.102	2.958.040	14.579.627	43.314.754	2.678.704	-	-	63.549.227
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар	621.582	-	8.598.415	89.017.810	-	-	-	98.237.807
Өнім берушілер алдындағы кредиторлық берешек	-	-	584.506	-	-	-	-	5.212.367
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	-	-	-	-	1.800.269	-	-	1.800.269
Алынған аванстар	-	-	7.957.142	-	-	-	-	7.957.142
Кейінге қалдырылған қосылған күн салығы бойынша міндеттемелер	113.507	529.117	1.052.934	5.008.841	1.596.925	-	-	8.301.324
Басқа да міндеттемелер	125.841	22.265	1.339.829	-	-	-	-	1.487.935
Барлық міндеттемелер	2.429.968	9.441.652	56.482.948	158.723.109	12.912.719	-	-	239.990.396
2020 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша таза позиция	12.235.576	2.188.519	10.707.494	31.460.183	(14.236.175)	41.676.988	5.763.124	111.528.128

(мың теңгемен)

29. Байланысты тараптармен операциялар

«Байланысты тараптар туралы ақпаратты ашу» ХҚЕС (IAS) 24 сәйкес, тараптардың бірі екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдерін бақылауға немесе оған елеулі дәрежеде ықпал етуге мүмкіндігі болған жағдайда, олар байланысты тараптар болып саналады. Тараптардың бір-бірімен байланысты екендігі туралы мәселені шешу кезінде Тараптардың құқықтық нысаны ғана емес, олардың өзара қатынастарының мазмұны да ескеріледі.

Байланысты тараптар байланысты емес тараптар арасында жүргізілмеген мәмілелерге түсуі мүмкін. Мұндай мәмілелердің бағалары мен шарттары байланысты емес тараптар арасындағы мәмілелердің бағалары мен шарттарынан өзгеше болуы мүмкін.

Қазақстан Республикасы Қаржы министрлігінің Мемлекеттік мүлікті басқару жөніндегі мемлекеттік комитеті арқылы Компанияның қызметін бақылайды және оған елеулі әсер етеді.

Қазақстан Республикасы мемлекеттік агенттіктер мен өзге де ұйымдар арқылы кәсіпорындардың (бірлесіп «мемлекетпен байланысты кәсіпорындар» деп аталатындар) бірталайын тікелей және жанама түрде бақылайды және елеулі ықпал етеді. Компания осы кәсіпорындармен кредит тарту және ақша қаражатын орналастыру сияқты банк операцияларын жасайды.

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсандағы жағдайға байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

	<i>Акциянердің өзге де еншілес</i>	<i>Мемлекеттік кәсіпорындарм ен операциялар</i>
	<i>Акциянер</i>	<i>компаниялары</i>
АКТИВТЕР		
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	—	134.115
Қосылған құн салығы және өтелетін басқа да салықтар	—	6.405.180
МІДЕТТЕМЕЛЕР		
Акциянер алдындағы берешек (номиналды пайыздық мөлшерлемесі: 1.02%–10%)	12.087.335	—
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар (номиналды пайыздық мөлшерлемесі: 8.00%–12.00%)	69.241.701	9.770.635
Кредиттік ұйымдардағы қаражат (номиналды пайыздық мөлшерлемесі: 5.00%)	—	13.146.580
Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер	—	8.817.626
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	—	7.359.124

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанға байланысты тараптармен операциялар бойынша қалдықтар көрсетілген:

	<i>Акциянердің өзге де еншілес</i>	<i>Мемлекеттік кәсіпорындарм ен операция-р</i>
	<i>Акциянер</i>	<i>компаниялары</i>
АКТИВТЕР		
Корпоративтік табыс салығы бойынша ағымдағы активтер	—	134.115
Қосылған құн салығы және өтелетін басқа да салықтар	—	6.127.673
МІДЕТТЕМЕЛЕР		
Акциянер алдындағы берешек (номиналды пайыздық мөлшерлемесі: 1.02%–14.50%)	53.444.325	—
Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар (номиналды пайыздық мөлшерлемесі: 8.00%–8.50%)	43.963.105	586.998
Кредиттік ұйымдардың қаражаты (номиналды пайыздық мөлшерлемесі: 5.00%)	—	15.515.127
Кейінге қалдырылған қосылған құн салығы бойынша міндеттемелер	—	8.301.324
Корпоративтік табыс салығы бойынша кейінге қалдырылған міндеттемелер	—	1.800.269

(мың теңгемен)

29. Байланысты тараптармен операциялар (жалғасы)

Төменде 2021 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы байланысты тұлғалармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары көрсетілген:

	<i>Акционер</i>	<i>Акционердің өзге де еншілес компаниялары</i>	<i>Мемлекеттік кәсіпорындар мен операция-р</i>
Пайыздық шығыстар	(6.896.212)	(1.873.536)	(1.623.249)
Басқа да операциялық шығыстар	-	(1.553)	-
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнем	-	-	422.320

Төменде 2020 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жылдағы байланысты тұлғалармен операциялар бойынша кірістер мен шығыстардың баптары көрсетілген:

	<i>Акционер</i>	<i>Акционердің өзге де еншілес компаниялары</i>	<i>Мемлекеттік кәсіпорындар мен операция-р</i>
Пайыздық шығыстар	7.723.363	1.587.645	(815.940)
Корпоративтік табыс салығы бойынша үнем	-	-	9.055

Акционер мен жалпы бақылаудағы компаниядан тартылған кредиттердің шарттары туралы ақпарат тиісінше 13 және 14-ескертпелерде берілген.

2021 және 2020 жылдары 5 (бес) адамнан тұратын негізгі басқарушы персоналға сыйақы мынадай позицияларды қамтиды:

	<i>2021 жыл</i>	<i>2020 жыл</i>
Жалақы және басқа да қысқа мерзімді төлемдер	120.449	111.901
Әлеуметтік қамсыздандыруға арналған салықтар мен аударымдар	11.121	10.393
Негізгі басқарушы персоналға сыйақы жиыны	131.571	122.294

30. Қаржы қызметіне жататын міндеттемелердегі өзгерістер

	<i>Шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар</i>	<i>Кредиттік ұйымдардың қаражаты</i>	<i>Акционер алдындағы берешек</i>	<i>Қаржы қызметі бойынша міндеттемелер жиыны</i>
2019 жылғы 31 желтоқсанға теңгерімдік құн				
Түсімдер	65.384.934	75.934.329	54.136.402	195.455.665
Өтеу	33.214.631	20.416.000	20.000.000	73.630.631
Бағамдағы айырма	-	(32.578.583)	(15.820.436)	(48.399.019)
Ақшасыз операциялар	-	(295.681)	-	(295.681)
Дивидендтер жарияланған	(487.150)	183.962	(4.720.548)	(5.023.736)
Дивидендтер төленген	-	-	9.210.964	9.210.964
Басқалары	-	-	(9.210.964)	(9.210.964)
2020 жылғы 31 желтоқсанға теңгерімдік құн	125.392	(110.800)	(151.093)	(136.501)
2021 жылғы 31 желтоқсанға теңгерімдік құн	98.237.807	63.549.227	53.444.325	215.231.359
Түсімдер	65.000.000	18.917.333	5.835.875	89.753.208
Өтеу	(8.000.000)	(16.883.249)	(15.782.396)	(40.665.645)
Бағамдағы айырма	-	84.912	-	84.912
Ақшасыз операциялар	311.074	532.912	(31.282.601)	(30.438.615)
Дивидендтер жарияланған	-	-	6.718.739	6.718.739
Дивидендтер төленген	-	-	(6.718.739)	(6.718.739)
Басқалары	1.655.305	109.589	(127.868)	1.637.026
2021 жылғы 31 желтоқсанға теңгерімдік құн	157.204.186	66.310.724	12.087.335	235.602.245

(мың теңгемен)

30. Қаржы қызметіне жататын міндеттемелердегі өзгерістер (жалғасы)

«Ақшасыз операциялар» бабы шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар, өзге де қарыз қаражаттары және есепті кезеңде Акционерден алынған қарыздар бойынша дисконттың өзгеруін, сондай-ақ аванстардың есепке алынуын қамтиды.

«Басқалары» бабы шығарылған борышқорлық бағалы қағаздар, өзге де қарыз қаражаттары және Акционерден алынған қарыздар бойынша есептелген, бірақ әлі төленбеген пайыздардың әсерін қамтиды. Компания төленген пайыздарды операциялық қызметтен түскен ақша ағындары ретінде жіктейді.

31. Капиталдың жеткіліктілігі

Компания өз қызметіне тән тәуекелдерден қорғау мақсатында капиталдың жеткіліктілік деңгейін белсенді басқаруды жүзеге асырады. Компания капиталдың жеткіліктілігін басқа әдістермен қатар, Компанияның қызметін қадағалауды жүзеге асыру кезінде ҚРҰБ және 1988 жылғы Базель келісімінде белгіленген коэффициенттерді пайдалана отырып бақылайды.

2021 және 2020 жылдардағы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Компания капиталға қатысты заңнамамен белгіленген барлық сыртқы талаптарды толық сақтады.

Компания үшін капиталды басқарудың негізгі мақсаты капиталға қатысты сыртқы талаптардың сақталуын қамтамасыз ету және жоғары кредиттік рейтинг пен қызметті жүзеге асыру және акционерлік құнды барынша арттыру үшін қажетті капиталдың жеткіліктілік нормативтерін қолдау болып табылады.

ҚРҰБ банк қызметінің жекелеген түрлерімен айналысатын компаниялардан 1-деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін 6,0% мөлшерінде және 2-деңгейдегі капиталдың жеткіліктілік коэффициентін активтердің 6,0% мөлшерінде және капитал жеткіліктілігінің жалпы коэффициентін тәуекелді ескере отырып мөлшерленген активтердің 12,0% мөлшерінде ұстап тұруды талап етеді. 31 желтоқсанға Компания капиталының жеткіліктілік коэффициенті осының негізінде келесідей болды:

	<u>2021 жыл</u>	<u>2020 жыл</u>
Бірінші деңгейдегі капитал	130.070.951	101.779.421
Екінші деңгейдегі капитал	17.301.745	9.598.199
Капитал жиыны	147.372.696	111.377.620
Активтер жиыны	413.345.621	351.518.524
Тәуекелді ескере отырып өлшемделген активтер және шартты және ықтимал міндеттемелер	413.341.793	356.489.751
Операциялық тәуекел	14.988.056	11.479.345
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1) кемінде 6,0%	31,47%	28,95%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-2) кемінде 6,0%	31,47%	28,55%
Капиталдың жеткіліктілік коэффициенті (k1-3) кемінде 12,0%	34,41%	30,27%

1988 жылғы Базель келісімі бойынша капитал жеткіліктілігінің нормативі

31 желтоқсанға нарықтық тәуекелді енгізуге қатысты кейінгі түзетулерді ескере отырып, 1988 жылғы Базель келісімінің ережелеріне сәйкес есептелген Компания капиталының жеткіліктілік нормативі мынаны құрады:

	<u>2021 жыл</u>	<u>2020 жыл</u>
Бірінші деңгейдегі капитал	130.070.951	101.779.421
Екінші деңгейдегі капитал	17.301.745	9.598.199
Капитал жиыны	147.372.696	111.377.620
Тәуекелді ескере отырып өлшемделген активтер	404.156.877	348.237.470
1-деңгейдегі капитал жеткіліктілігінің нормативі	32,18%	29,23%
Капитал жеткіліктілігінің жалпы нормативі	31,47%	28,95%

32. Сегменттік есептілік

Компанияның қызметі жоғары дәрежеде интеграцияланған болып табылады және "Операциялық сегменттер"ХҚЕС (IFRS) 8 мақсаттары үшін бірыңғай операциялық сегмент болып саналады. Компанияның активтері Қазақстан Республикасында шоғырланған және Компания Қазақстан Республикасында қызметін жүзеге асырудан пайда алады. Компанияның операциялық шешімдер қабылдау бойынша жауапты тұлғасы Басқарма Төрағасы болып табылады, ол жалпы Компания бойынша ақпаратты алады және талдайды.

*(мың теңгемен)***33. Есепті күннен кейінгі оқиғалар**

2022 жылғы 2 қаңтарда Қазақстанның батысында сұйылтылған табиғи газ бағасының литріне 60 теңгеден 120 теңгеге дейін көтерілуіне байланысты наразылықтар басталды. Бұл наразылықтар басқа қалаларға таралды және тонаушылық пен адам өлімдеріне әкелді. 2022 жылғы 5 қаңтарда Үкімет төтенше жағдай енгізу туралы жариялады. Жоғарыда көрсетілген наразылықтардың және төтенше жағдайдың енгізілуі нәтижесінде Қазақстан Республикасының Президенті қосымша салықтарды қоса алғанда, ықтимал шаралар туралы бірқатар жария мәлімдемелер жасады.

2022 жылғы 19 қаңтарда төтенше жағдай режимі жойылды. Қазіргі уақытта Үкімет қабылдаған кез келген жаңа шаралар, егер ондайлар болып жатса, Компанияның қаржы жағдайына қандай әсер ете алатынын сандық мәнде бағалауға немесе жоғарыда көрсетілген наразылықтар мен төтенше жағдайдың енгізілуі Қазақстан экономикасына қандай әсер ететінін бағалауға Компанияның мүмкіндігі жоқ.

2022 жылдың ақпан айында Ресей Федерациясы мен Украина арасындағы қақтығысқа байланысты бірқатар елдер Ресей Федерациясына санкциялар енгізді. Қақтығыстың әсері екі елдің экономикалық белсенділігінен ғана емес, жаһандық экономикадан да көрініп отыр. Санкциялардың енгізілуі нәтижесінде әлемнің көптеген елдерінде шикізат пен азық-түлік тауарларының бағасы өсті, ресурстарды жеткізу арасындағы белгіленген байланыстар бұзылды, бағаларға инфляциялық әсер ету факторлары байқалады, сарапшылар әлемдік өнеркәсіп үшін экономикалық салдарларды болжап отыр.

Жоғарыда аталған геосаяси оқиғалардың аясында Қазақстан Республикасы Ұлттық валютасының әлемдік валюталарға қатысты бағамының әлсіреуі орын алды. 2022 жылғы ақпанда Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкімен базалық мөлшерлеме ұлғайтылды және +/- 1% дәлізімен 13,5%-ды құрайды.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің баспасөз релиздерінің деректері бойынша, сауда серіктестері-елдеріндегі күрт өзгеріп жатқан геосаяси және сыртқы экономикалық жағдай және бұрын-соңды болмаған белгісіздік деңгейі қақтығыстың Қазақстан Республикасының экономикасына тигізген әсеріне қатысты болжамдарды толыққанды дайындау бойынша мүмкіндіктерді едәуір қиындатып отыр.

Жоғарыда көрсетілген оқиғалардың Компания қызметіне ағымдағы әсеріне қатысты, Компанияның қаржылық жағдайға әсерін сандық түрде бағалауға мүмкіндігі жоқ. Болжамдар бойынша ауыл шаруашылығы техникасы құнының өсуі күтілуде, бұл жеткізу көлеміне әсер ететін болады.